

ESPAIS PER A LA VIDA QUOTIDIANA

Auditoria de Qualitat Urbana amb perspectiva de Gènere

Adriana Ciocoletto
Collectiu Punt 6

ESPAIS PER A LA VIDA QUOTIDIANA

Auditoria de Qualitat Urbana amb perspectiva de Gènere

Adriana Ciocoletto
Col·lectiu Punt 6

ÍNDEX

Presentació de l'Auditoria de Qualitat Urbana amb perspectiva de Gènere	7
Els espais de la vida quotidiana des de la perspectiva de gènere	13
1 Diagnòstic urbà participat	22
Recorreguts previs de reconeixement	24
Observació participant	34
Dinàmiques participatives	36
Entrevistes	38
2 Avaluació de l'espai urbà	40
Qualitats urbanes de l'espai a avaluar	42
Proximitat	43
Diversitat	44
Autonomia	45
Vitalitat	46
Representativitat	47
Sistema d'indicadors	48
Indicadors per al barri i xarxa quotidiana	50
Indicadors per a l'espai de relació	59
Indicadors per a l'equipament quotidià	66
3 Avaluació de la gestió urbana	74
Qualitats urbanes de la gestió a avaluar	76
Sistema d'indicadors	78
Aplicant l'Auditoria de Qualitat Urbana amb perspectiva de Gènere	84
Glossari	129
Recursos	135

PRESENTACIÓ DE L'AUDITORIA DE QUALITAT URBANA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

L'Auditoria de Qualitat Urbana amb perspectiva de Gènere (AQUG) és una eina d'avaluació urbana que permet comprovar l'aplicació transversal de la perspectiva de gènere a l'urbanisme, tant pel que fa als espais com a la gestió, a partir de l'anàlisi integral dels aspectes socials, físics i funcionals d'un entorn determinat.

Les Auditories Urbanes de Gènere són necessàries per poder valorar si els nostres barris i ciutats responen a les necessitats de les persones sense provocar discriminacions de cap tipus. En general, en els diferents nivells de la planificació urbana, trobem a faltar una interpretació integral en la presa de decisions i tampoc no s'ha tingut en compte l'experiència de les dones com a usuàries i professionals en la transformació dels llocs on vivim. Per això, l'Auditoria proposa una avaluació transversal incorporant diferents agents així com coneixements. La manca d'inclusió en les decisions urbanes de les persones que viuen als barris ha provocat que, sovint, la realitat no s'ajusti a les necessitats diverses de la vida quotidiana de les persones segons les seves diferències de gènere, sexe, edat, origen i cultura, situació socioeconòmica i diversitat funcional. Aquest desajust influeix en les polítiques i pressupostos públics.

L'Auditoria ha estat dissenyada perquè les administracions locals l'apliquin a l'escala temporal i espacial del barri, ja que s'enfoca i aprofundeix en un entorn proper determinat on viuen persones concretes. Aquest àmbit d'anàlisi permet que l'Auditoria sigui una eina aplicable a diferents tipus de realitats socio-espacials, ja siguin d'una ciutat formal o informal, teixits compactes o dispersos i diferents contextos sociopolítics.

Aquesta Auditoria es basa en el treball conjunt que, al llarg del temps, Col·lectiu Punt 6 ha elaborat i perfeccionat i que s'ha nodrit de l'experiència col·lectiva acumulada, del coneixement de totes les dones que han participat en tallers, recorreguts i processos participatius, de l'intercanvi amb el personal tècnic amb qui hem realitzat formació i de les diferents consultories portades a terme per a diverses administracions. Els continguts es basen en la tesi doctoral d'Adriana Ciocoletto¹ que han estat editats per a aquesta publicació en conjunt amb les integrants de Col·lectiu Punt 6². Els indicadors urbans espacials que són part de la metodologia de l'Auditoria s'ha aplicat conjuntament amb el Servei d'Equipaments i Espai Públic de la Diputació de Barcelona en el nucli antic de Torelló; el barri de l'Erm, a Manlleu, i la urbanització Mas Planoi, a Castellgalí, tots tres a la província de Barcelona. A més, amb el projecte de cooperació al desenvolupament *Auditoria de Género* en

1. *Urbanismo para la vida cotidiana. Herramientas de análisis y evaluación urbana a escala de barrio desde la perspectiva de género*. Directores: Pilar García Almirall i Zaida Muxí Martínez. Universitat Politècnica de Catalunya, Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (UPC-ETSAB). Presentada el 17 de juliol de 2014.

2. Col·lectiu Punt 6 el conformen: Roser Casanovas, Adriana Ciocoletto, Marta Fonseca Salinas, Blanca Gutiérrez Valdivia, Zaida Muxí Martínez i Sara Ortiz Escalante.

el àmbit del urbanismo³ s'ha realitzat la jornada *Urbanismo cotidiano*⁴, en la que es van compartir diverses experiències amb els municipis de Gavà, Granollers i Buenos Aires; al darrer s'ha aplicat l'Auditoria al barri de Ramón Carrillo i s'ha pogut comprovar la seva aplicabilitat en el context llatinoamericà.

ORGANITZACIÓ DEL MANUAL

Aquest manual per realitzar una Auditoria de Qualitat Urbana amb perspectiva de Gènere s'organitza amb una introducció conceptual i amb tres capítols centrals que indiquen els passos a seguir per tal d'aplicar l'Auditoria. A l'últim apartat s'exemplifica l'Auditoria i es conclou amb un glossari i un llistat de recursos.

A la Introducció **Els espais de la vida quotidiana des de la perspectiva de gènere**, definim el concepte de vida quotidiana en les diferents esferes i tasques que realitzem les persones en el dia a dia i els espais que fem servir. En aquesta auditoria prioritzem els espais necessaris per a les activitats de cura que es troben en la proximitat espai-temps dels habitatges. Al final del capítol definim els tres tipus d'espais sobre els que s'aplica l'avaluació: barri i xarxa quotidiana, espai de relació i equipament quotidià.

Els capítols 1, 2 i 3 són els tres passos necessaris per aplicar l'Auditoria com a eina d'avaluació urbana, tant de l'espai on es porten a terme com de la seva gestió.

Al capítol **1 Diagnòstic urbà participat**, desenvolupem les eines qualitatives utilitzades des de la perspectiva de gènere amb l'objectiu d'obtenir les dades necessàries per realitzar l'avaluació, incloent-hi l'experiència de les persones: recorreguts de reconeixement, observació participant, dinàmiques participatives i entrevistes.

Al capítol **2 Avaluació de l'espai urbà**, desenvolupem un sistema d'indicadors pels tres tipus d'espais avaluats a partir de cinc qualitats urbanes que hem identificat com a necessàries per respondre a les necessitats de la vida quotidiana, considerant aspectes físics, socials i funcionals: proximitat, diversitat, autonomia, vitalitat i representativitat.

Al capítol **3 Avaluació de la gestió urbana**, desenvolupem els indicadors que avaluen la transversalitat de gènere en la gestió urbana del context socioespacial sobre el qual es treballa, considerant tres qualitats necessàries: multiescalar, interdisciplinària, participativa.

3. *Auditoria de Género en el ámbito del urbanismo* és un projecte de cooperació finançat per l'Àrea de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona. El projecte, coordinat per l'associació Col·lectiu Punt 6, està format per un partenariat públic-privat integrat per: Montaner Muxí Arquitectes, Secretaría de Hábitat e Inclusión de la Ciudad Autónoma de Buenos Aires, Ajuntaments de Gavà i Granollers, a la província de Barcelona.

4. Enllaç amb informació del projecte i material de la Jornada: <http://punt6.wordpress.com/jornada-urbanismo-cotidiano/>

En l'apartat **Aplicant l'Auditoria de Qualitat Urbana amb perspectiva de Gènere** es presenta, a través dels barris i espais avaluats, una selecció d'aspectes que afavoreixen el desenvolupament de la vida quotidiana de les persones. En aquest capítol, ensenyem només les situacions que actualment tenen un assoliment alt dels indicadors de manera que serveixin per exemplificar el potencial de l'Auditoria amb l'objectiu de comprendre la realitat i d'identificar les pràctiques urbanes que estan ben encaminades a respondre les necessitats de les persones des de la perspectiva de gènere.

A l'apartat de **Glossari**, desenvolupem alguns dels conceptes que s'utilitzen i en els que és necessari aprofundir per tal de comprendre com mirem els espais urbans amb perspectiva de gènere i poder avaluar-los en detall i sense simplificacions. Aquests conceptes apareixen destacats en el text de l'Auditoria per indicar que estan definits en el glossari.

Finalment oferim un apartat de **Recursos** amb una selecció bibliogràfica i amb material de consulta per ampliar els conceptes teòrics i metodològics que es fan servir.

QUI HI PARTICIPA?

Per al diagnòstic i per a l'aplicació dels indicadors d'avaluació urbana i de gestió es necessita informació procedent de diferents persones: les persones audidores que realitzen l'avaluació, les que formen part de l'ajuntament a on es porta a terme i les persones veïnes i usuàries dels espais avaluats.

Audidores: Persones tècniques sensibles i formades en urbanisme i vida quotidiana des de la perspectiva de gènere. És imprescindible que hagin rebut la formació adequada perquè això permetrà comptar amb els criteris necessaris per comprendre la realitat i no simplificar aspectes, tant físics com socials i funcionals, per al coneixement de la vida quotidiana de les persones.

Administració: Totes aquelles persones tècniques i polítiques de l'Ajuntament que intervenen en el procés de planificació i millora urbana del barri avaluat. És imprescindible que aquest equip tècnic i polític sigui transversal, multidisciplinari i liderat de l'Alcaldia. És necessari que pertanyin a les diferents àrees relacionades amb territori i urbanisme, serveis socials, igualtat, ciutadania, gent gran, joventut, cultura, policia local, entre d'altres. Rebran l'explicació dels conceptes necessaris per poder donar informació i validar els resultats presentats per l'equip auditor. Es treballarà en format de tallers i/o reunions.

Persones veïnes: Veïnes i veïns del barri avaluat que permetran incorporar l'experiència de la vida quotidiana com a dada a l'avaluació. Es treballarà a partir d'un grup de dones del barri que liderin l'Auditoria com a expertes en l'ús dels seus espais, conjuntament amb altres persones del barri amb les quals es realitzaran tallers i entrevistes per obtenir la informació necessària. L'elecció del grup respondrà als diferents perfils socials en funció de sexe, edat, diversitat funcional, origen i cultura, així com segons el paper que tinguin dins del barri.

QUANT DE TEMPS ÉS NECESSARI?

El temps per desenvolupar l'Auditoria dependrà de l'organització interna de l'Administració, en combinació amb les persones veïnes, per treballar conjuntament amb les persones auditores. Això consistirà principalment a poder facilitar els contactes amb les persones veïnes, aconseguir espais per a la realització de tallers, facilitar la informació requerida i tenir disponibilitat de temps per dur a terme les reunions necessàries. Per a les experiències desenvolupades s'estima una duració d'entre 2 i 4 mesos.

COM ES REALITZA?

L'Auditoria es compon de tres fases de desenvolupament consecutives:

1 Diagnòstic urbà participat

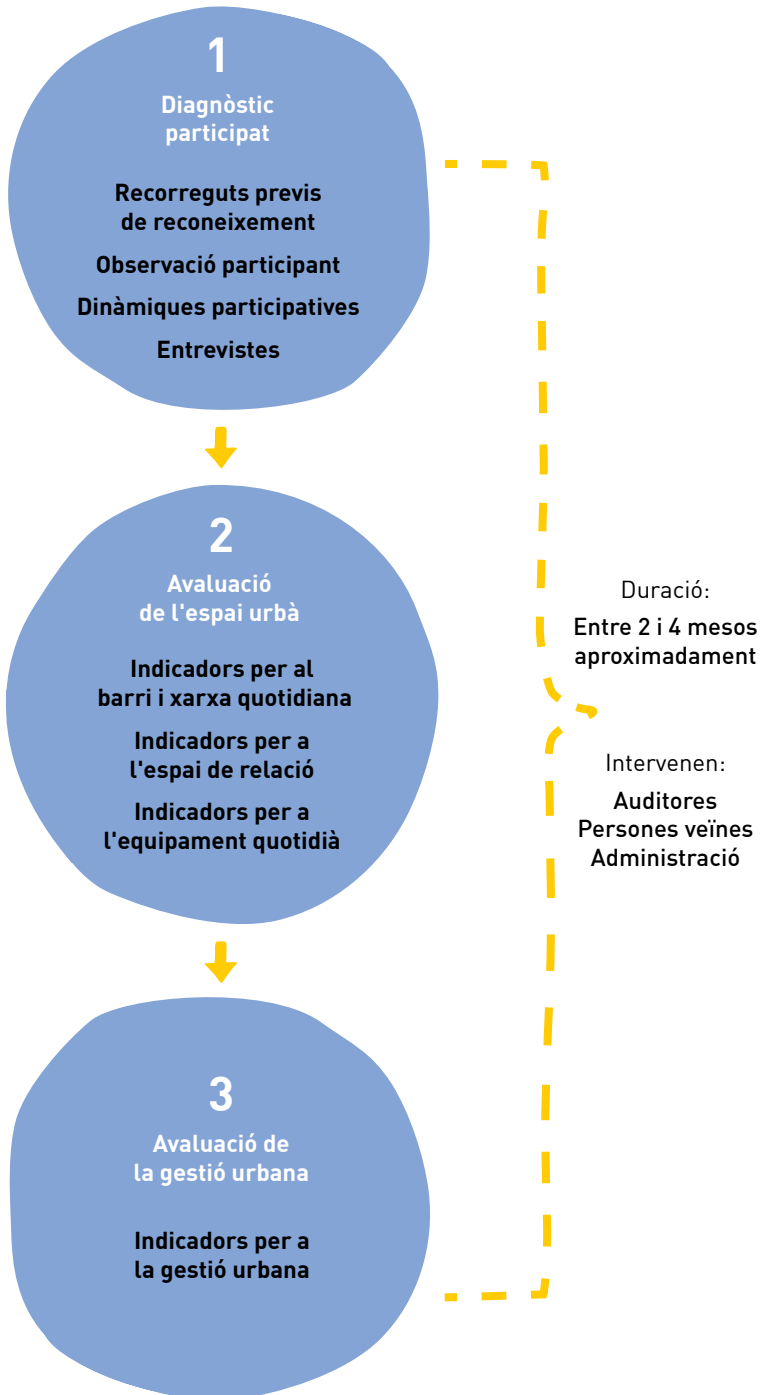
Obtenció de dades per realitzar l'avaluació dels espais conjuntament amb les persones veïnes. S'estudia i analitza prèviament la zona de treball, incloent-hi aspectes físics, socials i funcionals. S'hi apliquen les metodologies qualitatives des de la perspectiva de gènere a fi de determinar en quines condicions es desenvolupa la vida quotidiana al barri.

2 Avaluació de l'espai urbà

Informació quantitativa elaborada amb dades qualitatives que consideren aspectes físics, socials i funcionals que permetin mesurar i comparar en el temps la situació dels barris i identificar línies d'actuació necessàries per a la millora de la vida quotidiana de les persones. Els resultats es validen amb l'equip tècnic de l'Ajuntament i les persones representants del grup liderat per dones a cada barri.

3 Avaluació de la gestió urbana

Anàlisi interna de les àrees de l'Administració que participen en els diferents temes relacionats amb l'urbanisme per avaluar si s'aplica la transversalitat de gènere.

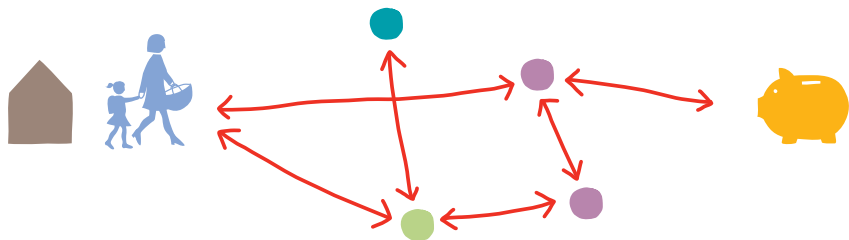
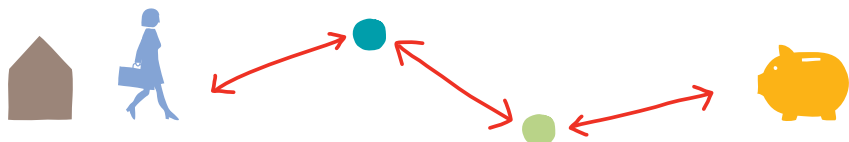

ELS ESPAIS DE LA VIDA QUOTIDIANA DES DE LA PERSPECTIVA DE GÈNERE

L'urbanisme té una importància fonamental en la vida de les persones ja que és la disciplina que determina la configuració dels espais que constitueixen el suport físic dels usos socials. Els usos dels espais i les activitats que s'hi realitzen dependran de l'experiència de la vida quotidiana, per tant, és imprescindible analitzar-los en funció de les tasques que les persones aconsegueixen en el seu dia a dia.

- Activitat pròpia
- Activitat de cura
- Compres
- Casa
- Carrers que connecten l'anterior
- Treball remunerat

La perspectiva de gènere redefineix l'urbanisme desenvolupat a la societat capitalista actual, on s'han privilegiat els espais i les activitats relacionades amb la producció per sobre de les tasques reproductives referents a la cura. Tasques que històricament i en la seva gran majoria han estat realitzades per dones. Per això es proposa analitzar les tasques quotidianes que realitzen les persones en el seu dia a dia i les diferències en el rols de gènere que assumeixen aquestes ocupacions amb un enfocament interseccional, atenent a la diversitat d'experiències, ja siguin de dones o homes, nenes o nens, joves, adults o persones grans, i també característiques com la diversitat funcional, la procedència o el nivell de renda de les persones.

El concepte de vida quotidiana és un tema àmpliament estudiat i difícil de definir¹. Expliquem la vida quotidiana com el conjunt d'activitats que les persones realitzen per tal de satisfer les seves necessitats en les diferents esferes de la vida les quals inclouen les tasques productives, reproductives, pròpies i polítiques o comunitàries. Aquestes activitats es porten a terme en un suport físic (barri, ciutat, territori) i en un temps determinat.

En cada una d'aquestes quatre esferes de la vida quotidiana les persones realitzen diferents activitats².

Esfera productiva: Activitats relacionades amb la producció de béns i serveis, les quals normalment suposen una remuneració en forma de salari.

Esfera reproductiva: Activitats no remunerades que realitzen les persones d'una unitat de convivència per a la cura d'elles mateixes, per als integrants de la família o per a una família aliena. També s'anomenen activitats domèstiques i estan relacionades amb proporcionar habitatge, nutrició, vestit i cura³.

Esfera pròpia: Activitats relacionades amb el desenvolupament personal i intel·lectual de cada persona. Dins d'aquesta esfera es troben la vida social, els esports, l'oci, el temps lliure, les aficions, etc.

Esfera política: Acció per a la fonamentació i conservació de la comunitat política. Crea les condicions per a la continuïtat de les generacions, per al record i per a la història⁴. Són les activitats relacionades amb la participació social, cultural i política.

En la realitat, aquestes esferes es barregen entre si. Pot afirmar-se que les tasques de la reproducció tenen més importància si s'entenen com les necessàries

1. PRATS, Maria; GARCÍA RAMÓN M. Dolores; CÁNOVES, Gemma. "El uso del tiempo en la ciudad. Un enfoque cualitativo y de género". En: *Anales de geografía de la Universidad Complutense*, núm 14, 1995.

2. CASANOVAS, Roser; GUTIÉRREZ VALDIVIA, Blanca. "La vida cotidiana en las áreas monofuncionales de baja densidad". En: *Postsuburbia. Rehabilitación de urbanizaciones residenciales de baja densidad*. Zaida Muxí Martínez (coord.). Barcelona: Comanegra, 2013.

3. CARRASCO BENGOA, Cristina y SERRANO, Mónica. *Compte satèl·lit de la producció domèstica (CSPD) de les Illes de Catalunya 2001*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Institut Català de les Dones. Col·lecció Estudis 1, 2006.

4. ARENDT, Hannah (1a. edició 1958). *La condición humana*. Buenos Aires, Ed. Paidós 2009.

per a la cura de la vida humana, sense les quals les altres esferes no es podrien desenvolupar.

Segons el rol de gènere assignat a cada persona, la vida quotidiana podrà desenvolupar-se de forma més o menys complexa. Una persona encarregada de la cura d'altres persones realitzarà un nombre major d'activitats quotidianes respecte d'una altra persona que només s'encarregui d'ella mateixa. Aquesta diferència es veu reflectida directament en l'ús de l'espai. Una persona que s'encarrega, a més, d'altres efectuarà moviments més complexes i poligonals en enllaçar, per exemple, l'anada i sortida de la feina amb altres activitats, com acompanyar a persones dependents. Els moviments lineals són característics del gènere masculí i els poligonals del gènere femení.

El barri guanya rellevància quan es llegeix com l'entorn pròxim als habitatges on es realitzen la majoria de les tasques quotidianes de la reproducció per al desenvolupament de la vida de les persones i com l'espai immediat de les persones dependents. Des de l'habitatge és necessari accedir a peu als espais públics on ens relacionem i socialitzem, establint vincles d'ajuda mútua; als equipaments que ofereixen suport a les tasques quotidianes i milloren la qualitat de vida; als comerços on ens abastim; i al transport públic, necessari per desplaçar-nos cap a la resta d'activitats.

En la distribució de les tasques quotidianes, segons la distància a l'habitatge i a les activitats realitzades, és possible identificar tres escales: l'escala de veïnat, espai que es troba en la proximitat de l'habitatge; l'escala de barri, on realitzem la majoria de tasques quotidianes, i l'escala suprabarrial, espai que es troba fora de l'escala de barri a on ens desplaçem per realitzar la resta de tasques quotidianes.

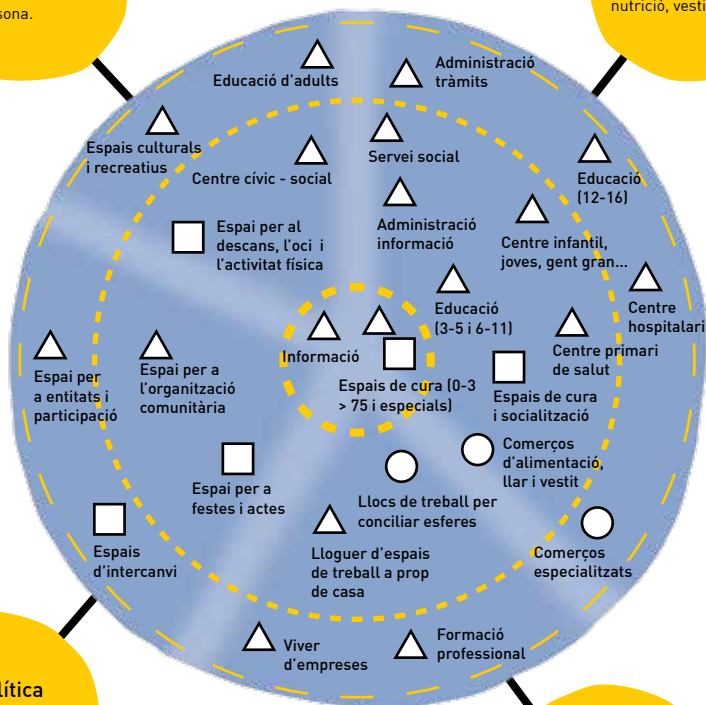
A partir del treball empíric en què s'ha aplicat la metodologia de l'Auditoria, ha estat possible elaborar un esquema conceptual on s'han enumerat i ordenat les activitats quotidianes a l'espai. L'objectiu de separar-les en aquest esquema respon a un esforç per comprendre la relació entre les necessitats físiques i socials. D'altra banda, interessa visualitzar els espais necessaris per al desenvolupament de les activitats quotidianes en les diferents escales espacials i en funció de les quatre esferes en les que s'estructura la vida quotidiana. És important considerar que aquestes esferes no mantenen una estructura rígida, sinó que les tasques de l'esfera reproductiva es barregen amb la resta. Tampoc s'hi dedica la mateixa quantitat de temps a cadascuna.

Esfera pròpia

Activitats relacionades amb el desenvolupament personal i intel·lectual de cada persona.

Esfera reproductiva

Activitats no remunerades (domèstiques) relacionades amb proporcionar habitatge, nutrició, vestit i cura.

Esfera política

Activitats relacionades amb la participació social, cultural i política.

Esfera productiva

Activitats remunerades i relacionades amb la producció de béns i serveis.

Espais per a les activitats quotidianes

- Espais de relació
- Equipaments quotidians
- Activitat comercial-empresarial

Escales on se situen els diferents espais

- Veïnat (recorreguts per a vianants)
- Barri (recorreguts per a vianants)
- Suprabarrial (recorreguts per a vianants i en transport públic)

Aquí es proposa dividir les esferes, no segons el temps invertit en cadascuna d'elles sinó, de forma aproximada, segons la quantitat d'espais utilitzats identificats com a necessaris. És possible observar que l'esfera reproductiva és la que més espais necessita fer servir per desenvolupar-se. Per això la proposta metodològica d'aquest treball es basa en analitzar i avaluar les condicions d'aquests espais per satisfer les necessitats de la vida quotidiana.

Focalitzar dins l'escala de barri l'estudi de la vida quotidiana no significa deixar de banda dins l'anàlisi l'escala de ciutat i de territori, on es desenvolupen altres tasques complementàries. L'escala de barri, que conté la de veïnat, és on s'evidencia millor si s'ha tingut en compte o no la perspectiva de gènere en la planificació, ja que és possible mesurar el seu impacte de forma específica i diferenciada.

Aplicar els criteris de gènere en el planejament urbanístic contribueix al desenvolupament d'una societat més justa i equitativa perquè influeix en la localització de les activitats, en la interrelació d'aquestes i en les qualitats dels espais⁵. També contribueix al desenvolupament sostenible⁶ ja que el model de ciutat òptim per al desenvolupament de la vida quotidiana es basa en la proximitat espai-temps⁷, facilitadora de la mobilitat que prioritza els desplaçaments a peu i accessibles per connectar les activitats, i dels usos mixtes amb diversitat d'equipaments, comerços i transport a prop dels habitatges. A més, respon a l'autonomia de les persones per a l'ús de diferents espais; a la vitalitat en els carrers perquè les persones els utilitzin i interactuin entre si i a la representativitat, per al reconeixement i la participació en igualtat d'oportunitats.

Per incloure els criteris de gènere de forma transversal en el disseny dels espais és necessari treballar-los, de manera multiescalar, amb les persones encarregades de la gestió en totes les etapes de la planificació urbana i des del detall dels espais públics fins a la lectura territorial, tot evitant la sectorització de la planificació general. També cal incloure la interdisciplinarietat, abordar la gestió des dels diferents coneixements urbans i no només des de l'arquitectura. I de forma participativa, entre els diferents sectors socials que intervenen en el territori; des de les persones veïnes fins a l'Administració, per tal d'integrar les diferents experiències.

En analitzar la pràctica de l'urbanisme administratiu s'identifiquen grans dificultats a l'hora d'aplicar les condicions multiescalar, interdisciplinària i participativa que garanteixin la transversalitat de gènere en la planificació⁸. S'observa una tendència a la sectorització, és a dir, a continuar dividint les persones segons els espais que ocupen i mitjançant una visió molt simplificada de la societat. En part es deu a la rigidesa dels instruments per a la planificació (legislació i plans derivats), a la dificultat del treball en equip i entre àrees dins de la gestió (urbanisme, serveis socials, etc.) i

5. BOFILL LEVI, Anna. *Guia per al planejament urbanístic i l'ordenació urbanística amb la incorporació de criteris de gènere*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2008.

6. SÁNCHEZ DE MADARIAGA, Inés. *Urbanismo con perspectiva de género*. Sevilla: Instituto Andaluz de la Mujer, 2004.

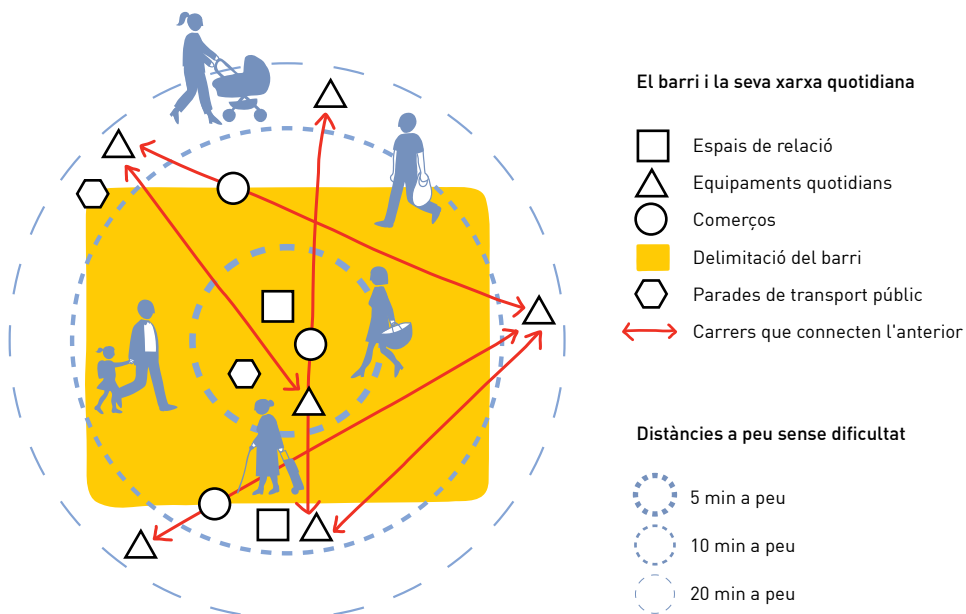
7. MIRALLES-GUASCH, Carme. "Dinámicas metropolitanas y tiempos de la movilidad. La región metropolitana de Barcelona, como ejemplo". A: *Anales de Geografía* vol. 31 p. 125-145, 2011.

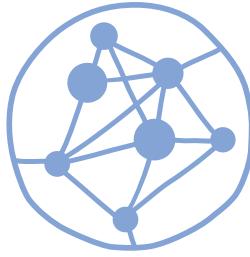
8. COL-LECTIU PUNT 6. "¿Qué aporta la perspectiva de género al urbanismo?" A: *Revista Feminismo/s* nro.17. *La arquitectura y el urbanismo con perspectiva de género*. María Elia Gutiérrez Mozo (coord.). Universidad de Alicante, 2011.

a la manca d'una anàlisi integral que permeti redefinir les necessitats i realitzar una avaluació contínua a fi d'adaptar-se a elles.

Quan s'analitza la ciutat com un tot, a una escala llunyana, s'obtenen dades sobre la distribució de les àrees verdes, els equipaments i serveis, els transports, la connectivitat i accessibilitat entre les diferents àrees. Malauradament, la quantificació i les dades numèriques no són suficients per comprendre la realitat, fins i tot poden tergiversar-la. Per això es considera imprescindible que aquestes dades sempre s'avaluïn des de la proximitat de barr⁹ i des de l'experiència de la vida quotidiana de les persones, per corroborar com funcionen cadascun d'aquests elements dins dels espais del dia a dia i com responen a les diferents necessitats.

Per poder aplicar l'avaluació dels espais de la vida quotidiana s'han definit tres tipologies d'espai: barri i xarxa quotidiana, espai de relació i equipament quotidià.

Barri i xarxa quotidiana

El barri és l'àrea determinada a priori com a unitat d'anàlisi. Està formada per un teixit urbà i una població resident amb les seves característiques particulars. La xarxa quotidiana del barri s'ha d'identificar i pot ser que no coincideixi amb els límits del barri. La formen el conjunt d'espais de relació, equipaments quotidians, comerços, parades de transport públic i carrers que els connecten, que són utilitzats per les persones que viuen en el barri per satisfer les seves necessitats quotidianes. Els carrers de la xarxa quotidiana han de permetre els recorreguts a peu, tenir continuïtat i ser útils, és a dir, que a més de fer d'enllaç, hi continguin les diferents activitats.

► Escala de veïnat

Espai que es troba en la proximitat de l'habitatge, que es comparteix amb les persones veïnes i on és possible trobar-se i socialitzar. Pot estendre's en uns 250 o 300 m com a màxim. Correspon a una distància que en condicions accessibles les persones grans, amb dificultat de mobilitat o amb criatures poden recórrer amb facilitat. Poden ser espais intermedis entre l'habitatge i el carrer, cantonades que permeten l'estància o altres espais indeterminats.

► Escala de barri

Espai ampliat del veïnat on es realitzen les tasques quotidianes. És on, en una situació òptima, es troben els espais de relació, equipaments quotidians, comerços necessaris per al dia a dia i transport públic. Pot estendre's aproximadament en un radi de 10 min a peu, que correspondria al trajecte que una persona sense dificultats pot recórrer.

► Escala suprabarrial

Espai que es troba fora de l'escala de barri i on se situen la resta d'espais de relació, equipaments i comerços que no necessiten ser a l'escala de barri perquè no estan relacionats amb dependències familiars o de la unitat de convivència. Pot estendre's aproximadament en un radi de 20 min a peu, considerant que és el trajecte que una persona sense dificultats pot recórrer i/o cobrir en transport públic.

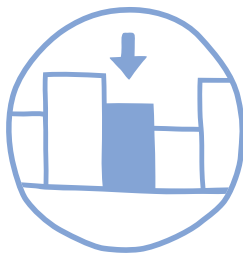

Espai de relació

Als espais de relació les persones poden interactuar en el moment de realitzar activitats quotidianes en el seu entorn urbà (barri), principalment les referents a la cura de la llar i d'altres persones, que permeten l'enfortiment de les xarxes socials i d'ajuda mútua. Són també els espais d'oci, joc i trobada que fan possible que les persones d'una comunitat convisquin, es coneguin i aprenguin de la diversitat que cadascuna aporta a la societat. Per a aquest treball s'han considerat les places o espais oberts a escala de barri, però també formen part dels espais de relació entre les persones els carrers, les cantonades, els espais intermedis entre el públic i el privat o d'altres espais lliures indeterminats que aconsegueixen aquestes funcions.

Plaça Espanyola, barri de la Torrassa, L'Hospitalet de Llobregat, 2012.

Equipament quotidià

Aquells equipaments que s'utilitzen diàriament i que són indispensables com a suport per al desenvolupament de la vida quotidiana en totes les etapes vitals i per a la millora de la qualitat de vida de les persones. Són també els espais de referència d'una comunitat on es genera la convivència, l'intercanvi, la socialització i l'ajuda mútua.

Es considera que hi ha un mínim d'equipaments que han de trobar-se dins la xarxa quotidiana, pensats per respondre a les necessitats de les persones, a partir de programes, però que no han de localitzar-se necessàriament en un edifici específic, és a dir, que poden existir espais polifuncionals que responguin a més d'una d'aquestes necessitats. També pot ampliar-se el llistat de mínims segons la particularitat de cada barri o municipi i la forma de resoldre-ho dependrà en cada cas de la grandària i la quantitat de població. Els equipaments que es consideren bàsics en els contextos socials avaluats són: atenció al públic de l'Ajuntament, Centres d'Atenció Primària (CAP) de salut, espai per a la cura de gent gran (centre de dia o similar), espai per a la cura infantil de 0 a 3 anys (llar d'infants o altres espais que responguin a aquesta necessitat), educació infantil de 3 a 5 anys, educació primària de 6 a 11 anys, educació secundària obligatòria de 12 a 16 anys, centres socials per a diferents edats infantils, joves, adults, gent gran, centres amb activitats culturals (centre cívic, biblioteca, etc.), espai per a l'activitat física (poliesportiu o espais on es pot realitzar l'activitat), etc. Aquest llistat de mínims haurà d'ajustar-se segons cada context social.

Equipament polifuncional Fort Pienc, Barcelona, 2006.

DIAGNÒSTIC URBÀ PARTICIPAT

Aquesta primera fase de l'Auditoria consisteix a analitzar la realitat quotidiana mitjançant tècniques qualitatives desenvolupades a través de la perspectiva de gènere per obtenir dades directes de la realitat i des de l'experiència de les persones que viuen en aquests entorns. Les dades que s'obtenen són les necessàries per tenir el coneixement de l'entorn analitzat i poder valorar els indicadors.

Abans de començar a treballar és imprescindible disposar de tota la informació necessària sobre el barri o l'espai que s'analitza. La informació obtinguda mitjançant tècniques qualitatives d'anàlisi de la realitat urbana compta també amb referència complementària quantitativa que permet aproximar-se al barri analitzat a través de diferents fonts per obtenir dades demogràfiques, socioeconòmiques, edificatòries, urbanístiques o altres que interessin per entendre la realitat. Entre les dades és precís destacar: tipus i característiques de la població, tipus de llars, característiques dels habitatges i distribució residencial, existència de teixit associatiu i projectes urbanístics que afectin o que afectaran en el futur l'àrea d'estudi.

Les tècniques utilitzades per obtenir la informació són quatre, dues realitzades individualment per les persones tècniques avaluadores i altres dues conjuntament amb les persones veïnes. Les diferents eines recullen informació que permet contrastar la realitat, sent totes complementàries entre si.

A més de fer servir aquestes quatre eines es realitzen reunions amb l'equip tècnic que gestiona els projectes per compartir, contrastar i validar la informació obtinguda.

Recorreguts previs de reconeixement

Observació participant

Dinàmiques participatives

Entrevistes

Recorreguts previs de reconeixement

Els recorreguts previs de reconeixement consisteixen a realitzar caminades a peu per l'àrea estudiada amb càmera fotogràfica per fer fotos que il·lustrin les diferents situacions, un plànol de la zona i un bloc de notes per prendre apunts que ajudin a registrar la informació.

L'objectiu d'aquest primer reconeixement és identificar la xarxa quotidiana que utilitzen les persones que viuen al barri quan porten a terme les seves activitats del dia a dia i les seves condicions. Per això s'han d'ubicar els espais de relació, els equipaments quotidians, els comerços i el transport públic que s'utilitza. També s'han d'assenyalar els carrers per on s'uneixen totes aquestes funcions i parar atenció a com l'utilitzen les diferents persones. Proposem que per portar a terme una anàlisi més detallada de la xarxa quotidiana del barri s'utilitzi el qüestionari DUG – Diagnòstic Urbà amb perspectiva de Gènere¹.

Recorregut realitzat amb persones tècniques. Gavà, 2013.

Recorregut realitzat amb dones veïnes. Córdoba, Argentina, 2013.

1. COL·LECTIU PUNT 6, *Dones treballant. Guia de reconeixement urbà amb perspectiva de gènere*. Barcelona: Comanegra, 2014. Disponible a: http://issuu.com/punt6/docs/dones_treballant_final_baixa

QÜESTIONARI

Aquest qüestionari consta d'una selecció de preguntes extretes de l'eina DUG (Diagnòstic Urbà amb perspectiva de Gènere), que serveix per descriure i analitzar els entorns quotidians dels nostres barris i ciutats. Ens ajuda a mostrar tot allò referent a l'experiència de viure en un entorn físic determinat i, també, atendre totes aquelles qüestions físiques i socials del context a analitzar.

Es tracta d'una selecció oberta de preguntes que podria incloure moltes més i que actua com un primer guió per aproximar-se a la realitat que es vol analitzar. S'han destacat els conceptes que apareixen descrits a l'apartat anterior a fi d'aprofundir en la comprensió del que s'està mirant.

Per tal de facilitar l'avaluació posterior hem dividit les preguntes en tres àmbits físics: barri i xarxa quotidiana, espais de relació i equipaments quotidians.

Barri i xarxa quotidiana (BXC)

	SÍ	NO
• Es troben els habitatges situats en un entorn pròxim que permeti desenvolupar la vida quotidiana, tant les tasques relacionades amb la cura de la llar i les persones com amb l'oci i el treball?	☐	☐
• Hi ha una xarxa quotidiana que afavoreixi la proximitat entre els habitatges i equipaments quotidians, comerços variats, espais de relació i transport públic?	☐	☐
• Hi ha diferents opcions de desplaçament que facilitin els recorreguts quotidians?	☐	☐
• S'ha realitzat un estudi de mobilitat amb perspectiva de gènere, participació ciutadana i considerant les percepcions de les persones que més utilitzen cada modalitat de desplaçament (a peu, transport públic, vehicle privat, bicicleta o altres)?	☐	☐
• Ofereix el transport públic horaris variats en funció de les diferents necessitats sobre rutes i freqüències entre línies urbanes, interurbanes i interprovincials?	☐	☐
• Ofereix el transport públic tarifes integrades i especials per a menors, gent gran, estudiants i persones a l'atur o amb condicions particulars?	☐	☐

SÍ NO

- S'apliquen **mesures de control sobre la invasió de vehicles**, com el control de la velocitat i els aparcaments dissuasius a les entrades dels nuclis urbans o zones de transbord intermodal?
- Es promouen les **diferents opcions de desplaçament** com mitjans alternatius de mobilitat, menys contaminants i més sostenibles?
- Hi ha suficients **comerços quotidians i variats** al barri per cobrir les diferents necessitats?
- S'incentiven ajudes i iniciatives per promoure el **comerç quotidià** al barri?
- Es promouen els mercats o les fires municipals amb persones productores de la zona?
- Es promou la compra als mercats mitjançant iniciatives diverses (horaris adequats que s'ajusten a totes les persones, campanyes promocionals, esdeveniments especials, etc.)?
- Existeixen polítiques i accions concretes sobre habitatge pel barri que responguin a les necessitats de les **diferents persones** que viuen en ell?
- Hi ha tipus diversos d'habitatge al mateix edifici i al barri segons els diferents tipus de família?
- Existeix una política especial de rehabilitació i adaptació dels habitatges antics per millorar la seva habitabilitat?
- Coexisteixen als edificis d'habitatges altres activitats a més de les residencials?
- Hi ha a les entrades dels habitatges col·lectius un espai disponible per a l'emmagatzematge de cotxes infantils, carretons d'anar a plaça, bicicletes o altres elements grans que s'utilitzen a la vida quotidiana?
- Hi ha suficients espais al barri on nenes i nens de diferents edats poden moure's i jugar amb seguretat?
- Són els camins segurs perquè les persones grans puguin desplaçar-s'hi de manera autònoma?
- Existeixen **recorreguts alternatius**, visibles i clars, per desplaçar-se en els trajectes a peu?

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

SÍ NO

- El mobiliari i els elements urbans (escocells, il·luminació, papereres, etc.) estan situats de manera que no dificultin la **prioritat per a vianants**? ☐ ☐
- Hi ha rampes i escales amb baranes, canvis de color i textura dels paviments o altres elements que ajudin a visibilitzar desnivells? ☐ ☐
- Tenen les voreres **prioritat per a vianants** i la mida adequada per al pas de totes les persones (amb cotxet infantil o carretons d'anar a plaça, en cadira de rodes i amb acompanyants, persones amb dificultat de mobilitat, menors acompanyats, etc.)? ☐ ☐
- Hi ha **prioritat per a vianants** a les interseccions de carrers i als punts d'intercanvi entre diferents mitjans de transport? ☐ ☐
- S'han tingut en compte en primer lloc els **carrers accessibles** i amb **prioritat per a vianants** als recorreguts cap a equipaments i serveis? ☐ ☐
- Tenen en compte els semàfors el temps de mobilitat de totes les persones? ☐ ☐
- Hi ha a la xarxa quotidiana cantonades amb creuament universal, és a dir, amb tots els vehicles parats al mateix temps per tal de facilitar el pas lliure de vianants? ☐ ☐
- Es tenen en consideració les situacions mediambientals, com el soroll o la contaminació de l'aire, en el disseny dels recorreguts per a vianants? ☐ ☐
- Són les **parades segures i accessibles** i estan ben mantingudes? ☐ ☐
- Compten les parades aïllades amb **punts d'emergència**? ☐ ☐
- Són els recorreguts per a vianants segurs, amb **il·luminació contínua per a vianants**, visibles i dotats de **vigilància informal**? ☐ ☐
- Es troben els accessos dels vehicles o vagons del transport públic al mateix nivell que el carrer o l'andana? ☐ ☐
- El transport públic disposa d'espai per a cadires de rodes, cotxets infantils, carretons d'anar a plaça, maletes o altres elements? ☐ ☐
- Hi ha informació clara, visible i de fàcil comprensió per a totes les persones sobre horaris i freqüències de pas? ☐ ☐
- S'ofereix **informació clara sobre ubicació i direcció** que permeti en tot moment orientar-se en l'espai? ☐ ☐

	SÍ	NO
• Hi ha punts d'emergència col·locats adequadament als recorreguts quotidians i relacionats amb el transport públic?	☐	☐
• Hi ha mesures per organitzar l'accés als centres educatius que evitin la concentració de cotxes a les entrades la qual genera situacions de risc per als vianants?	☐	☐
• Afavoreix la densitat edificable l'activitat al carrer i la presència de gent diversa?	☐	☐
• Tenen les plantes baixes diferents usos amb activitats contínues que afavoreixin la vigilància informal de l'espai per la presència de persones durant totes les hores del dia i de la nit?	☐	☐
• Disposen els habitatges d'un accés a l'edifici visible, clar i ben il·luminat?	☐	☐
• Hi ha espais dins dels edificis d'habitatges o en el seu entorn immediat que serveixin a veïnes i veïns per relacionar-se?	☐	☐
• Tenen els espais de pas dels edificis – com accessos, passadissos i replans – una mida que permeti a nenes i nens utilitzar-los com lloc de trobada i joc?	☐	☐
• Són segurs els passos subterranis per poder creuar carreteres, vies de tren o d'altres?	☐	☐
• És possible seure, reunir-se, conversar o jugar als carrers del barri?	☐	☐
• Es promouen activitats entre el veïnat per tal de generar relacions, convivència i conscienciar sobre el valor de les relacions socials?	☐	☐
• Està representada la diversitat social (incloses les dones) en el nomenclàtor dels carrers i les places del barri o la ciutat?	☐	☐
• Hi ha representacions o recordatoris de la història del barri que facin referència a tota la comunitat i que reconguin també el treball realitzat per les dones?	☐	☐
• Hi ha obres d'art a l'espai públic que transmetin valors d'igualtat a la societat?	☐	☐
• Mostren per igual a dones i homes els pictogrames que representen la figura humana (per exemple, els senyals de trànsit, els senyals d'obra provisional, els semàfors i la mida de nenes i nens en els pictogrames escolars)?	☐	☐

SÍ NO

- S'utilitza llenguatge no sexista a les indicacions del carrer, és a dir, s'utilitzen genèrics (per exemple, *ciutadania* en lloc de *ciutadà*)?
- Es realitzen processos participatius interdisciplinaris i transversals entre els diferents actors (Municipalitat, equips tècnics i veïnat) des del diagnòstic fins l'avaluació?
- Es realitzen tallers de participació vinculats a les reformes urbanes on estan representades les **diferents persones**?
- Es prenen mesures per tal de facilitar la participació en diferents dies i horaris, a més de proporcionar serveis a les persones que tinguin familiars al seu càrrec i cobrir els desplaçaments a les persones que ho necessiten?
- Es treballa de manera sectorial i conjunta amb les diferents experiències de dones i homes sobre l'ús quotidià dels entorns per tal d'arribar a un consens?
- Es tenen en compte les activitats relacionades amb l'esfera reproductiva quan es plantegen propostes?
- Es realitzen diagnòstics participats amb **diferents persones** del barri per tal de comprendre l'ús dels espais i el desenvolupament de la vida quotidiana segons les seves necessitats?
- S'utilitzen altres metodologies que permetin obtenir informació no disponible a les dades estadístiques per tenir un coneixement real de la població?

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

Espai de relació (ER)

SÍ NO

- Es troben els parcs i les places distribuïts homogeniament de manera que es trobin pròxims als habitatges del barri? ☐ ☐
- Hi ha **espais que afavoreixin la reunió i socialització** en relació amb els equipaments? ☐ ☐
- Es troben els espais amb jocs situats en relació amb les activitats quotidianes de nenes i nens (escoles, esports, etc.)? ☐ ☐
- Contemplen els espais de joc infantil les diferents edats? ☐ ☐
- S'han equipat els espais amb **bancs pel descans** per a les persones cuidadores? ☐ ☐
- Hi ha espais d'oci i estada tranquil·la per a **diferents persones** que permetin xerrar, llegir o descansar? ☐ ☐
- Hi ha suficients **bancs per al descans** ubicats tant al sol com a l'ombra? ☐ ☐
- Hi ha arbres o vegetació que propiciïn zones de sol a l'hivern i d'ombra a l'estiu? ☐ ☐
- Hi ha espais de relació que promoguin la convivència intergeneracional i intercultural? ☐ ☐
- Està ben situat el mobiliari urbà i són els seus materials agradables i adequats per al manteniment? ☐ ☐
- Hi ha **lavabos públics** per a dones i homes associats als espais de relació? ☐ ☐
- Hi ha una connexió directa, visual i accessible, entre els habitatges i els espais de relació? ☐ ☐
- Evita el disseny dels espais els **elements físics que generin percepció d'inseguretat**? ☐ ☐
- S'eviten els elements de mobiliari urbà o vegetació que obstaculitzin la **visibilitat** de l'espai? ☐ ☐
- Hi ha **il·luminació contínua per a vianants** segons els usos de totes les persones? ☐ ☐

	SÍ	NO
• S'efectua un manteniment regular de la il·luminació per tal d'evitar la seva obstrucció pels arbres o altres elements?	☐	☐
• Té en compte el sistema de recollida de residus a totes les persones usuàries (ubicació, ergonomia, altura, distàncies entre contenidors, etc.)?	☐	☐
• Són les parades segures i accessibles als espais d'espera del transport públic?	☐	☐
• Hi ha informació per ubicar-se als carrers?	☐	☐
• Hi ha senyalització que informi de recorreguts alternatius per carrers accessibles ?	☐	☐
• Hi ha elements que puguin perjudicar la salut de les persones, com antenes telefòniques, etc.?	☐	☐
• Hi ha elements que puguin transmetre inseguretat, com transformadors elèctrics, etc.?	☐	☐
• Hi ha espais que a una hora determinada perdin tota la seva activitat?	☐	☐
• Hi ha espais monopolitzats i socialment conflictius que no es puguin gaudir lliurement?	☐	☐
• Hi ha espais indeterminats que s'utilitzin com espais per afavorir la reunió i socialització ?	☐	☐
• Es cuiden i mantenen els espais intermedis ?	☐	☐

Equipaments quotidians (EQ)

SÍ NO

- Es troben els equipaments i altres serveis situats a **una xarxa d'espais de relació complementaris** accessibles per a totes les mobilitats? ☐ ☐
- Hi ha equipaments i serveis per satisfer les necessitats de les **diferents persones** i les diferents activitats de la vida quotidiana, tant les vinculades a la reproducció como a la producció? ☐ ☐
- S'ajusten els horaris dels equipaments a les necessitats de les **diferents persones** per al desenvolupament de la vida quotidiana? ☐ ☐
- Garanteixen els programes o activitats proposats als equipaments un ús igualitari per part de dones i homes? ☐ ☐
- Són tots els equipaments o serveis públics accessibles en igualtat d'oportunitats per a totes i tots, sense cap tipus d'exclusió (sexe, edat, classe, ètnia, cultura o religió)? ☐ ☐
- Ofereixen els equipaments serveis per a la conciliació de la gestió de la vida quotidiana (per exemple, servei de llar d'infants al mercat, al gimnàs, a la universitat, a les escoles, etc.)? ☐ ☐
- Hi ha equipaments polifuncionals que acullin diferents usos al mateix temps? ☐ ☐
- Hi ha iniciatives per proporcionar als equipaments usos diversos durant el dia i que s'utilitzin exclusivament a un horari (per exemple, obertura dels patis de les escoles fora d'horari escolar)? ☐ ☐
- Ofereixen els equipaments **lavabos públics** per a totes les persones? ☐ ☐
- Hi ha una relació des de l'equipament amb **planta baixa oberta a l'espai públic** per afavorir la sensació de seguretat? ☐ ☐
- Es tenen en compte en el disseny exterior de l'edifici aspectes com la il·luminació, l'accessibilitat, la visibilitat i l'ús de materials apropiats per a cada element? ☐ ☐
- Hi ha un **espai intermedi** ampli, segur i lliure de cotxes a les portes dels equipaments? ☐ ☐

SÍ NO

- S'adapta el disseny de l'espai interior dels equipaments a les activitats que contenen i ofereixen flexibilitat per acollir altres activitats?

--	--

- Es troben els espais repartits de manera igualitària, sense que hi hagi jerarquia entre usos diferents?

--	--

I podrien sorgir moltes preguntes més a partir de l'observació dels espais que analitzem.

Observació participant

L'observació participant és l'estudi d'un espai concret, que permet relacionar l'ús social amb l'espai físic a fi de determinar qui, on, com i amb qui s'utilitza. S'han de realitzar varies observacions directes i participades a diferents hores i en diferents dies de la setmana amb l'objectiu de ser en el lloc el temps suficient per saber què hi succeeix i comprendre tant les relacions socials com espacials. És important sistematitzar tota la informació en funció de quines persones (sexe, edat, origen, etc.) utilitzen o no cada espai. A més es poden prendre apunts sobre els plànols i notes que ajudin a registrar la informació i es faran fotografies, en la mesura que sigui possible, de les diferents situacions observades. Cal tenir en compte que serem observadores de l'espai, ens interessa ser partícips del que succeeix sense cridar l'atenció per evitar modificar les dinàmiques socials que es desenvolupen en aquest espai.

Mapatge de l'observació de la xarxa quotidiana. Barri de Caraza, Buenos Aires, 2012.

Guió per a la recollida d'informació

Persones usuàries segons sexe i origen

El sexe i l'origen de les persones el determinen elles mateixes. En el cas de no poder parlar amb les persones en qüestió, cal deixar clar que s'haurà definit en aparença.

Persones usuàries segons grups d'edat

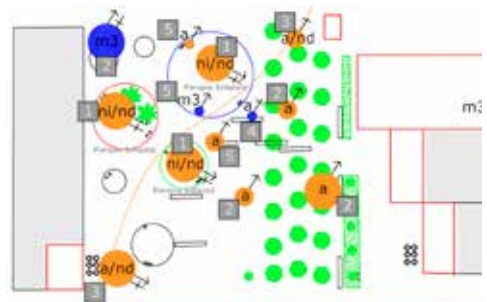
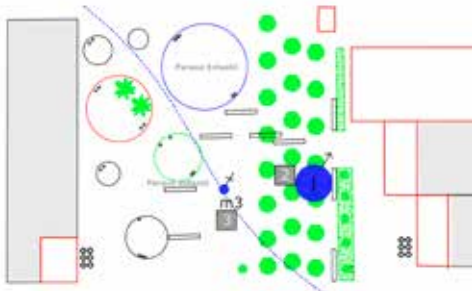
- Nenes i nens dependents
- Nenes i nens independents
- Joves
- Adults (poden agrupar-se per franges d'edat)
- Gent gran de la tercera edat (fins a 75 anys aprox.)
- Gent gran de la quarta edat (més de 75 anys aprox.)

Persones usuàries segons quantitat

- Individualment
- En parella o grup familiar
- En grup o varis dels anteriors en el mateix lloc

Usos segons activitat desenvolupada

- Jocs infantils
- Reunió
- Passos
- Passeig
- Descans
- Cura
- Accés a equipament
- Accés a comerç
- Espera d'autobús
- Esport
- Neteja, manteniment
- Espectacle, festa
- Viure al carrer
- Esperar
- etc.

Mapatges de l'observació de la plaça de la Llibertat. Barri del Congost, Granollers, 2012.

Dinàmiques participatives

Les dinàmiques participatives són un conjunt d'activitats que es desenvolupen conjuntament amb les persones que viuen al barri i utilitzen els espais analitzats. Les veïnes són les persones que més coneixen el seu entorn quotidià perquè és on viuen, passegen, compren, juguen, cuiden, treballen, etc. El seu coneixement és imprescindible per entendre la realitat.

L'objectiu és realitzar un taller d'una hora i mitja aproximadament (o diversos, segons el context i la situació) amb un grup de persones del barri que representi la seva diversitat, per comprendre les diferents experiències quotidianes i el funcionament dels diferents espais que recullen les activitats del dia a dia (barri i xarxa quotidiana, espais de relació i equipaments quotidians). Cada taller s'adequarà al grup i a la convocatòria realitzada.

Es poden fer servir diferents eines per descriure, analitzar i prioritzar l'experiència de les persones en el seu entorn quotidià, tot i que en aquest cas es proposen dues eines que són útils per a la informació que es necessita: cadena de desplaçaments i valorització d'usos quotidians.

A l'igual de com es fa amb les altres eines, per realitzar el diagnòstic participat és molt important el registre de tota la informació obtinguda a través d'imatges, llistats de conclusions, mapes individuals i col·lectius, etc.

Taller participatiu amb veïnes. Lleida, 2009.

Mapa resultat d'un taller. Figueres, 2009.

Aspectes a considerar per realitzar un taller amb persones veïnes

Participants

Persones que representin diferents perfils de població que viuen al barri en funció del sexe, edat, diversitat funcional, origen i cultura, i que n'habitin les diferents zones. Interessa obtenir el testimoni de persones diverses, no només d'aquelles que estan vinculades a associacions del barri (de comerciants, veïnals, etc.) sinó també d'aquelles que són referents, com una veïna que porta molts anys vivint al barri, un grup de joves que sempre es reuneix en l'espai avaluat, una persona veïna nouvinguda, famílies que utilitzen els carrers per anar a l'escola.

Metodologia

Es treballarà en grups petits i variats, segons la descripció anterior, d'entre cinc i deu persones aproximadament. Podrà realitzar-se amb més persones però mantenint el treball grupal amb aquesta quantitat ja que interessa aprofundir en cada experiència i compartir-la amb el grup.

Les dues eines proposades permeten obtenir informació diversa:

Cadena de tasques de les activitats quotidianes, informació individual on cada participant realitza el seu propi llistat de tasques quotidianes, les diferents activitats que hi porta a terme i els espais del barri que utilitza per a això. La informació individual es col·lectivitza i permet elaborar un mapa del barri amb els recorreguts de cada persona i els espais que es fan servir en cada cas. A partir de la informació col·lectiva es discuteixen els aspectes comuns i les diferències en el desenvolupament de la vida quotidiana de cada persona.

Valoració dels espais quotidians, valoració grupal dels aspectes que afavoreixen i dels que no afavoreixen el desenvolupament de la vida quotidiana en els espais del barri. Permet a les persones exposar els seus arguments per tal d'entendre quines són les condicions que determinen cada situació. En arribar a un consens és possible prioritzar els aspectes més importants a resoldre per a un desenvolupament millor de la vida quotidiana en el barri, en funció de diferents experiències i necessitats.

Entrevistes

L'entrevista és una altra eina útil per poder obtenir informació sobre els habitatges i les experiències de les persones que viuen a l'entorn estudiat.

Les entrevistes es realitzen amb l'objectiu d'extreure informació més detallada sobre qüestions concretes. Hi ha dos tipus d'entrevistes, les entrevistes espontànies que es poden fer durant les observacions i les entrevistes estructurades a persones clau del barri a través d'una cita prèvia. Les entrevistes espontànies són més ràpides, sense una estructura prefixada, amb l'objectiu de preguntar sobre un tema en concret a una persona que és usuària de l'espai i es desenvolupen en forma de diàleg d'un màxim de 10 min. Les entrevistes estructurades tenen un guió preestablert amb l'objectiu de parlar d'aquells elements importants per a l'anàlisi de la xarxa quotidiana del barri, és recomanable desenvolupar-les en forma de diàleg i tenen una durada de 30-45 min. En l'elecció de les diferents persones entrevistades, tant en la modalitat espontània com estructurada, s'ha de mantenir sempre la diversitat d'opinions i experiències en funció del sexe, edat, diversitat funcional, origen i cultura.

El registre de les entrevistes, sobretot de les estructurades, ha de fer-se a través de gravadores de so i d'apunts de tots els comentaris o les experiències explicades.

Diferents persones veïnes.

Aspectes a considerar en una entrevista

Persones a entrevistar

Persones que representin diferents perfils de població que viuen al barri en funció d'origen i cultura, edat i sexe i que n'habitin les diferents zones. Interessa obtenir el testimoni de persones diverses, no només d'aquelles que estan vinculades a associacions del barri (de comerciants, veïnals, etc.) sinó també d'aquelles que són referents, com una veïna que porta molts anys vivint al barri, un grup de joves que sempre es reuneix en l'espai avaluat, una persona veïna nouvinguda, famílies que utilitzen els carrers per anar a l'escola.

Qüestionari

A. Sobre l'experiència personal

Desenvolupament de la vida quotidiana.

Espais del barri que utilitza.

Valoració dels espais del barri.

B. Sobre aspectes que coneix del barri

Barri i xarxa quotidiana: activitats quotidianes que es realitzen dins del barri, formes de desplaçament i opcions de transport públic, percepció de seguretat i autonomia als carrers i l'entorn, convivència i usos dels espais, aspectes favorables i desfavorables per a la vida quotidiana, satisfacció de les necessitats, etc.

Espai de relació: usos socials de l'espai, disseny de l'espai, percepció de seguretat, aspectes favorables i per a l'ús quotidià, satisfacció de les necessitats, etc.

Equipament quotidià: persones que l'utilitzen, programa i horaris de les activitats que ofereix en funció de les necessitats del barri, disseny de l'edifici i l'entorn, etc.

AVALUACIÓ DE L'ESPAI URBÀ

Després d'haver realitzat el diagnòstic participat, imprescindible per conèixer els espais que s'han d'avaluar, podem desenvolupar la següent fase d'avaluació de l'espai urbà a través d'indicadors.

L'avaluació urbana s'ha desenvolupat a través d'un sistema d'indicadors urbans espacials que aplica la transversalitat de gènere. Aquest sistema d'indicadors té en compte l'escala pròxima i local dels entorns quotidians i la informació qualitativa que parla de la diversitat d'usos i necessitats que tenen les persones dels espais. S'han incorporat aspectes de la realitat que fins ara s'havien omès a les anàlisis urbanes més generals.

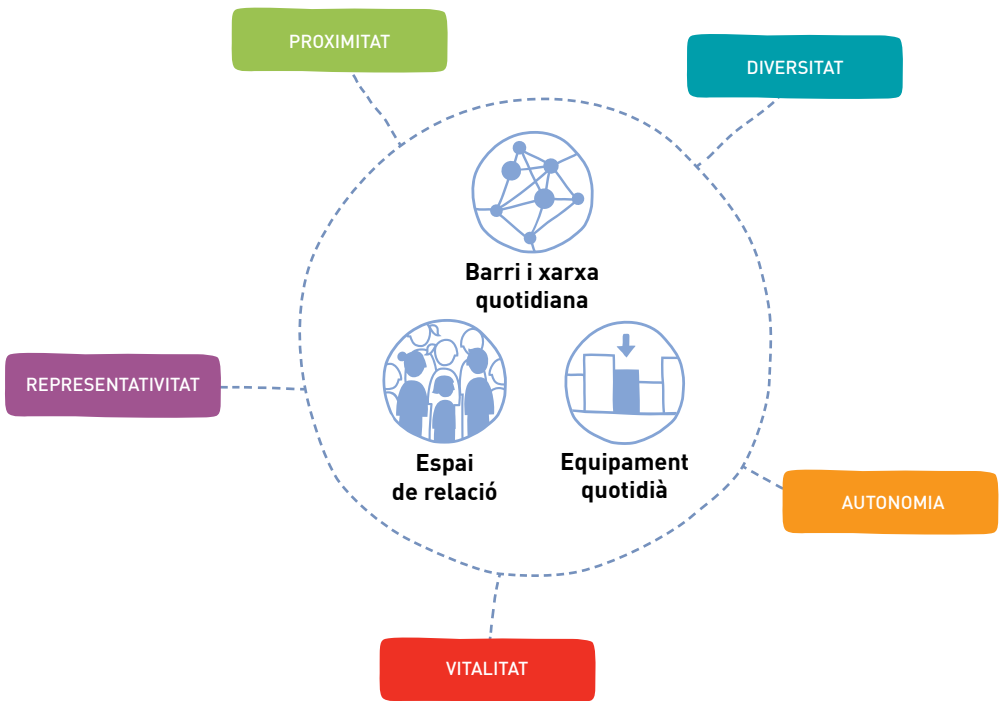
Aquest sistema d'indicadors reuneix característiques particulars que el fan complementari a d'altres sistemes d'indicadors urbans utilitzats, ja que analitza en detall les qualitats espacials des de l'experiència de la vida quotidiana de les persones. També aborda una anàlisi multidimensional i transversal entre els diferents aspectes físics, socials i funcionals i es construeix a partir d'un treball conjunt entre persones tècniques i usuàries. Les dades amb les que es treballa són d'origen qualitatiu, però amb un sistema de valoració que permet quantificar, mesurar i comparar de manera temporal i casuística, així com verificar contínuament els resultats de manera que puguin corregir-se. Es pot replicar en diferents contextos urbans i socials i en diferents etapes de planificació, ja que està pensat per analitzar, avaluar i proposar, a més a més, amb la vocació de ser un material informatiu i pedagògic.

S'ha vertebrat el sistema d'indicadors en els tres espais definits per l'anàlisi i en cinc qualitats urbanes, les quals es consideren necessàries perquè els espais s'adeqüin a la vida quotidiana. El creuament d'espais i qualitats dóna com a resultat un total de tretze indicadors. El sistema s'estructura a partir de tres tipus d'espais urbans on s'apliquen: **barri i xarxa quotidiana**, **espai de relació** i **equipament quotidià**. Cadascun d'ells es defineix a partir de les següents qualitats urbanes: **proximitat**, **diversitat**, **autonomia**, **vitalitat** i **representativitat**. Les qualitats urbanes són aquelles característiques que reuneixen les condicions necessàries perquè un espai inclogui l'experiència de la vida quotidiana de les persones.

Nota: El sistema d'indicadors pertany a la tesi doctoral d'Adriana Ciocoletto *Urbanisme per a la vida quotidiana. Eines d'anàlisi i avaluació urbana amb perspectiva de gènere* (2014), el qual va ser provat amb el Servei d'Equipaments i Espai públic de la Diputació de Barcelona (2013) en col·laboració amb Ània Pluma Vilanova com a tècnica encarregada del projecte "Aplicació del Sistema d'Indicadors urbans espacials per l'avaluació dels espais quotidians a escala de barri", i que tenen el seu origen en el treball de recerca "Indicadors urbans espacials per a l'avaluació dels espais quotidians des de la perspectiva de gènere" (2011). Projecte subvencionat pel Institut Català de les Dones per a universitats. Investigadores: Adriana Ciocoletto i Blanca Gutiérrez Valdivia. Professora responsable: Zaida Muxí Martínez. Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).

QUALITATS URBANES DE L'ESPAI A AVALUAR

PROXIMITAT

S'entén per proximitat la ubicació propera, en l'espai i el temps, així com la connectivitat a peu lliure d'obstacles dels espais de relació, equipaments quotidians, parades de transport públic i comerços amb relació als habitatges i entre si, de forma que sigui possible per a tot tipus de persones efectuar a peu les activitats quotidianes amb recorreguts que enllacin els diferents usos. S'identifiquen tres escales en la proximitat en funció de l'assiduitat i de les necessitats de la població, que impliquen: allò que es troba a 5 min de casa (300 m aprox. escala de veïnat), a 10 min (entre 600 m i 800 m aprox. escala de barri) i a 20 min (entre 1.300 m i 1.600 m aprox. escala suprabarriar) a peu i sense dificultat. La proximitat és necessària per poder realitzar les activitats quotidianes de manera efectiva combinant les esferes personal, productiva i comunitària. Si els espais d'ús quotidià no són pròxims, la vida quotidiana de les persones es dificulta, ja que han de dedicar més temps als desplaçaments o renunciar a activitats per poder desenvolupar les tasques diàries. La separació dels usos en la planificació urbana impedeix que es conformi una xarxa quotidiana on es vinculin totes les activitats necessàries per al desenvolupament de la vida. En el concepte de proximitat entren altres aspectes que aquest treball no aborda, però que també determinen la proximitat, com són els factors econòmics, socials i culturals.

Centre històric amb mescla d'usos. Reus, 2010.

Connexió entre ascensor, funicular i parada d'autobús. Barri de Ciutat Meridiana, Barcelona, 2013.

DIVERSITAT

La diversitat consisteix en la mixtura social, física i funcional que permet la varietat de persones, activitats i usos responenent a les diferents necessitats de les persones en funció del gènere, sexe, edat, diversitat funcional, origen, cultura i condició social, entre d'altres factors. És fonamental que els espais incorporin aquesta condició, que tinguin en compte la varietat d'experiències i quotidianitats de les persones i la pluralitat de necessitats que se'n deriven. El fet de no incloure-la provoca l'aparició d'espais en els que només es considera un tipus de persona usuària, un tot universal, falsament neutral i inclusiu. La universalitat deixa fora tota activitat i tota persona no emmarcada en la "normalitat" de l'experiència dominant (classe, gènere, sexe, origen i cultura, etc.)

Espai de relació on es troben diferents persones.
Plaça Espanyola, barri de la Torrassa, a L'Hospitalet de Llobregat, 2011.

Equipament quotidià amb varietat d'activitats
per a diferents persones. Centre Cívic Frederica
Montseny, barri de l'Erm, a Manlleu, 2011.

Xarxa quotidiana on conviuen diferents modalitats de
desplaçament. Barri de la Torrassa, a L'Hospitalet de
Llobregat, 2009.

AUTONOMIA

Les persones gaudeixen d'autonomia quan els espais són percebuts com a segurs, generen confiança per ser utilitzats sense restriccions de cap tipus i quan les condicions d'accessibilitat són universals als espais del barri i de la xarxa quotidiana sense que importin les capacitats físiques particulars. Quan no es considera la necessitat d'autonomia de les persones es creen espais que no propicien confiança, per no ser accessible per a persones amb capacitats diferents o persones amb cotxets infantils o carretons d'anar a plaça; espais que transmeten percepció d'inseguretat que fan que una part de la població no els utilitzi per por; espais que pel seu disseny no fomenten l'autonomia de persones grans, dependents o dels infants, que necessiten que hi hagi una persona cuidadora sempre al seu costat, fet que limita la llibertat de la persona cuidadora i de la que és cuidada.

Espai de relació remodelat amb criteris que afavoreixen l'autonomia. Plaça de la Llibertat, barri del Congost, a Granollers, 2011.

Xarxa quotidiana amb prioritat per als vianants enfront d'una escola infantil i primària. Santa Coloma de Gramenet, 2009.

Parada d'autobús que permet l'espera amb bancs a l'ombra i en relació amb altres usos. Plaça Fondo, Santa Coloma de Gramenet, 2009.

VITALITAT

La vitalitat d'un espai sorgeix de la presència simultània i contínua de persones i de la densitat d'activitats i usos als carrers, espais de relació i equipaments que afavoreixen la trobada, la socialització i l'ajuda mútua entre les persones. Falta vitalitat en zones infrautilitzades com les zones que només es fan servir a determinades hores del dia (àrees residencials monofuncionals i de baixa densitat, zones comercials o de negocis) i quan falta relació entre els edificis i el carrer.

Mercat setmanal que genera activitat al barri. Plaça Vermella, Ciutat Meridiana, a Barcelona. 2013.

Presència de persones realitzant diferents activitats de cura, jocs, estada, passeig, esport, etc., en l'espai de relació. Parc de Joan Miró, Barri Escorxador, a Barcelona. 2012.

REPRESENTATIVIDAD

Existeix representativitat quan es percep reconeixement i visibilitat real i simbòlica de tota la comunitat de manera que es valori la memòria, el patrimoni social i cultural amb equitat i la participació de les persones en les decisions urbanes. La manca de reconeixement i visibilitat tant de les persones que han format part del passat de la societat com de les que formen part del seu present en els espais públics del barri, en especial de les dones, que han estat majoritàriament invisibilitzades en la memòria històrica i quotidiana, impedeix construir una societat més igualitària i justa.

Construcció del nou edifici per al Centre cívic i Centre de les dones, al costat dels antics safareigs públics. Barri del Carme, Reus, 2010.

Activitat participativa en un dels antics safareigs públics. Caldes de Montbui, 2010.

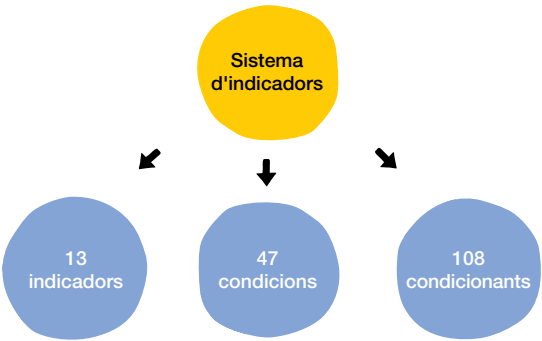
Reconeixement i visibilitat a les dones. Escultura femenina llegint sobre vista a les ruïnes dels antics safareigs públics. Plaça Montserrat Roig, Santa Coloma de Gramenet, 2010.

SISTEMA D'INDICADORS

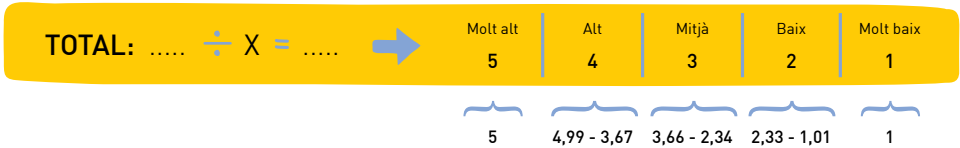
El sistema d'indicadors espacials és una llista de preguntes distribuïdes en tres espais urbans: barri i xarxa quotidiana, espai de relació i equipament. Cada espai urbà té les preguntes organitzades segons les cinc qualitats urbanes descrites anteriorment. Aquest creuament genera els tretze indicadors del sistema. Dins de cada indicador les preguntes s'ajunten en subgrups anomenats *condicions* i cada aspecte a complir s'anomena *condicionant*.

En total el sistema d'indicadors inclou:

Cada un dels condicionants es correspon majoritàriament amb un barem d'1 a 5, sent 1 el valor menor, és a dir, el que més s'allunya de complir amb els condicionants necessaris i 5 el que més compleix. Aquest barem permet matisar les respostes sense simplificar i són fonamentals per reflectir la complexitat de la realitat observada.

La suma del valor de cada condicionant dona un valor total per a cada indicador. Aquest valor final permet, a més d'avaluar l'existent, identificar els condicionants que no es compleixen per poder revertir la situació en els casos puntuals i aconseguir una millora efectiva al llarg del temps de l'espai urbà avaluat. A cada valor li correspon un rang, ja que el resultat final pot no ser sencer.

A continuació es descriu la taula completa del sistema d'indicadors i els indicadors en detall segons cada espai analitzat.

TAULA DEL SISTEMA D'INDICADORS

DESENVOLUPAMENT DELS INDICADORS

Barri i xarxa quotidiana (BXQ)

PROXIMITAT

Proximitat al barri i a la xarxa quotidiana

Distribució i distància a peu entre els diferents usos (9c)
Connectivitat urbana (1c)
Connexió del transport públic (1c)

Dist

DIVERSITAT

Diversitat al barri i a la xarxa quotidiana

Varietat d'usos a la xarxa quotidiana (2c)
Varietat d'usos i de persones al barri (4c)
Diferents opcions de desplaçament (3c)
Espai per organitzar activitats al barri (1)
Imatges discriminatòries (1c)

AUTONOMIA

Autonomia al barri i a la xarxa quotidiana

Condicions per als vianants als carrers de la xarxa quotidiana (4c)
Accessibilitat als carrers del barri (1c)
Informació i senyalització a la xarxa quotidiana (2c)
Ubicació i condicions de parades d'autobús (2c)
Percepció i autonomia de les persones al barri (2c)

Nete

VITALITAT

Vitalitat al barri i a la xarxa quotidiana

Disseny dels carrers de la xarxa quotidiana (2c)
Usos i activitats dels carrers de la xarxa quotidiana (3c)
Relació d'equipaments i espais amb el carrer (2c)
Cura del paisatge urbà al barri (1c)

Diss
Ac

REPRESENTATIVITAT

Representativitat al barri i a la xarxa quotidiana

Reconeixement de la memòria de la comunitat (1c)
Equitat en el nomenclàtor (1c)
Participació de les persones (1)

Nota: Els parèntesis indiquen la quantitat de condicionants que conté cada condició avaluada.

Espai de relació (ER)

Proximitat a l'espai de relació

Distància a peu cap als diferents usos (4c)
Ubicació i connectivitat urbana (2c)

Diversitat a l'espai de relació

Disseny de l'espai i activitats (6c)
Persones que l'utilitzen (2c)
Imatges discriminatòries (1c)

Autonomia a l'espai de relació

Disseny de l'espai (6c)
Disseny de l'entorn (3c)
Percepció de l'espai i l'entorn (1c)
Neteja i manteniment de l'espai i l'entorn (1c)

Vitalitat a l'espai de relació

Disseny, ubicació i obertura de l'espai (4c)
Activitats dins i a l'entorn de l'espai (4c)
Usos simultanis (1c)

Equipament quotidià (EQ)

Proximitat a l'equipament

Distància a peu cap als diferents usos (4c)
Ubicació i connectivitat urbana (3c)

Diversitat a l'equipament

Programació i horari (3c)
Disseny i distribució de l'espai (2c)
Persones que l'utilitzen (2c)
Informació i orientació a les persones (1c)
Imatges discriminatòries (1c)

Autonomia a l'equipament

Disseny de l'edifici (3c)
Disseny de l'entorn (2c)
Percepció de l'edifici i l'entorn (1c)
Neteja i manteniment de l'edifici i l'entorn (1c)
Accés als lavabos públics (1c)

Vitalitat a l'equipament

Disseny i ubicació de l'equipament (3c)
Continuïtat de les activitats (1c)
Relació d'activitats amb el carrer (1c)

PROXIMITAT

Proximitat al barri i a la xarxa quotidiana

Objectiu: Avaluar si la distribució i les connexions dels diferents usos (espais de relació, equipaments i comerços) permeten realitzar les activitats de la vida quotidiana prioritzant els recorreguts de vianants i el transport públic.

Distribució i distància a peu entre els diferents usos

BXQ. 1 Distribució d'espais de relació a **escala de veïnat** que permetin l'accés en un **radi màxim de 300 m a peu amb recorregut accessible**

Des de la totalitat del barri	Des de la major part del barri	Des de la meitat del barri	Des de menys de la meitat del barri	No hi ha espais de relació a escala de veïnat amb accés a peu des del barri
5	4	3	2	1

BXQ. 2 Distribució dels espais de relació a **escala de barri** que permetin l'accés a un **radi màxim de 10 min a peu sense dificultat**

Des de la totalitat del barri	Des de la major part del barri	Des de la meitat del barri	Des de menys de la meitat del barri	No hi ha espais de relació a escala de barri amb accés a peu des del barri
5	4	3	2	1

BXQ. 3 Distribució dels espais de relació a **escala suprabarrial** que permetin l'accés a un **radi màxim de 20 min a peu sense dificultat**

Des de la totalitat del barri	Des de la major part del barri	Des de la meitat del barri	Des de menys de la meitat del barri	No hi ha espais de relació a escala municipal amb accés a peu des del barri
5	4	3	2	1

BXQ. 4 Distribució dels **comerços quotidians** que permetin l'accés en un **radi màxim de 10 min a peu sense dificultat**

Des de la totalitat del barri	Des de la major part del barri	Des de la meitat del barri	Des de menys de la meitat del barri	No hi ha comerços quotidians amb accés a peu des del barri
5	4	3	2	1

BXQ. 5 Distribució de **comerços variats** que permetin l'accés en un **radi màxim de 20 min a peu sense dificultat**

Des de la totalitat del barri	Des de la major part del barri	Des de la meitat del barri	Des de menys de la meitat del barri	No hi ha comerços variats amb accés a peu des del barri
5	4	3	2	1

BXQ. 6 Distribució dels equipaments quotidians que permeten l'accés en un radi màxim de 10 min a peu sense dificultat des de tot el barri

A tots els equipaments 5	A la majoria incloent-hi escola bressol i escola primària, persones grans i salut 4	A la meitat o a la majoria sense escola bressol i escola primària, persones grans i salut 3	A menys de la meitat 2	No hi ha equipaments quotidians amb accés a peu des del barri 1
-----------------------------	--	--	---------------------------	--

BXQ. 7 Distribució dels equipaments quotidians que permeten l'accés entre ells en un radi màxim de 10 min a peu sense dificultat

Entre tots els equipaments 5	Entre la majoria incloent-hi escola bressol i escola primària, persones grans i salut 4	Entre la meitat o entre la majoria sense escola bressol i escola primària, persones grans i salut 3	Entre menys de la meitat 2	Els equipaments quotidians no tenen una distribució pròxima entre si 1
---------------------------------	--	--	-------------------------------	---

BXQ. 8 Distribució dels espais de relació del barri en un radi màxim de 10 min a peu sense dificultat en relació amb un equipament quotidià

Tots els espais de relació 5	La majoria dels espais de relació incloent-hi escola bressol, escola primària i persones grans 4	La meitat o la majoria dels espais de relació sense escola bressol, escola primària i persones grans 3	Menys de la meitat dels espais de relació 2	Els espais de relació no tenen una distribució pròxima als equipaments quotidians 1
---------------------------------	---	---	--	--

BXQ. 9 Distribució de les parades del transport públic en un radi màxim de 10 min a peu sense dificultat

Des de la totalitat del barri 5	Des de la major part del barri 4	Des de la meitat del barri 3	Des de menys de la meitat del barri 2	No hi ha parades que compleixin amb aquesta condició 1
------------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------	--	---

Connectivitat urbana

BXQ. 10 Carrers de la xarxa quotidiana sense condicions urbanes que dificultin la connectivitat a peu

Tots els carrers sense aquestes condicions 5	Existeixen alguns carrers amb aquestes condicions 3	La majoria de carrers tenen aquestes condicions 1
---	--	--

Connexió del transport públic

BXQ. 11 El transport públic del barri connecta amb els equipaments quotidians que queden fora del radi de 10 min a peu, quedant les parades a un màxim de 5 min a peu de l'equipament

Amb tots els equipaments quotidians 5	Amb la majoria dels equipaments quotidians 4	Amb la meitat dels equipaments quotidians 3	Amb menys de la meitat dels equipaments quotidians 2	El transport públic no compleix amb aquesta condició 1
--	---	--	---	---

TOTAL: ÷ 11 =

Molt alt

5

Alt

4

Mitjà

3

Baix

2

Molt baix

1

DIVERSITAT

Diversitat al barri i a la xarxa quotidiana

Objectiu: Avaluar si la varietat i mixtura d'usos, activitats i modalitats de desplaçament permeten a les persones amb característiques diferents de resoldre les seves necessitats.

Varietat d'usos a la xarxa quotidiana

BXQ. 1 Xarxa quotidiana amb els **equipaments quotidians** considerats bàsics, segons el perfil de la població del barri

Disposa de tots els necessaris

5

Disposa de la majoria incloent-hi escola bressol i escola primària, persones grans i salut

4

Disposa de la meitat o de la majoria sense escola bressol, primària, persones grans i salut

3

Disposa de menys de la meitat

2

El barri no disposa d'una xarxa quotidiana amb equipaments quotidians necessaris

1

BXQ. 2 Carrers de la xarxa quotidiana amb **comerç variat**

A tots els carrers

5

A la majoria dels carrers

4

A la meitat dels carrers

3

A menys de la meitat dels carrers

2

No hi ha comerços variats a la xarxa quotidiana

1

Varietat d'usos i de persones al barri

BXQ. 3 Teixit urbà del barri on es barregin els habitatges amb algun altre ús (equipaments, comerços, petits tallers, oficines, etc.)

A totes les illes

5

A la majoria de les illes

4

A la meitat de les illes

3

A menys de la meitat de les illes

2

Teixit urbà del barri sense mixtura d'usos

1

BXQ. 4 Distribució homogènia de la població segons diferents perfils al barri

Distribució homogènia a tot el barri

5

Existeix un sector minoritari del barri a on es concentra un perfil específic de població

3

Tot el barri es divideix en sectors segons el perfil de població

1

BXQ. 5 Espais de relació del barri amb presència de **diferents persones**

A tots els espais de relació

5

A la majoria dels espais de relació

4

A la meitat o a la majoria dels espais de relació però on no es dona és perquè es tracta d'un espai monopolitzat

3

A menys de la meitat dels espais de relació

2

Els espais de relació del barri no són utilitzats per diferents persones

1

BXQ. 6 Barri amb comerç quotidià

Divers per tipus de producte i dins de la xarxa quotidiana

5

Divers per tipus de producte i com a mínim un de cada tipus dins de la xarxa quotidiana

4

Divers per tipus de producte però fora de la xarxa quotidiana

3

Només existeix un per tipus de producte

2

No existeix comerç quotidià al barri

1

Diferents opcions de desplaçament**BXQ. 7 Xarxa quotidiana amb carrers que permetin la convivència de diferents opcions de desplaçament**

A tots els carrers

5

A la majoria dels carrers

4

A la meitat dels carrers

3

A menys de la meitat dels carrers

2

Els carrers de la xarxa quotidiana no permeten aquesta convivència

1

BXQ. 8 Horaris variats del transport públic que passa pel barri

Durant tot el dia i servei nocturn tots els dies de la setmana

5

Durant tot el dia i servei nocturn excepte cap de setmana o festius

4

Durant tot el dia sense servei nocturn tots els dies de la setmana

3

Durant tot el dia sense servei nocturn excepte cap de setmana o festius

2

Els horaris del transport no són variats

1

BXQ. 9 Borsa d'aparcament públic que permeti accedir al barri

Existeix borsa d'aparcament públic al barri

5

No existeix borsa d'aparcament públic al barri

1

Disponibilitat d'espai per organitzar activitats al barri**BXQ. 10 Sala on és possible reunir-se i organitzar activitats variades relacionades amb la comunitat**

Existeix l'espai i pot utilitzar-lo tota la comunitat

5

No existeix aquest tipus d'espai o sí existeix però està monopolitzat per algun grup

1

Imatges discriminatòries**BXQ. 11 Imatges discriminatòries en funció de sexe, edat i origen al barri**

Inexistència d'imatges discriminatòries

5

Existència d'imatges discriminatòries

1

TOTAL: ÷ 11 = ➡

Molt alt

5

Alt

4

Mitjà

3

Baix

2

Molt baix

1

AUTONOMIA

Autonomia al barri i a la xarxa quotidiana

Objectiu: Avaluar si els carrers, les parades de transport públic i els espais de relació permeten ser utilitzats de manera independent i amb percepció de seguretat.

Condicions per a l'ús de vianants als carrers de la xarxa quotidiana

BXQ. 1 Carrers de la xarxa quotidiana amb **prioritat per a vianants**

A tots
els carrers
5

A la majoria
dels carrers
4

A la meitat
dels carrers
3

A menys de la
meitat dels carrers
2

A cap
dels carrers
1

BXQ. 2 Carrers de la xarxa quotidiana amb **bancs pel descans**

A tots els carrers
a una distància de
50 m entre ells
5

A la majoria dels
carrers a una
distància de 50 m o
a tots però a 100 m
de distància
3

No hi ha bancs
que permetin el
descans dins la
xarxa quotidiana
1

BXQ. 3 Carrers de la xarxa quotidiana amb **il·luminació contínua per a vianants**

A tots
els carrers
5

A la majoria
dels carrers
3

La il·luminació de la
xarxa no compleix
aquesta condició
1

BXQ. 4 Carrers de la xarxa quotidiana sense **elements físics que generin percepció d'inseguretat**

A tots
els carrers
5

A la majoria
dels carrers
3

Existeixen
elements que
generen percepció
d'inseguretat als
carrers de la xarxa
1

Accessibilitat als carrers del barri

BXQ. 5 Carrers accessibles del barri

Tots els carrers
5

La majoria
dels carrers
4

La meitat dels
carrers
3

Menys de la meitat
dels carrers
2

Els carrers del
barri no són
accessibles
1

Informació i senyalització a la xarxa quotidiana

BXQ. 6 Carrers de la xarxa quotidiana amb **informació per ubicar-se**

Existeix
informació
5

Existeix
informació però
no és completa
3

No existeix
informació sobre la
xarxa quotidiana
1

BXQ. 7 Carrers de la xarxa quotidiana amb senyalització de punts d'emergència on es pot anar en cas d'incident

Existeix
senyalització
5

No existeix aquest
tipus de senyalització
1

Ubicació i condicions de les parades de transport públic**BXQ. 8 Parades de transport públic del barri ubicades a entorns amb visibilitat**

Totes les parades

5

La majoria
de les parades

4

La meitat
de les parades

3

Menys de la meitat
de les parades

2

Les parades de
transport públic
del barri estan
ubicades a entorns
sense visibilitat

1

BXQ. 9 Parades segures i accessibles del transport públic del barri

Totes les parades

5

La majoria
de les parades

4

La meitat
de les parades

3

Menys de
la meitat
de les parades

2

Les parades de
transport públic
no són segures ni
accessibles

1

Percepció i autonomia de les persones al barri**BXQ. 10 Al conjunt d'espais de relació del barri, presència d'infants, gent gran, amb capacitats diferents i dones soles**

Presència de totes
aquestes persones

5

Presència de la
majoria d'aquestes
persones
3

Presència de
només la meitat
d'aquestes persones
1

BXQ. 11 Percepció de seguretat al barri

Percepció
de seguretat
a tot el barri

5

Percepció
d'inseguretat en
alguns punts
del barri
1

TOTAL: $\div 11 =$

Molt alt

5

Alt

4

Mitjà

3

Baix

2

Molt baix

1

VITALITAT

Vitalitat al barri i a la xarxa quotidiana

Objectiu: Avaluar si la configuració i l'activitat dels carrers permet la simultaneïtat i continuïtat d'usos.

Disseny dels carrers de la xarxa quotidiana

BXQ. 1 Carrers de la xarxa quotidiana amb espais i mobiliari que permetin a les persones portar a terme activitats de relació, estància, reunió o jocs i no només desplaçament

A tots els carrers	A la majoria dels carrers	A la meitat dels carrers	A menys de la meitat dels carrers	No hi ha espais que permetin altres activitats als carrers de la xarxa quotidiana
5	4	3	2	1

BXQ. 2 Carrers de la xarxa quotidiana amb plantes baixes obertes a l'espai públic

A tots els carrers	A la majoria dels carrers	A la meitat dels carrers	A menys de la meitat dels carrers	Carrers amb plantes baixes que aïllen l'espai públic
5	4	3	2	1

Usos i activitats dels carrers de la xarxa quotidiana

BXQ. 3 Concentració d'usos públics com comerços, equipaments o altres que generin simultaneïtat d'activitats al barri

Existeix concentració d'usos públics al barri que generen simultaneïtat d'activitats	No existeix concentració d'usos públics al barri
5	1

BXQ. 4 Carrers de la xarxa quotidiana amb continuïtat d'activitats durant el dia

A tots els carrers	A la majoria dels carrers	A la meitat dels carrers	A menys de la meitat dels carrers	No hi ha continuïtat d'activitats als carrers de la xarxa quotidiana
5	4	3	2	1

BXQ. 5 Activitats itinerants que dinamitzin els carrers dins del barri (bibliobús, punt net, mercats, festes, etc.)

Existeixen activitats itinerants que dinamitzen el barri de forma regular	Existeixen activitats itinerants que dinamitzen el barri de forma esporàdica	No existeixen activitats itinerants que dinamitzin el barri
5	3	1

Relació d'equipaments i espais de relació amb el carrer

BXQ. 6 Equipaments de la xarxa quotidiana amb **espai intermedi** que generi activitat cap al carrer

A tots els equipaments	A la majoria dels equipaments	A la meitat dels equipaments	A menys de la meitat dels equipaments	Els equipaments no tenen espais intermedis cap al carrer
5	4	3	2	1

BXQ. 7 Espais de relació del barri amb perímetre obert cap al carrer de forma que s'integri amb les seves activitats

A tots els espais de relació	A la majoria dels espais de relació	A la meitat dels espais de relació	A menys de la meitat dels espais de relació	Espais de relació amb perímetre que l'aïlli del carrer
5	4	3	2	1

Cura del paisatge urbà al barri

BXQ. 8 Cura del paisatge urbà als carrers del barri

A tots els carrers	A la majoria dels carrers	A la meitat dels carrers	A menys de la meitat dels carrers	No hi ha cura del paisatge urbà als carrers del barri
5	4	3	2	1

TOTAL: $\div 8 =$

Molt alt

5

Alt

4

Mitjà

3

Baix

2

Molt baix

1

REPRESENTATIVITAT

Representativitat al barri i a la xarxa quotidiana

Objectiu: Avaluar el reconeixement, l'equitat i la participació de la comunitat a l'espai públic i als equipaments.

Reconeixement de la memòria de la comunitat

BXQ. 1 Espais o elements que mantinguin la memòria de la comunitat com patrimoni social i cultural del barri

Existència d'espais o elements que mantenen la memòria de la comunitat
5

No existeixen espais o elements que mantinguin la memòria de la comunitat
1

Equitat al nomenclàtor

BXQ. 2 Equitat entre dones i homes en els noms de carrers, places, parcs i equipaments del barri

Repartits equitativament a tot el nomenclàtor o no són noms sexistes
5

Repartits equitativament al 75 % del nomenclàtor
4

Repartits equitativament al 50 % del nomenclàtor
3

No existeix equitat però s'ha començat a treballar per canviar-ho
2

No existeix equitat en el nomenclàtor ni s'ha començat a treballar per canviar-ho
1

Participació de les persones

BXQ. 3 Participació de la comunitat a la presa de decisions urbanes del barri

Existeixen canals de participació de la comunitat vinculats a totes les decisions urbanes
5

Existeixen canals de participació de la comunitat vinculats a algunes de les decisions urbanes
3

No existeixen canals de participació de la comunitat vinculats a les decisions urbanes
1

TOTAL: $\div 3 =$

Molt alt
5

Alt
4

Mitjà
3

Baix
2

Molt baix
1

PROXIMITAT

Proximitat a l'espai de relació

Objectiu: Avaluar si la ubicació i la connexió entre l'espai de relació i els habitatges, equipaments, comerços, transport públic i altres espais de relació permeten que formi part de la xarxa quotidiana.

Distància a peu als diferents usos

ER. 1 Distància en un radi màxim de 10 min a peu sense dificultat a equipaments quotidians

A diversos
equipaments
quotidians
5

A un equipament
quotidià
3

A cap equipament
quotidià
1

ER. 2 Distància en un radi màxim de 10 min a peu sense dificultat a comerços quotidians

A diversos
comerços quotidians
5

A un comerç
quotidià
3

A cap
comerç quotidià
1

ER. 3 Distància en un radi màxim de 10 min a peu sense dificultat a parades de transport públic

Existeix parada de
transport públic a
aquesta distància
5

No existeix parada
de transport públic
a aquesta distància
1

ER. 4 Distància en un radi màxim de 10 min a peu sense dificultat a un altre espai de relació

A diversos espais
de relació
5

A un espai
de relació
3

A cap espai
de relació
1

Ubicació i connectivitat urbana

ER. 5 Ubicació dins del teixit urbà consolidat d'habitatges

Ubicat a un teixit
urbà consolidat
d'habitatges i
altres usos
5

Ubicat a un teixit
urbà consolidat
d'habitatges
3

Aïllat del teixit
urbà consolidat
d'habitatges
1

ER. 6 Ubicació sense condicions urbanes que dificultin la connectivitat a peu

A totes
les direccions
5

A totes
menys a una
3

A totes les
direccions presenta
condicions urbanes
que dificulten la
connectivitat a peu
1

TOTAL: ÷ 6 =

Molt alt

5

Alt

4

Mitjà

3

Baix

2

Molt baix

1

DIVERSITAT

Diversitat a l'espai de relació

Objectiu: Avaluar si l'espai permet la realització de diferents activitats i la presència de persones amb diferents característiques.

Disseny de l'espai i activitats

ER. 1 Disseny de l'espai, o pertinença a una **xarxa d'espais complementaris**, que permeti l'estada, la reunió, l'activitat física i el joc infantil per a diferents edats

Permet totes aquestes activitats

5

Permet la majoria d'aquestes activitats

4

Permet la meitat d'aquestes activitats

3

Permet més d'una d'aquestes activitats

2

No permet desenvolupar aquestes activitats

1

ER. 2 Elements que facilitin l'ús de l'espai: bancs, taules, papereres, aparcament bicicletes-cotxets, font d'aigua

Es disposa de tots aquests elements

5

Es disposa de la majoria d'aquests elements

4

Es disposa de la meitat d'aquests elements

3

Es disposa de menys de la meitat d'aquests elements

2

No existeixen elements que facilitin l'ús de l'espai

1

ER. 3 Paviments que permetin diferents usos: herba, sauló o sorra, material llis que no rellisqui

Es disposa de tres tipus de paviments

5

Es disposa de dos tipus de paviments

3

Es disposa d'un tipus de paviment

1

ER. 4 Bancs per al descans a diferents ubicacions de sol i ombra relacionats amb les activitats

Distribuïts per tot l'espai

5

Distribuïts per la major part de l'espai

4

Distribuïts per la meitat de l'espai

3

Distribuïts per menys de la meitat de l'espai

2

No existeixen bancs amb aquestes condicions

1

ER. 5 Arbres i vegetació que proporcionin ombra i bellesa en relació amb els usos

A tot l'espai

5

A la major part de l'espai

4

A la meitat de l'espai

3

A menys de la meitat de l'espai

2

No hi ha arbres ni vegetació amb aquestes condicions a l'espai

1

ER. 6 Lavabo públic senyalitzat que permeti l'ús simultani a les activitats

Dins de l'espai

5

A menys de 50 m de l'espai

3

No hi ha lavabo públic senyalitzat que permeti l'ús simultani a les activitats

1

Persones que l'utilitzen

ER. 7 Diferents persones en funció de sexe, edat i origen

En funció de les tres diferències

5

En funció de les tres diferències però no completa una d'elles

4

En funció de les tres diferències però no completen dues d'elles

3

En funció de dues diferències sexe i origen o sexe i edat

2

No existeix presència de diferents persones a l'espai

1

ER. 8 Espai monopolitzat per persones que exclouen a altres

No existeix monopolització a l'espai

5

Hi ha algun espai monopolitzat

3

La major part de l'espai està monopolitzat

1

Imatges discriminatòries

ER. 9 Imatges discriminatòries en funció del gènere, sexe, edat i origen

Inexistència d'imatges discriminatòries

5

Existència d'imatges discriminatòries

1

TOTAL: $\div 9 =$

Molt alt

5

Alt

4

Mitjà

3

Baix

2

Molt baix

1

AUTONOMIA

Autonomia a l'espai de relació

Objectiu: Avaluar si l'espai de relació i el seu entorn són accessibles i si generen percepció de seguretat permetent ser utilitzats de manera autònoma.

Disseny de l'espai

ER. 1 Disseny de l'espai amb **visibilitat**

Hi ha visibilitat
a tot l'espai

5

Existeix alguna
zona no visible
però en general
sí ho és

3

Tot l'espai
presenta
problemes de
visibilitat

1

ER. 2 Disseny de l'espai amb **recorreguts alternatius**

En més de dues
direccions i
senyalitzats

5

En dues
direccions i
senyalitzats

3

Només existeix un
recorregut possible
a l'espai o no està
senyalitzat

1

ER. 3 Informació respecte a l'entorn dins de l'espai

Existeix mapa
d'ubicació
respecte al barri

5

No existeix mapa
d'ubicació respecte
al barri

1

ER. 4 Disseny de l'espai **accessible**

Tot l'espai

5

La majoria
de l'espai

4

La meitat
de l'espai

3

Menys de la meitat
de l'espai

2

Espai
no accessible

1

ER. 5 Interior de l'espai amb **il·luminació contínua per a vianants**

Existeix
continuitat en la
il·luminació

5

No existeix
continuitat en la
il·luminació

1

ER. 6 Espai amb perímetre obert cap al carrer que permeti la **vigilància informal** cap el seu interior

A tot
el perímetre

5

A la majoria
del perímetre

4

A la meitat
del perímetre

3

A menys de la
meitat
del perímetre

2

Espai que es tanca
al carrer i no permet
un control visual
informal

1

Disseny de l'entorn

ER. 7 Façanes d'edificis perimetral que permetin la **vigilància informal** de l'espai

A tot el perímetre 5	A la majoria del perímetre 4	A la meitat del perímetre 3	A menys de la meitat del perímetre 2	Façanes que no donen a l'espai que impedeixen la vigilància informal 1
-------------------------	---------------------------------	--------------------------------	---	---

ER. 8 Entorn de l'espai amb **il·luminació contínua per a vianants**

A tot el perímetre 5	A la majoria del perímetre 4	A la meitat del perímetre 3	A menys de la meitat del perímetre 2	Entorn de l'equipament sense il·luminació contínua per a vianants 1
-------------------------	---------------------------------	--------------------------------	---	--

ER. 9 Carrers o altres espais amb **prioritat per a vianants** pels quals s'arriba a l'entorn analitzat

Des de totes les direccions 5	Des de la majoria de les direccions 4	Des de la meitat de les direccions 3	Des de menys de la meitat de les direccions 2	Carrers o espais pels que s'arriba sense prioritat per a vianants 1
----------------------------------	--	---	--	--

Percepció de l'espai i l'entorn

ER. 10 Espai i entorn immediat amb **percepció de seguretat**

Percepció de seguretat per part de les diferents persones 5	Percepció d'inseguretat per part de les diferents persones 1
--	---

Neteja i manteniment de l'espai i l'entorn

ER. 11 Manteniment de l'espai i l'entorn immediat

A la totalitat de l'espai i l'entorn 5	Existeix alguna zona amb manca de manteniment 3	No hi ha manteniment a l'espai i l'entorn immediat 1
---	--	---

TOTAL: $\div$ 11 =

Molt alt	Alt	Mitjà	Baix	Molt baix
5	4	3	2	1

VITALITAT

Vitalitat a l'espai de relació

Objectiu: Avaluar si el disseny i les activitats a l'espai permeten simultaneïtat i continuïtat d'ús.

Disseny, ubicació i obertura de l'espai

ER. 1 Disseny de l'espai que permeti realitzar activitats simultànies

El disseny permet realitzar les activitats de forma simultània a tot l'espai

5

El disseny permet que només algunes de les activitats puguin realitzar-se de manera simultània

3

El disseny no permet la realització de diferents activitats de forma simultània

1

ER. 2 Elements que permetin utilitzar l'espai durant els moments de pluja (pèrgoles, galeries o porxos, etc.)

Existeix aquest tipus d'elements

5

No existeix aquest tipus d'elements

1

ER. 3 Disseny i ubicació de l'espai que promogui el pas de recorreguts quotidians

En totes les direccions

5

En la majoria de les direccions

4

En la meitat de les direccions

3

En menys de la meitat de les direccions

2

El disseny i la ubicació no promouen el pas de les persones

1

ER. 4 Espai que permeti realitzar activitats a diferents hores

Sense elements que el tanquen a uns horaris determinats

5

Amb elements que el tanquen i obren només de dia, tots els dies de la setmana

3

Amb elements que el tanquen part del dia i/o alguns dies de la setmana

1

Activitats dins i a l'entorn de l'espai

ER. 5 Activitats itinerants que dinamitzin l'espai (bibliobús, punt net, mercats, festes, etc.)

Existeixen activitats itinerants que dinamitzen l'espai de manera regular
5

Existeixen activitats itinerants que dinamitzen l'espai de manera esporàdica
3

No existeixen activitats itinerants que dinamitzin l'espai
1

ER. 6 Activitats externes que generin usos dins del propi espai

Durant tots els dies de la setmana i en tres franges horàries (matí, tarda i nit)
5

Durant la majoria dels dies de la setmana i en tres franges horàries (matí, tarda i nit)
4

Durant tots o la majoria dels dies de la setmana però en dues franges horàries
3

Durant tots o la majoria dels dies de la setmana però només en una franja horària
2

No existeixen aquestes activitats o per excessives van en detriment de l'activitat de l'espai
1

ER. 7 Activitats externes que generen usos a les plantes baixes que envolten el perímetre de l'espai

Durant tots els dies de la setmana i en tres franges horàries (matí, tarda i nit)
5

Durant la majoria dels dies de la setmana i tres franges horàries (matí, tarda i nit)
4

Durant tots o la majoria dels dies de la setmana però en dues franges horàries
3

Durant tots o la majoria dels dies de la setmana però només en una franja horària
2

No existeixen aquestes activitats o per excessives van en detriment de l'activitat de l'espai
1

ER. 8 Activitats externes que generen usos a l'entorn immediat

Durant tots els dies de la setmana i en tres franges horàries (matí, tarda i nit)
5

Durant la majoria dels dies de la setmana i tres franges horàries (matí, tarda i nit)
4

Durant tots o la majoria dels dies de la setmana però en dues franges horàries
3

Durant tots o la majoria dels dies de la setmana però només en una franja horària
2

No existeixen aquestes activitats o per excessives van en detriment de l'activitat de l'espai
1

Usos simultanis

ER. 9 Usos simultanis de l'espai per part de les persones

Es generen usos simultanis a tot l'espai
5

Es generen usos simultanis a part de l'espai
3

No es generen usos simultanis
1

TOTAL: ÷ 9 =

Molt alt
5

Alt
4

Mitjà
3

Baix
2

Molt baix
1

PROXIMITAT

Proximitat a l'equipament quotidià

Objectiu: Avaluar si la ubicació i la connexió entre l'equipament i els habitatges, espais de relació, comerços, transport públic i altres equipaments permeten que aquest formi part de la xarxa quotidiana.

Distància a peu cap als diferents usos

EQ. 1 Distància en un **radi màxim de 10 min a peu sense dificultat** a espais de relació

A diversos espais
de relació
5

A un espai
de relació
3

A cap espai
de relació
1

EQ. 2 Distància en un **radi màxim de 10 min a peu sense dificultat** a comerços quotidians

A diversos
comerços
quotidians
5

A un comerç
quotidià
3

A cap comerç
quotidià
1

EQ. 3 Distància en un **radi màxim de 10 min a peu sense dificultat** a parada d'autobús

Existeixen parades
d'autobús a aquesta
distància
5

No existeixen
parades d'autobús a
aquesta distància
1

EQ. 4 Distància en un **radi màxim de 10 min a peu sense dificultat** a un altre equipament quotidià

A diversos
equipaments
quotidians
5

A un equipament
quotidià
3

A cap equipament
quotidià
1

Ubicació i connectivitat urbana

EQ. 5 Ubicació dins d'un **teixit urbà consolidat d'habitatges**

Ubicat en un teixit
consolidat
d'habitatges
i altres usos
5

Ubicat en un
teixit consolidat
d'habitatges
3

Aïllat del teixit
urbà consolidat
d'habitatges
1

EQ. 6 Ubicació sense **condicions urbanes que dificultin la connectivitat a peu**

En totes
les direccions
5

En totes
les direccions
menys en una
3

En totes les
direccions presenta
condicions urbanes
que dificulten la
connectivitat a peu
1

EQ. 7 Ubicació de l'entrada al lloc més pròxim per on accedeixen les persones del barri

Entrada al lloc
més pròxim
5

Entrada al lloc
més allunyat
1

TOTAL: $\div 7 =$

Molt alt
5

Alt
4

Mitjà
3

Baix
2

Molt baix
1

DIVERSITAT

Diversitat a l'equipament quotidià

Objectiu: Avaluar si el programa i el disseny de l'edifici respon a les necessitats de la població de manera que facilitin la combinació de les diferents esferes i responsabilitats.

Programació i horari

EQ. 1 Polifuncionalitat del programa

Les activitats
responen a
diferents tipus
de programes
5

Les activitats
responen a
un sol tipus
de programa
1

EQ. 2 El programa respon a activitats segons les necessitats de les **diferents persones** a les que s'orienta

Respon a totes les
persones
5

Respon a
la majoria de
les persones
4

Respon a
la meitat de
les persones
3

Respon a menys
de la meitat
de les persones
2

La programació
no respon a les
necessitats de les
persones a les que
s'orienta
1

EQ. 3 Horaris de les activitats pensats per ajustar-se a les necessitats de cura de la llar, de les persones i de feina

A totes
les activitats
5

A la majoria
de les activitats
4

A la meitat
de les activitats
3

A menys de
la meitat
de les activitats
2

Els horaris de
l'equipament
no s'han pensat
per ajustar-se a
aquestes necessitats
1

Disseny i distribució dels espais

EQ. 4 Disseny dels espais adequat a l'ús

El disseny
s'adequa a l'ús
5

Alguns espais
no són adequats
a l'ús
3

Els espais
no són adequats
a l'ús
1

EQ. 5 Distribució equitativa dels espais

La distribució
dels espais
és equitativa
5

Existeixen jerarquies
en la distribució
dels espais
1

Persones que l'utilitzen

EQ. 6 Concurrencia de **diferents persones** segons el perfil de població del barri i dins de la especificitat del programa

De totes les persones 5	De la majoria de les persones 4	De la meitat de les persones 3	De menys de la meitat de les persones 2	No utilitzat per les diferents persones o no hi ha registre de la informació 1
----------------------------	------------------------------------	-----------------------------------	--	---

EQ. 7 Suport a la cura de criatures mentre es realitzen activitats o espai que permet organitzar la cura compartida

Ofereix activitat de suport per a la cura o disposa d'un espai 5	No hi ha suport per a la cura que faciliti realitzar les activitats programades 1
---	--

Informació i orientació a les persones

EQ. 8 Informació visible sobre les activitats que s'hi desenvolupen i personal que orienti a l'entrada de l'edifici

Punt d'informació visible sobre les activitats i persona que orienta 5	Punt d'informació visible sobre les activitats o persona que orienta 3	No existeix punt d'informació visible sobre les activitats ni persona que orienti 1
---	---	--

Imatges discriminatòries

EQ. 9 **Imatges discriminatòries** en funció del gènere, sexe, edat i origen

No existeixen imatges discriminatòries 5	Existeixen imatges discriminatòries 1
---	--

TOTAL: $\div 9 =$

Molt alt
5

Alt
4

Mitjà
3

Baix
2

Molt baix
1

AUTONOMIA

Autonomia a l'equipament quotidià

Objectiu: Avaluar si l'equipament i el seu entorn són accessibles i si generen percepció de seguretat permetent el seu ús de manera autònoma.

Disseny de l'edifici

EQ. 1 Edifici amb façanes al carrer que permetin la **vigilància informal** de l'entorn

A tot el perímetre	A la major part del perímetre	A la meitat del perímetre	A menys de la meitat del perímetre o existeixen finestres però no en relació amb la planta baixa	Edifici que es tanca a l'espai públic i no permet la vigilància informal
5	4	3	2	1

EQ. 2 Edifici que no generi racons o espais ocults cap a l'espai públic

A tot el perímetre	A la major part del perímetre	A la meitat del perímetre	A menys de la meitat del perímetre	Edifici que genera racons o espais ocults a l'espai públic
5	4	3	2	1

EQ. 3 Espai accessible a la entrada de l'edifici

Espai accessible a l'entrada que dona pas a tot l'edifici	Espai accessible a l'entrada que dona pas a part de l'edifici	No existeix espai accessible a l'entrada de l'edifici
5	3	1

Disseny de l'entorn

EQ. 4 Entorn de l'equipament amb **il·luminació contínua per a vianants**

A tot el perímetre	A la major part del perímetre	A la meitat del perímetre o que no és contínua	A menys de la meitat del perímetre	Entorn de l'equipament sense il·luminació contínua per a vianants
5	4	3	2	1

EQ. 5 Carrers o espais pels què s'arriba a l'equipament amb **prioritat per a vianants**

Des de totes les direccions	Des de la majoria de les direccions	Des de la meitat de les direccions	Des de menys de la meitat de les direccions	Carrers o espais pels què no s'arriba amb prioritat per a vianants
5	4	3	2	1

Percepció de l'edifici i l'entorn

EQ. 6 Edifici i entorn immediat amb percepció de seguretat

Percepció de
seguretat per
part de diferents
persones
5

Percepció
d'inseguretat per
part d'algunes
persones
1

Neteja i manteniment de l'edifici i l'entorn

EQ. 7 Neteja i manteniment de l'espai i entorn immediat

En la totalitat de
l'espai i entorn
5

Existeix alguna
zona amb manca
de neteja
i manteniment
3

No hi ha neteja
ni manteniment
a l'espai i entorn
immediat
1

Accés a lavabos públics

EQ. 8 Lavabos públics accessibles des del carrer i senyalitzats

Lavabos públics
accessibles des del
carrer i senyalitzats
5

Lavabos públics
accessibles des
del carrer
no senyalitzats
3

No hi ha lavabos
públics accessibles
des del carrer
1

TOTAL: $\div$ 8 =

Molt alt
5

Alt
4

Mitjà
3

Baix
2

Molt baix
1

VITALITAT

Vitalitat a l'equipament quotidià

Objectiu: Avaluar si el disseny i les activitats de l'equipament permeten simultaneïtat i continuïtat d'ús i si genera activitat al carrer.

Disseny i ubicació de l'equipament

EQ. 1 Disseny dels espais que permeti realitzar activitats simultànies

El disseny dels espais permet realitzar activitats simultànies

5

El disseny dels espais no permet realitzar activitats simultànies

1

EQ. 2 Entrada interior de l'edifici amb **espai intermedi** que permeti l'espera amb bancs i sigui accessible

Disposa d'un espai interior que permet l'espera i la reunió amb bancs i és accessible

5

Disposa d'un espai interior que permet l'espera i la reunió sense bancs i no és accessible

3

No disposa d'espai per a l'espera

1

EQ. 3 Entrada ubicada en relació amb un **espai que afavoreixi la socialització**

Disposa d'un espai que afavoreix la reunió i la socialització

5

No disposa d'un espai que afavoreixi la reunió i la socialització

1

Continuïtat de les activitats

EQ. 4 Continuïtat de les activitats de l'equipament

Durant tots els dies de la setmana i en tres franges horàries (matí, tarda i nit)

5

Durant la majoria dels dies de la setmana i en tres franges horàries (matí, tarda i nit)

4

Durant tots o la majoria de dies de la setmana però en dues franges horàries

3

Durant tots o la majoria dels dies de la setmana però només en una franja horària

2

No existeix continuïtat d'activitats

1

Relació d'activitats amb el carrer

EQ. 5 Disseny de l'edifici que permeti veure algunes activitats des del carrer

A tot el perímetre	A la major part del perímetre	A la meitat del perímetre	A menys de la meitat del perímetre	El disseny de l'edifici no permet veure activitats des del carrer
5	4	3	2	1

TOTAL: $\div$ 5 =

Molt alt

5

Alt

4

Mitjà

3

Baix

2

Molt baix

1

AVALUACIÓ DE LA GESTIÓ URBANA

El diagnòstic participat i l'aplicació dels indicadors espacials ens han proporcionat una gran quantitat d'informació que servirà de base per recopilar les dades necessàries a fi d'avaluar la **transversalitat de gènere en la gestió urbana**. Per tal que les actuacions urbanes incorporin satisfactòriament criteris de gènere és fonamental que aquests s'integrin des de l'organització del treball i de l'equip en el seu dia a dia, d'acord al context socio-espacial sobre el qual s'està treballant.

La informació necessària per completar l'avaluació de la gestió urbana s'obté mitjançant tècniques qualitatives a partir d'entrevistes i dinàmiques participatives amb persones implicades en la gestió.

Els indicadors de transversalitat de gènere en la gestió urbana inclouen aspectes relacionats amb l'equip humà de persones tècniques i polítiques involucrades en la gestió d'un barri així com de la manera d'abordar la planificació i la millora dels espais de la vida quotidiana. Això permet avaluar si s'aplica la transversalitat de gènere tant en les actuacions urbanes com dins de l'equip de persones que se n'encarreguen. La relació entre les actuacions i les persones que els porten a terme és determinant per a aquests indicadors, ja que hem identificat que, malgrat que en molts casos existeixen instruments dins de les lleis per aplicar la transversalitat de gènere, el resultat depèn en gran mesura de la capacitat i la voluntat de les persones encarregades.

Es defineix com a transversalitat de gènere en la gestió urbana el nivell d'incorporació del principi d'equitat de gènere en la gestió urbana de forma que sigui multiescalar, interdisciplinària i participativa.

QUALITATS URBANES DE LA GESTIÓ A AVALUAR

MULTIESCALAR

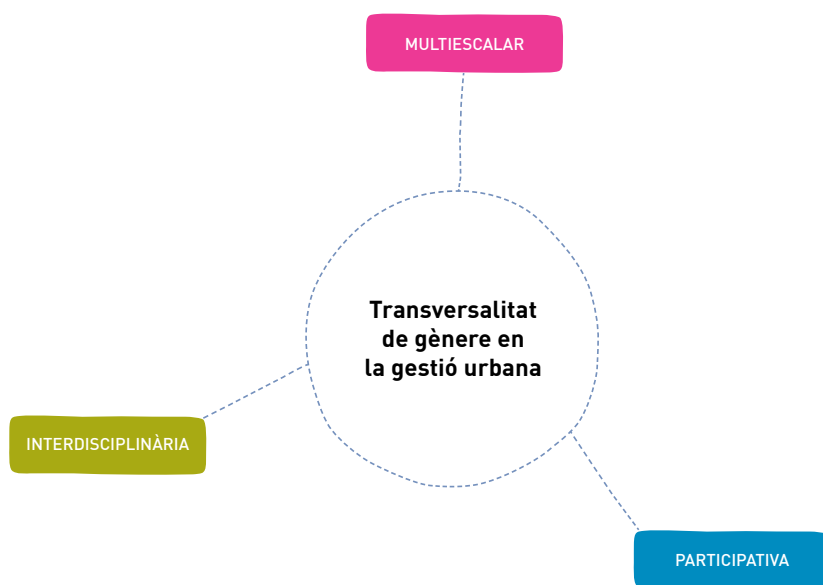
Des del detall dels espais públics fins a la lectura integral del territori i en les diferents etapes de la planificació urbana, evitant la sectorització de la planificació general.

INTERDISCIPLINÀRIA

Abordada entre les diferents àrees de l'Administració que incorporin els diversos coneixements urbans i no només des de l'arquitectura.

PARTICIPATIVA

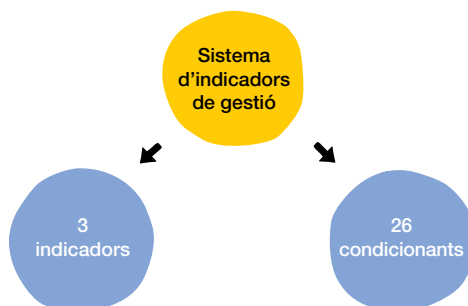
Garantint que la informació flueixi de forma bidireccional, en ambdós sentits entre les persones veïnes i l'Administració, independentment de si l'actuació és liderada des de la comunitat o des de l'Ajuntament.

SISTEMA D'INDICADORS

El sistema d'avaluació de la gestió està compost per tres indicadors dins dels quals es troben els condicionants que s'han d'assolir per aplicar satisfactòriament la transversalitat de gènere en la gestió urbana.

En total, el sistema d'indicadors de gestió inclou:

Cadascun dels condicionants es correspon amb un barem d'1 a 5, sent 1 el valor menor, és a dir, el que més s'allunya de complir amb els condicionants necessaris i 5 el que més compleix. Però en alguns casos les respostes contenen dues o tres variables.

La suma del valor de cada condicionant dóna un valor total per a cada indicador. Aquest resultat permet, a més d'avaluar l'existent, identificar els condicionants que no es compleixen per poder revertir la situació en els casos puntuals i aconseguir una millora efectiva al llarg del temps en l'aplicació de la transversalitat de gènere sobre la gestió dels espais. A cada valor li correspon un rang, ja que el resultat final pot no ser sencer.

TOTAL: ÷ X = ➡					Molt alt	Alt	Mitjà	Baix	Molt baix
					5	4	3	2	1
					5	4,99 - 3,67	3,66 - 2,34	2,33 - 1,01	1

MULTIESCALAR

Objectiu: Avaluar si en les actuacions urbanes es tenen en compte les diferents escales espacials durant les diverses etapes de la planificació.

- 1.1** Col·laboració entre diferents administracions que treballen en el territori en les diferents escales espacials (espai públic, barri, ciutat, àrea metropolitana, territori).

En totes
les escales
espacials
5

En la meitat
de les escales
espacials
3

En cap de
les escales
espacials
1

- 1.2** Existència d'eines de diagnòstic per fer una anàlisi integral entre les diferents escales espacials (espai públic, barri, ciutat, àrea metropolitana, territori).

En totes
les escales
5

En la meitat
de les escales
3

No es treballa
entre diferents
escales
1

- 1.3** Existència d'eines d'avaluació en totes les etapes de la planificació urbana (diagnòstic, projecte, execució, ocupació).

En totes
les etapes
5

En la majoria
de les etapes
3

En cap
de les etapes
1

- 1.4** S'incorpora la variable gènere en totes les escales de la planificació (projecte urbà-arquitectònic, pla de millora urbana, pla general, pla territorial).

En totes
les escales
5

En la meitat
de les escales
3

En cap escala
1

TOTAL: $\div$ 4 =

Molt alt
5

Alt
4

Mitjà
3

Baix
2

Molt baix
1

Objectiu: Avaluar si l'Administració encarregada de la reforma urbana inclou dins l'equip a persones amb diferents coneixements urbans, sense jerarquies i amb equitat de gènere.

- 2.1** Equip de treball integrat per persones de les diferents àrees que intervenen en la millora urbana (àrees d'urbanisme i àrees socials com educació, igualtat, etc.).

Intervenien totes les àrees a les que afecta la reforma urbana 5	Intervenien a la majoria de les àrees 4	Intervenien a la meitat de les àrees 3	Intervenien a menys de la meitat de les àrees 2	No hi ha un equip on participin les diferents àrees 1
---	--	---	--	--

- 2.2** Percentatge de dones i homes treballant a l'equip.

Hi ha paritat entre dones i homes 5	Menys de la meitat són dones 3	No hi ha dones 1
--	-----------------------------------	---------------------

- 2.3** Segregació vertical dels equipaments. Existeix una concentració en els llocs de responsabilitat¹ segons gènere.

Hi ha paritat entre dones i homes 5	Menys de la meitat són dones 3	No hi ha dones 1
--	-----------------------------------	---------------------

- 2.4** Segregació horitzontal. Existeix una concentració en determinades àrees o disciplines de treball segons el sexe, que comporti la feminització o masculinització de certes àrees.

Sí 5	No 1
---------	---------

- 2.5** Periodicitat de les reunions d'equip.

Setmanal 5	Mensual 4	Trimestral 3	Anual 2	No hi ha periodicitat 1
---------------	--------------	-----------------	------------	----------------------------

- 2.6** A més de les reunions de treball o presa de decisions, existeixen altres espais d'interacció entre les persones que treballen en les diferents àrees.

Existeixen altres espais d'interacció a més de la taula de treball 5	No hi ha taula de treball però sí hi ha espais d'interacció 3	No hi ha ni taula de treball ni espai d'interacció 1
---	--	---

¹Entenen la responsabilitat com la capacitat de prendre decisions i de coordinar o liderar un equip.

- 2.7** Condicions físiques de l'entorn de treball. Espais sense jerarquia, relació espacial sense jerarquia, relació espacial que permeti el vincle entre les diferents àrees, instal·lacions adequades a les tasques.

Es compleixen
totes les condicions

5

Es compleixen
dues condicions

3

No es compleix
cap de les
condicions

1

- 2.8** Interacció entre les diferents àrees en el treball diari.

Entre totes les
àrees

5

Entre més de
la meitat
de les àrees

4

Entre la meitat
de les àrees

3

Entre menys
de la meitat de
les àrees

2

No hi ha
interacció
entre les àrees

1

- 2.9** Existència d'eines que sistematitzin la informació per transmetre-la entre diferents àrees que treballen en el mateix territori.

Hi ha eines

5

Hi ha eines però
no s'utilitzen
o no serveixen

3

No hi ha eines

1

- 2.10** Coneixements de l'equip sobre l'equitat de gènere (si hi ha hagut una formació específica a les diferents àrees per tal d'aplicar la perspectiva de gènere).

S'ha realitzat
formació i hi
han participat
totes les àrees

5

S'ha realitzat
formació i hi
han participat
la majoria

4

S'ha realitzat
formació i hi
han participat
la meitat

3

S'ha realitzat
formació i hi han
participat menys
de la meitat

2

No s'ha realitzat
formació

1

TOTAL: $\div 10 =$

Molt alt

5

Alt

4

Mitjà

3

Baix

2

Molt baix

1

Objectiu: Avaluar si les actuacions que es porten a terme al territori integren la participació de les persones veïnes i el coneixement previ i quotidià del context territorial.

3.1 Integració de la participació ciutadana a la intervenció urbana durant les diferents etapes: diagnòstic, projecte, post-ocupació.

Sempre a totes
les etapes
5

A vegades a totes
les etapes
4

A dues
etapes
3

Només a
una etapa
2

Mai
1

3.2 Cerca de solucions adaptables a les particularitats socials, territorials, econòmiques i urbanes del context a la intervenció.

Sí
5

No
1

3.3 Organització d'activitats i programes dissenyats a través de la participació de persones veïnes per tal que responguin a les necessitats del territori.

Totes les
activitats
5

La majoria
de les activitats
4

La meitat
de les activitats
3

Algunes
activitats
2

Cap
activitat
1

3.4 Complementarietat de les activitats i programes amb els que ja existeixen i que estan organitzats per altres administracions o entitats que treballen al territori.

Hi ha
complementarietat
5

Només en
alguns casos
3

No hi ha
complementarietat
1

3.5 Suport (amb els recursos necessaris per tal que pugui funcionar) a les activitats i programes existents que resolguin les necessitats al territori i que estiguin organitzats per la societat civil.

Hi ha suport
5

Només en
alguns casos
3

No hi ha suport
1

3.6 Visites de camp al territori per part de les persones tècniques.

Diàries
5

Setmanals
4

Mensuals
3

Més que mensuals
2

Mai
1

3.7 Interacció del personal tècnic amb entitats i persones veïnes del territori.

Diària
5

Setmanal
4

Mensual
3

Més que mensual
2

Mai
1

3.8 Canals de comunicació directes entre el personal que interacciona al territori i la resta de l'equip.

Existeixen canals

5

Existeixen canals
però no s'utilitzen
o no serveixen

3

No existeixen
canals

1

3.9 Existència de mecanismes de comunicació directa amb la ciutadania.Sí
5No
1**3.10** Processos d'avaluació després de les intervencions en les que participa la ciutadania.Sí
5No
1**3.11** Oficina física d'atenció ciutadana al territori.Existeix una oficina
visible al mateix
barri on es
realitza l'actuació

5

Existeix una
oficina però
no és visible

3

No existeix
cap oficina

1

3.12 Espai per rebre a les persones de manera personalitzada i còmoda.Sí
5No
1**3.13** Capacitat resolutiva de qui identifica la demanda i la transmet a les diferents àrees (manteniment físic dels espais, programes socials).Sí
5No
1

TOTAL: ÷ 13 =

Molt alt

5

Alt

4

Mitjà

3

Baix

2

Molt baix

1

**APLICANT
L'AUDITORIA
DE QUALITAT
URBANA AMB
PERSPECTIVA
DE GÈNERE**

1

BUENOS AIRES

Barri de Ramón Carrillo

2

TORELLÓ

Nucli antic

3

MANLLEU

Barri de l'Erm

4

CASTELLGALÍ

Urbanització Mas Planoi

5

GAVÀ

Nucli antic

6

GRANOLLERS

Barri del Congost

Els indicadors que proposa l'Auditoria serveixen fonamentalment per avaluar la situació actual i identificar les línies d'acció a seguir. Per entendre com es realitza aquesta lectura, hem identificat uns exemples per tal de visualitzar els aspectes que afavoreixen la vida quotidiana i a continuació exposem breument les possibles línies d'actuació a seguir per a la seva millora.

Els sis casos sobre els quals s'exemplifica l'Auditoria responen a diferents tipus de teixits urbans i contextos sociopolítics. Els exemples pertanyen als tres barris on s'han aplicat els indicadors espacial¹ (als municipis de Torelló, Manlleu i Castellgalí, de Barcelona) i als municipis que participen en el projecte de cooperació (Gavà i Granollers, de Barcelona, on s'ha treballat prèviament a altres projectes, i Buenos Aires, on s'ha aplicat l'Auditoria).

A partir d'una lectura creuada dels sis casos avaluats podem obtenir algunes reflexions generals:

- La perspectiva de gènere com a eina transversal per a l'aplicació de les polítiques públiques a la planificació urbana es troba encara en un estat incipient d'aplicació.
- Als casos on s'està aplicant es deu a la voluntat política i es realitza amb un equip tècnic format i preparat per a això.
- Si bé podem avaluar positivament algunes de les qualitats urbanes que afavoreixen la vida quotidiana, manca una lectura integral (perspectiva de gènere) per entendre el seu impacte a la vida de les persones.
- Com a tendència general podem assegurar que les necessitats espacials de la vida quotidiana no es tenen en compte en la planificació territorial. Els casos en què això es compleix satisfactòriament obeeixen a qüestions més circumstancials o a projectes integrals posteriors que intenten entreteixir allò existent.

Quant a les qualitats espacials, s'ha observat que no totes les situacions són absolutes, és a dir, que un barri o espai pot tenir uns aspectes que afavoreixen la vida quotidiana i d'altres que la dificulten. La qualitat de proximitat correspon a la que es compleix majoritàriament als diferents barris estudiats, seguida per la de vitalitat, diversitat, representativitat i autonomia.

Respecte al tipus d'espai avaluat, s'observa que els indicadors del barri i la xarxa quotidiana tenen més compliment en un teixit urbà compacte, amb usos mixtes i ubicat de forma central amb relació als serveis del municipi, que en un de dispers i perifèric de la resta d'usos, com les urbanitzacions residencials o alguns barris amb molt poca varietat d'activitats que són pràcticament monofuncionals. La forma urbana és determinant en relació amb les característiques que afavoreixen la vida quotidiana, tot i que, i tal com s'ha explicat a la descripció de les qualitats, per si sola no en garanteix un desenvolupament satisfactori. Per exemple,

1. Conjuntament amb el Servei d'Equipaments i Espai Públic de la Diputació de Barcelona [2013].

als entorns que disposen de tots els espais necessaris de relació, equipaments i comerços per al desenvolupament de la vida quotidiana, s'ha identificat que la manca d'autonomia, derivada de l'estat o disseny dels carrers i la percepció del barri, fa que la xarxa quotidiana no s'utilitzi lliurement.

D'altra banda, és interessant comprovar que no es troben en pitjors condicions els espais de relació i equipaments quotidians d'un barri amb teixit compacte i activitats mixtes respecte a un de monofuncional i perifèric. Aquesta diferència es dona ja que poden existir, malgrat l'entorn, espais de relació i equipaments que afavoreixin la vida quotidiana. Això permet afirmar que, malgrat tenir un teixit urbà deficient amb difícil solució, com succeeix a les urbanitzacions disperses o barris aïllats, és possible treballar una xarxa quotidiana que connecti amb els espais de relació o equipaments a un entorn favorable i poder millorar així alguns aspectes de la vida quotidiana de les persones que hi viuen.

De la mateixa manera, un espai de relació o equipament que compleix amb les qualitats en el disseny interior pot no respondre del tot a la vida quotidiana si l'entorn pel qual s'accedeix no compleix amb les qualitats espacials necessàries, ja que és tan important l'espai en si mateix com les característiques de l'entorn i la xarxa quotidiana on està ubicat.

Les qualitats proposades per a la transversalitat de gènere en la gestió (multi-escalar, interdisciplinària, participativa) són més difícils de complir en no haver-se plantejat dins les administracions de manera integral. Si bé el treball entre equips i entre diferents àrees de l'Administració i la participació de les persones veïnes són temes que s'aborden, a la pràctica la manera encara sectorial de treballar la planificació fa que la transversalitat sigui encara un gran repte.

L'Auditoria ha permès identificar que, si bé existeixen aspectes comuns, cada cas és particular d'un context físic, social i funcional, i que per tal d'aplicar la perspectiva de gènere en el disseny dels espais i en la seva gestió no existeixen receptes tancades, ja que és necessari com a punt de partida una anàlisi integral del context.

Municipi: Ciudad Autónoma de Buenos Aires (CABA)

Ubicació: Buenos Aires, Argentina

Superfície: 200 km²

Població: 2.890.151 h.

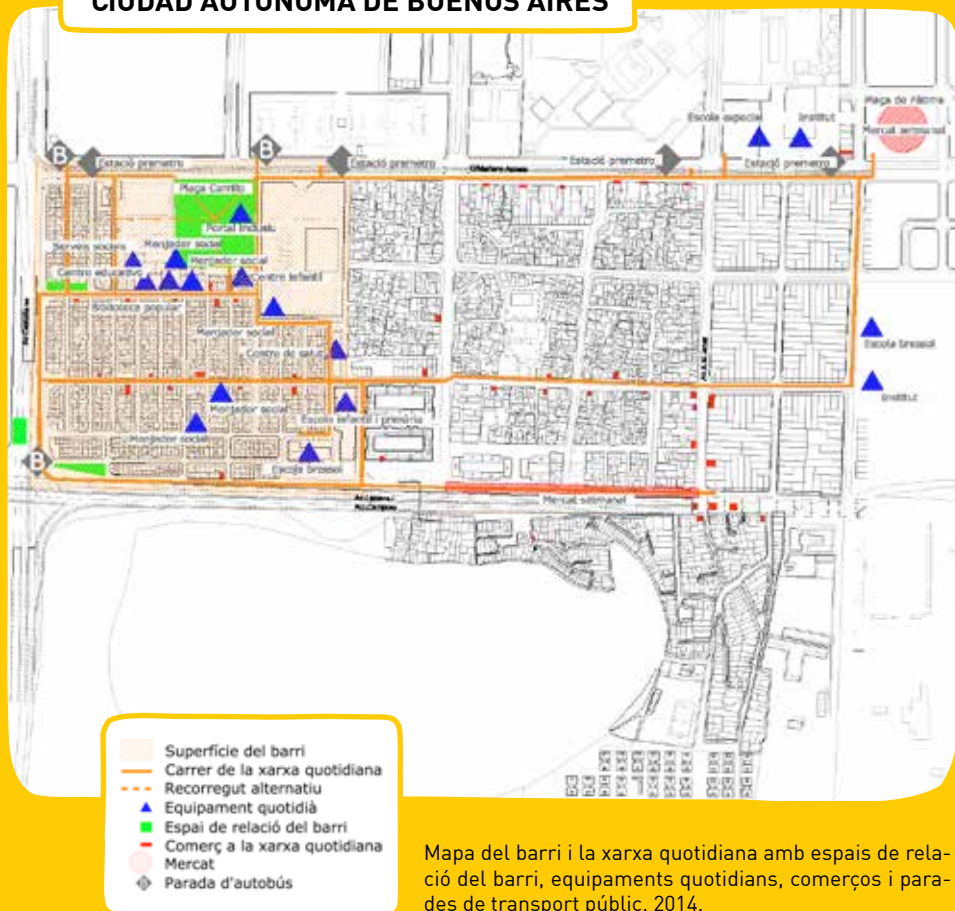
Barri: Barri de Ramón Carrillo

Superfície: 0,160 km²

Tipologia: Teixit informal i autoconstrucció

Població: 12.250 h.

CIUDAD AUTÓNOMA DE BUENOS AIRES

Mapa del barri i la xarxa quotidiana amb espais de relació del barri, equipaments quotidians, comerços i parades de transport públic, 2014.

Barri i xarxa quotidiana: Barri de Ramón Carrillo

Barri de promoció pública per a la reubicació de famílies provinents d'altres barris informals de la ciutat. Els habitatges no estan regularitzats i la situació d'informalitat és un tret principal: autoconstrucció, ocupació privada de l'espai públic i manteniment deficient. A les plantes baixes també hi ha una gran quantitat de petits comerços familiars de subsistència amb productes de primera necessitat. La xarxa quotidiana es desenvolupa sobretot dins del barri, però s'estén cap al barri de Fátima amb l'institut i dos mercats setmanals. A més dels equipaments quotidians existeixen nombrosos menjadors socials que són utilitzats diàriament per les persones del barri. Existeixen diversos espais de relació i són tots recents. El transport públic cobreix part de la xarxa quotidiana. Per la seva ubicació i configuració, el barri constitueix una zona aïllada envoltada d'autopistes i grans superfícies verdes o d'ús industrial. Té un teixit social organitzat, integrat majoritàriament per dones, que treballen col·lectivament per la millora de la qualitat de vida.

Espai de relació: Plaza de Ramón Carrillo

La plaça, de nova creació, constitueix actualment l'espai de relació de referència i un dels principals accessos al barri. En aquest lloc és possible trobar-se, reunir-se, jugar, fer esport i realitzar les activitats que es promouen des de l'Ajuntament a través del Portal inclusiu, ubicat dins de la plaça on també es pot demanar orientació i ajuda. És un espai amb tanques però obert. Ubicat en un extrem del barri, té una connexió molt limitada amb l'entorn. Només un dels seus carrers conviu amb els habitatges del barri, la resta constitueix una avinguda on passen les vies del premetro i on s'ubica una zona industrial de gran superfície. Un altre costat està tancat per un mur perimetral dels antics tallers de reparació del premetro i, finalment, per una zona esportiva tancada propietat de l'església.

Equipament quotidià: Centre de salut i acció comunitària Eva Perón

L'edifici s'ubica a un extrem del barri de Ramón Carrillo però també dona serveis a altres barris veïns de la Comuna 8. És un dels equipaments de referència per a les persones del barri, pels serveis i l'atenció que ofereix. Es tracta d'un equipament de salut que ofereix activitats molt variades, no només de consultes, dirigides al benestar de les persones des d'una visió holística i integral.

Barri i xarxa quotidiana

Barri de Ramón Carrillo, Ciudad Autónoma de Buenos Aires (CABA)

PROXIMITAT

Alt

4

DIVERSITAT

Mitjà

3

AUTONOMIA

Molt baix

1

VITALITAT

Baix

2

REPRESENTATIVITAT

Baix

2

Vista del barri des d'un dels nous espais de relació, la plaza de Ramón Carrillo, 2013.

► **Qualitats de l'espai:** La distància des dels habitatges del barri cap als espais, equipaments, comerços i, en part, cap a les parades de transport públic, permet crear una xarxa quotidiana de **proximitat**, encara que existeixen dificultats de connectivitat per l'aïllament del barri. S'han transformat places i obert petits espais de trobada, amb mobiliari infantil, i d'estada a diferents llocs. La **diversitat** als equipaments respon a la majoria de persones, menys a les persones grans i dependents amb diversitat funcional. L'ús del carrer i dels espais de relació està molt limitat per la manca d'accessibilitat general del barri i es percep inseguretat, malgrat que aquesta ha millorat gràcies a algunes actuacions.

Transversalitat de gènere a la gestió urbana: La creació de la *Secretaría de Hábitat e Inclusión* per realitzar actuacions de millora al barri ha permès treballar entre diferents àrees dedicades als programes socials i a la millora dels espais de relació. S'han realitzat cursos i tallers de formació, a més d'assessoria en urbanisme amb perspectiva de gènere i s'han elaborat alguns dels projectes amb criteris de gènere. Existeixen canals de participació vinculats tant a l'elaboració de programes socials com a la millora d'alguns espais del barri. S'han fet especialment treballs amb dones per identificar les necessitats quotidianes. S'ha instal·lat un espai físic de referència al barri per interactuar amb les persones veïnes, amb una programació d'activitats que inclou la perspectiva de gènere (Portal inclusiu a la Plaza Carrillo).

Carrer de la xarxa quotidiana amb dificultats d'autonomia (pendent d'obres d'infraestructures) on se situen la biblioteca, el centre educatiu, un dels menjadors i diversos comerços, 2014.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Consolidar la xarxa quotidiana existent amb les qualitats d'**autonomia** per tal de permetre l'ús de totes les persones i garantir l'accessibilitat dins i cap a fora del barri, treballant especialment les grans superfícies tancades que dificulten els recorreguts i incrementen la inseguretat.
- Realitzar altres actuacions que li donin **vitalitat** al carrer i espais de relació del barri, a més a més dels mercats setmanals existents, per tal de permetre la reunió i la trobada, i no només la circulació vehicular. També considerar la importància del tractament del paisatge urbà dins d'aquestes actuacions, el qual fa l'entorn més agradable.
- Treballar amb les persones veïnes la memòria del barri per donar **representativitat** i reconèixer la tasca de les dones i les seves lluites per la millora de les condicions de vida al barri.

Nous espais a una cantonada del barri (esquerra) i al barri de Fátima, que formen part de la xarxa quotidiana amb el mercat setmanal (dreta), 2014.

Espai de relació

Plaça de Ramón Carrillo, barri de Ramón Carrillo, CABA

PROXIMITAT

Alt

4

DIVERSITAT

Mitjà

3

AUTONOMIA

Baix

2

VITALITAT

Mitjà

3

Mapa d'ubicació de l'espai de relació dins del barri i la xarxa quotidiana amb radi de proximitat de 10 min a peu sense dificultat cap a l'entorn.

Qualitat de l'espai: L'espai té **proximitat** amb la xarxa quotidiana ja que s'ubica a menys de 10 min a peu d'equipaments, comerços, parada d'autobús i altres espais de relació del barri, però existeixen problemes de connectivitat amb els habitatges en trobar-se envoltat d'avingudes i solars de grans dimensions que l'aïllen del barri. El disseny i els materials permeten la **diversitat** d'activitats. La transformació de l'espai ha aconseguit que l'utilitzin infants, joves i adults, dones i homes, els últims en majoria segons horari i franja d'edat, i no s'observa l'ús per part de persones grans. Es genera **vitalitat** en diferents moments del dia per les activitats que s'hi organitzen des del Portal Inclusiu. Els caps de setmana hi ha major afluència de públic com a lloc d'esbarjo on a vegades s'organitzen activitats des del Portal. El disseny de l'espai obert, accessible i visible el fan molt transitat com espai segur d'entrada al barri. Encara que a les nits, en no haver activitats al barri, el carrer i, consegüentment, l'espai s'utilitza menys perquè se'l considera insegur.

Zona de reunió, pistes esportives i jocs infantils a la plaça, 2014.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Millorar les condicions d'accessibilitat i seguretat de l'entorn que li treuen l'**autonomia** que el propi espai ha aconseguit a dins del barri i finalitza al traspassar el carrer, per la manca d'accessibilitat i percepció d'inseguretat.
- Instal·lar mobiliari que permeti l'estància i el descans també de persones grans i vegetació que doni ombra i bellesa a l'espai per millorar la **diversitat**.
- Allargar tot tipus d'activitats al barri que li donin **vitalitat** al carrer i espais de relació a diferents hores i dies, principalment que cobreixin els horaris on hi ha menys ús d'aquests espais per percepció d'inseguretat.

Portal Inclusiu amb persones que orienten i informen (esquerra) i activitat esportiva organitzada a la plaça del barri (dreta), 2013.

Equipament quotidià

Centre de salut i acció comunitària Eva Perón (CESAC),
barri de Ramón Carrillo, CABA

PROXIMITAT	DIVERSITAT	AUTONOMIA	VITALITAT
Alt 4	Alt 4	Mitjà 3	Mitjà 3

Mapa d'ubicació de l'equipament dins del barri i la xarxa quotidiana amb radi de proximitat de 10 min a peu sense dificultat cap a l'entorn.

► **Qualitats de l'espai:** Es troba a un extrem del barri però en ple centre de la xarxa quotidiana, fet que li dona **proximitat** a altres equipaments, espais de relació i comerços. La connectivitat és especialment difícil cap a les parades de transport públic. L'**autonomia** es compleix en les condicions d'accessibilitat de l'edifici, però als carrers pels quals s'hi accedeix, dificultada a més per la percepció d'inseguretat de l'entorn. És un equipament polifuncional, amb una gran **diversitat** en la seva programació. Es dona suport a diferents grups i es guarda un registre de les persones que permet ajustar-se a les necessitats del barri. L'edifici disposa d'un espai on s'organitzen reunions com la del grup de persones grans o ajut a la criança. Des de la direcció de l'equipament es treballa en xarxa amb altres serveis del barri així com amb organitzacions que presten suport a les persones generant una gran **vitalitat** pel seu rol dinamitzador. Per altra banda, la continuïtat d'activitats es troba limitada per un horari establert de tancament.

Accés i espai d'espera amb bancs i jocs per a infants, 2014.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Millorar les qualitats d'**autonomia** de l'entorn pel qual s'accedeix, garantint l'accessibilitat i la percepció de seguretat dels carrers.
- Buscar la manera d'ampliar el servei, tant en dies com en horaris, que actualment es troba limitat per la manca de persones que cobreixin les places al barri per la inseguretat que genera entrar i sortir d'aquest. S'haurà de treballar aquest tema en conjunt amb tots els aspectes d'autonomia dels quals té manca l'entorn del barri.

Un dels dos accessos de l'edifici (esquerra). Cartellera d'activitats del grup de persones grans (centre) i sala d'usos múltiples on s'organitzen activitats (dreta), 2014.

Municipi: Torelló

Ubicació: Comarca d'Osona, Catalunya

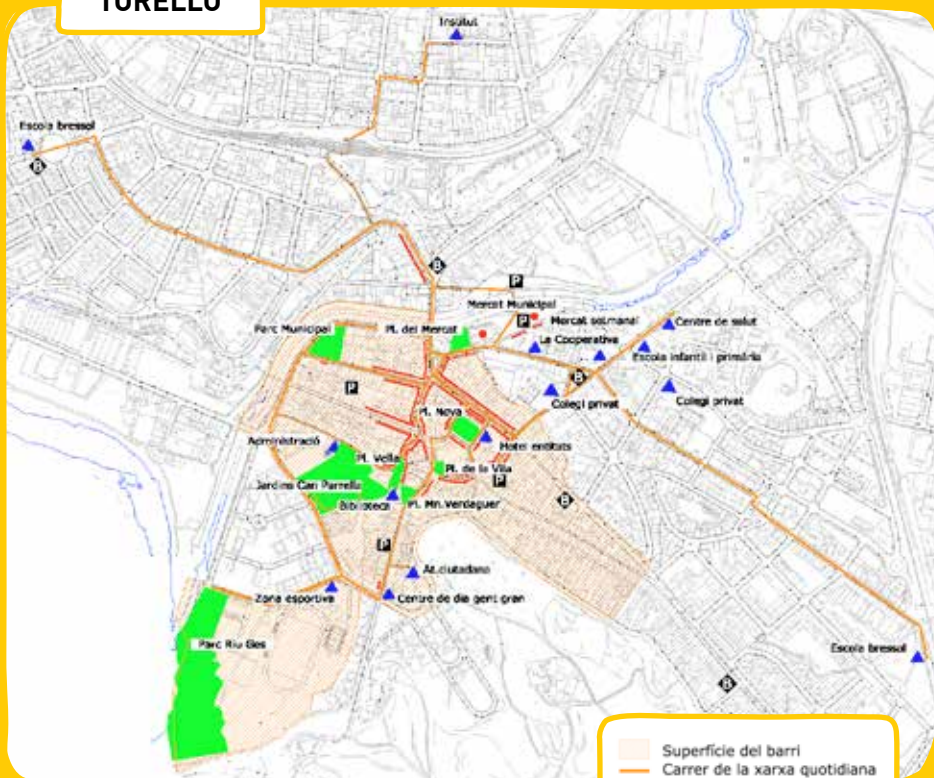
Superfície: 13,48 km²

Població: 13.908 h.

Barri: Nucli anticSuperfície: 0,320 km²

Tipologia: Centre històric

Població: 2.062 h.

TORELLÓ

Mapa del barri i la xarxa quotidiana amb espais de relació del barri, equipaments quotidians, comerços i parades de transport públic, 2013.

- Superfície del barri
- Carrer de la xarxa quotidiana
- Recorregut alternatiu
- Equipament quotidià
- Espai de relació del barri
- Comerç a la xarxa quotidiana
- Mercat
- Parada d'autobús

Barri i xarxa quotidiana: Nucli antic, Torelló

El barri constitueix el centre històric de referència del municipi, on s'ubiquen la majoria de comerços, diversos espais de relació i alguns dels equipaments quotidians. La xarxa quotidiana s'estén a altres barris veïns amb altres equipaments quotidians com les llars d'infants, escoles infantils i de primària, instituts i centre de salut. El transport públic és interurbà però no connecta el barri amb la xarxa quotidiana.

Espai de relació: Jardins de Can Parrella

Els jardins pertanyien anteriorment a l'edifici senyorial i habitatge original de la família Parrella. Actualment rehabilitat i obert al públic, és la principal zona verda i enjardinada dins de la trama urbana. Constitueix un recinte tancat amb accés per dos carrers que comuniquen el nucli antic amb una zona nova urbanitzada de cases unifamiliars. En un dels seus extrems connecta amb la zona comercial per a vianants i la més concorreguda del barri, la plaça Vella, on a més de diversos bars i altres comerços s'ubica la biblioteca pública. Es tracta d'un espai amb tanques que a la nit no és obert.

Equipament quotidià: La Cooperativa

L'equipament de La Cooperativa s'ubica a un extrem del barri al llinar de la zona del riu Ges. S'hi accedeix des del carrer Prat de la Riba, una de les principals connexions vehiculars del nucli antic i amb voreres estretes. A la zona posterior, per la que no es pot accedir, s'ubica l'aparcament del mercat municipal i un dels ponts per a vianants que creuen el riu. L'edifici és una construcció rehabilitada on s'han annexat diferents espais que funcionen de manera independent amb tres accessos. A l'edifici principal, a la planta baixa, es troben les aules de formació i escola d'adults i, a la primera planta, part de les oficines municipals, viver d'empreses i sala d'actes. A un local independent s'ubica el punt d'informació jove.

Barri i xarxa quotidiana

Nucli antic de Torelló

PROXIMITAT

Alt

4

DIVERSITAT

Alt

4

AUTONOMIA

Mitjà

3

VITALITAT

Alt

4

REPRESENTATIVITAT

Mitjà

3

Zona central del barri del nucli antic, amb comerços variats, espais de relació i accés a la biblioteca pública, 2013.

► **Qualitats de l'espai:** El tipus de teixit urbà amb mixtura d'usos, compacte i sense desnivells pronunciats a la majoria de carrers, permet la **proximitat** en gran part de la xarxa quotidiana tot i que la ubicació de les llars d'infants principalment i instituts no es troben a prop a tot el barri. La varietat d'equipaments, comerços i espais de relació compleixen amb la **diversitat** requerida per respondre a les necessitats de la vida quotidiana. La varietat tipològica d'habitatges per a diferents agrupacions familiars i perfils socials, amb plantes baixes comercials i activitats variades, proporcionen **vitalitat** al nucli antic del barri. La prioritat per a vianants en alguns carrers dóna autonomia a la zona comercial del nucli antic. Existeix **representativitat** a espais que mantenen part de la memòria de la comunitat.

Plaça Nova, espai de relació que forma part de la xarxa quotidiana accessible, 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Estendre les qualitats d'**autonomia** als carrers de la xarxa quotidiana que connecten amb els equipaments educatius i de salut.
- Obrir una llar d'infants (0-3 anys) a prop d'escoles d'educació primària.
- Treballar les qualitats de **representativitat** que reconeguin la tasca de les dones en el nomenclàtor i la participació de les persones en les decisions urbanes.

Carrers de la xarxa quotidiana al nucli antic, amb plantes baixes comercials (esquerra) i actuacions de preferència per a vianants (dreta), 2013.

Espai de relació

Jardins de Can Parrella, nucli antic, Torelló

PROXIMITAT

Alt
4

DIVERSITAT

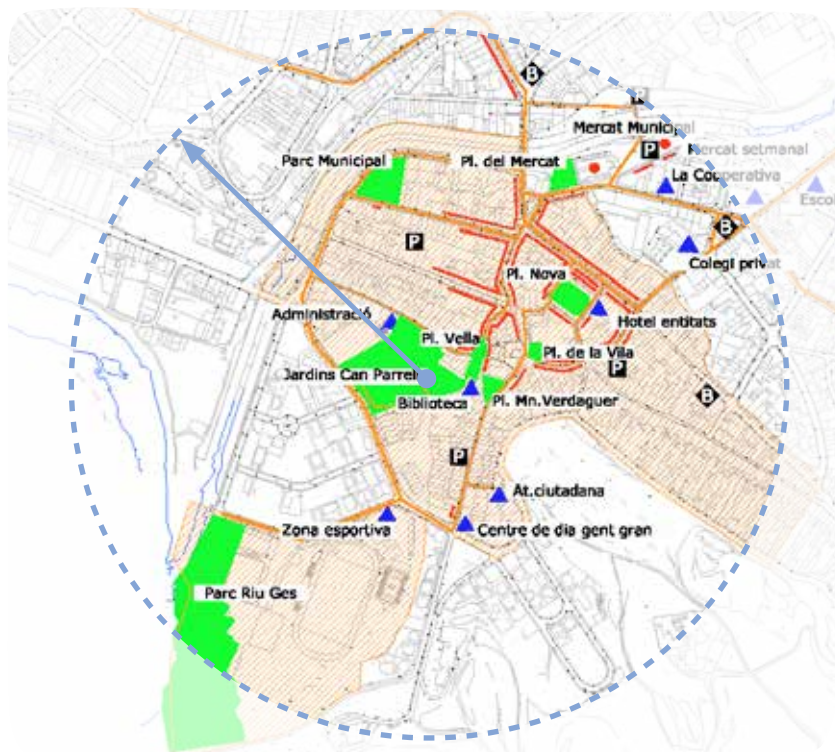
Alt
4

AUTONOMIA

Baix
2

VITALITAT

Mitjà
3

Mapa d'ubicació de l'espai de relació dins del barri i la xarxa quotidiana amb radi de proximitat de 10 min a peu sense dificultat cap a l'entorn.

Qualitats de l'espai: L'espai té **proximitat** amb la xarxa quotidiana ja que es troba envoltat d'habitatges i s'ubica a menys de 10 min a peu d'equipaments, comerços, parada d'autobús i altres espais de relació de la xarxa quotidiana del barri. El disseny, els materials i la varietat de vegetació permeten la **diversitat** d'activitats i la utilització per part d'infants i adults, dones i homes, però principalment homes en el cas dels joves. Els bancs són abundants i estan ubicats a diferents situacions de sol i d'ombra per tal de facilitar la reunió i el descans. La simultaneïtat d'usos i les activitats esporàdiques que s'hi organitzen li donen part de la **vitalitat** necessària.

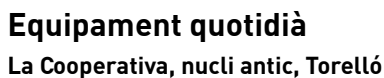
Interior dels jardins de Can Parrella, accés amb arbres i nenes jugant, 2013.

Zona enjardinada amb edifici de l'antiga casa de Can Parrella (esquerra) i zona de gespa amb espai de joc i reunió (dreta), 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

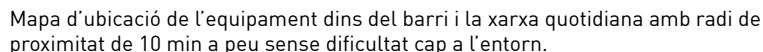
- Obrir la relació amb el carrer eliminant murs i arbustos que tapin la visibilitat i buscar la possibilitat d'instal·lar-hi lavabos d'ús públic amb accés des dels jardins per tal de millorar la **diversitat** i l'**autonomia**.
- Millorar la relació amb les plantes baixes i activitats veïnes, especialment amb els equipaments públics pròxims i introduir altres usos dins de l'espai, com un local social amb bar, per incrementar-hi la **vitalitat**.

VITAL ITAT

Mitià

3

102

Edifici original de La Cooperativa i annex, el qual fa cantonada, 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Millorar els carrers de la xarxa quotidiana que donen accés a l'equipament, amb prioritat per a vianants, espais de descans i il·luminació contínua per garantir més autonomia a l'entorn..
- Realitzar un registre de les persones usuàries i estudi de la població del barri per saber les seves necessitats i incrementar la **diversitat** en l'ús, oferint espais per a la cura de criatures, per exemple.
- Obrir un accés comú al pati lateral com espai d'espera i relació per millorar la **vitalitat** i l'**autonomia** mitjançant l'obertura cap al carrer.

Pati lateral amb possible accés a la zona del darrere (esquerra), on es troba l'aparcament públic del mercat (dreta), 2013.

Municipi: Manlleu

Ubicació: Comarca d'Osona, Catalunya

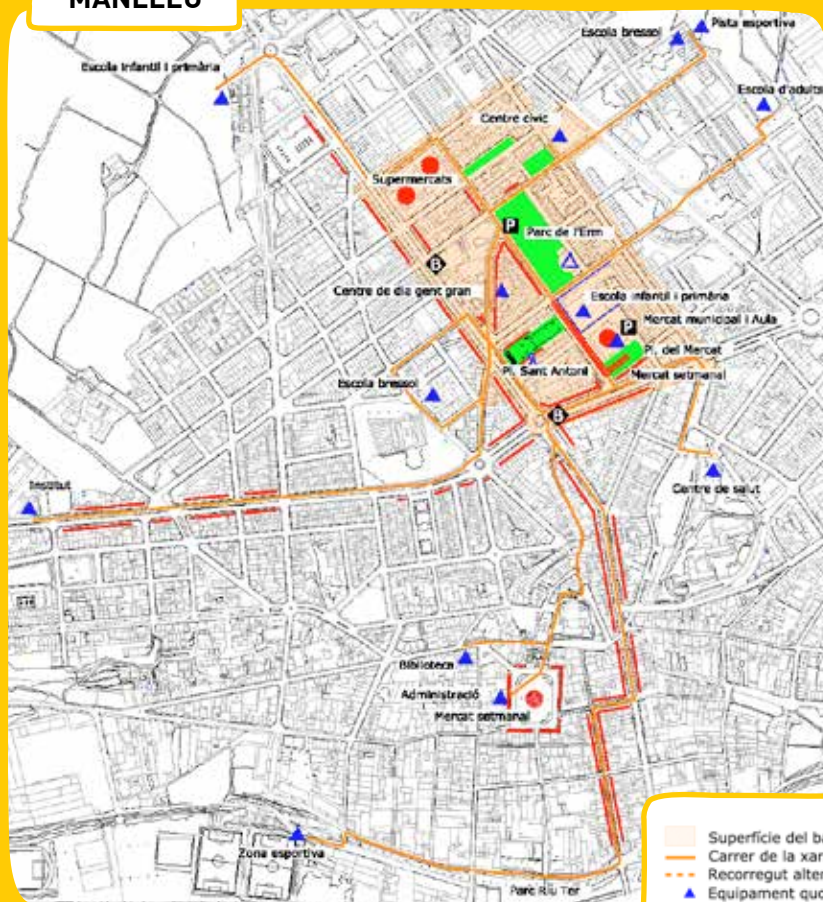
Superfície: 17,23 km²

Població: 20.435 h.

Barri: Barri de l'ErmSuperfície: 0,130 km²

Tipologia: Polígon residencial i eixample

Població: 3.300 h.

MANLLEU

Mapa del barri i la xarxa quotidiana amb espais de relació del barri, equipaments quotidians, comerços i parades de transport públic, 2013.

- Superfície del barri
- Carrer de la xarxa quotidiana
- Recorregut alternatiu
- Equipament quotidià
- Espai de relació del barri
- Comerç a la xarxa quotidiana
- Mercat
- Parada d'autobús

Barri i xarxa quotidiana: Barri de l'Erm, Manlleu

Es tracta d'un creixement format per polígons residencials construïts als anys seixanta, amb blocs en alçada envoltats de diversos eixamples d'habitatges, alguns unifamiliars. Dins del barri s'ubiquen diversos equipaments però molts altres es troben a fora, com una de les escoles infantils i d'educació primària, les dues llars d'infants, l'institut i el centre de salut, entre d'altres. El mercat municipal, reformat recentment, constitueix una centralitat al barri juntament amb l'escola i la nova zona amb prioritat per a vianants. Existeixen diversos espais de relació que també s'han remodelat recentment. Altres comerços s'ubiquen a les plantes baixes dels blocs de pisos, així com els supermercats. El transport públic és només interurbà. La vida associativa del barri és molt activa i en ella hi participen persones veïnes de diferents orígens.

Espai de relació: Plaça de Sant Antoni

La plaça s'ha remodelat recentment com un dels espais d'accés al centre del barri, per millorar la seva percepció i la relació amb l'entorn. Anteriorment era un espai amb dificultats d'accessibilitat, visibilitat i també utilitzat pels cotxes. Es tracta d'un espai entre dos blocs de pisos de protecció oficial on viu majoritàriament població immigrant, de Marroc i de cultura musulmana. Els comerços quotidians de les plantes baixes són regentats, en general, per aquesta població i els bars són utilitzats només pels homes, molts dels quals assisteixen a les oracions de la mesquita ubicada en un dels blocs, activitat que reuneix una gran quantitat d'homes en diferents moments del dia i de la nit.

Equipament quotidià: Mercat i Aula

L'edifici del mercat s'ha reconstruït recentment al mateix lloc que el mercat antic. Conforma, juntament amb l'escola i l'entorn que darrerament s'ha fet prioritari per a vianants, el centre del barri, on hi ha més vida al carrer i per on arriben la majoria de persones. A la planta baixa es troben les diferents parades d'alimentació i algunes comencen a pertànyer a persones d'origen marroquí. Hi ha un bar i un restaurant que ofereixen cuina elaborada amb productes del mercat. A la primera planta s'ubica l'Aula Mercat on es realitzen cursos de formació orientats a la cuina i als productes de proximitat, que es relaciona amb el restaurant, i que resulta un projecte innovador i referent. A més a més, hi ha un espai assignat a l'associació de veïnes i veïns del barri on es realitzen reunions i que s'utilitza com espai de suport a activitats organitzades a l'espai públic. Els dissabtes s'organitza el mercat setmanal als carrers de l'entorn, que atrau a moltes persones tant del barri com de fora.

Barri i xarxa quotidiana

Barri de l'Erm de Manlleu

PROXIMITAT

Alt

4

DIVERSITAT

Mitjà

3

AUTONOMIA

Baix

2

VITALITAT

Alt

4

REPRESENTATIVITAT

Alt

4

Accés a la zona central del barri des del nucli antic, amb espais de prioritat per a vianants davant l'escola i el mercat municipal, 2013.

Qualitat de l'espai: Des del barri és necessari desplaçar-se cap altres zones fent que la xarxa quotidiana que compleix amb la **proximitat** s'estengui cap a la resta d'equipaments i comerços. A la zona central del barri les activitats generen gran **vitalitat**, encara que no es del tot evident dins del barri. S'ha treballat amb participació i equitat que donen **representativitat** al barri. La **diversitat** social del barri no es transmet del tot, ja que existeix certa segregació en l'ús dels espais. L'**autonomia** és una qualitat molt treballada en el disseny dels carrers del barri, on s'ha donat precedència als recorreguts de prioritat per a vianants que uneixen espais, comerços i equipaments. Les actuacions que han millorat l'accessibilitat i la visibilitat dels espais del barri no s'estenen encara a tota la xarxa quotidiana i fan que es perdi la continuïtat de l'autonomia. Dins del barri aquestes actuacions li han proporcionat **vitalitat**, tot i que la percepció d'inseguretat que es té del mateix des d'altres barris fa que algunes persones no l'utilitzin.

Transversalitat de gènere a la gestió urbana: S'aplica a escala de barri, no a nivell de municipi. El marc de la llei de barris¹ que inclou el Punt 6 d'equitat de gènere en l'ús dels espais públics i els equipaments ha permès incorporar els criteris de gènere en el disseny d'espais públics dins de les bases del pla de millora de barri. Abans i durant l'execució, s'ha treballat de forma transversal entre diferents àrees de l'Administració, representants del teixit associatiu i l'equip redactor del projecte. S'ha inclòs la participació de les persones en algunes decisions urbanes del barri com el disseny de la Plaça de Sant Antoni.

1. Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial. Generalitat de Catalunya.

Zona central del barri enfront del mercat amb major vitalitat, utilitzat com a espai d'accés i trobada del barri, 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Donar continuïtat a les qualitats d'**autonomia** també fora de la zona central del barri, amb la il·luminació i el disseny de les façanes dels equipaments oberts al carrer. Estendre aquestes qualitats cap al nucli antic i a la resta de la xarxa quotidiana que connecta amb llar d'infants, escola infantil i de primària i centre de salut.
- Realitzar activitats juntament amb les dones del barri que utilitzen molts dels espais de relació per generar més **autonomia** i millorar la **diversitat** en aquest entorn.

Diferents espais de la xarxa quotidiana dins del barri: Parc de l'Erm (esquerra) i carrer lateral de prioritat per a vianants amb espai per a l'estància enfront de l'equipament (dreta), 2013.

Espai de relació

Plaça de Sant Antoni, barri de l'Erm, Manlleu

PROXIMITAT

Alt

4

DIVERSITAT

Mitjà

3

AUTONOMIA

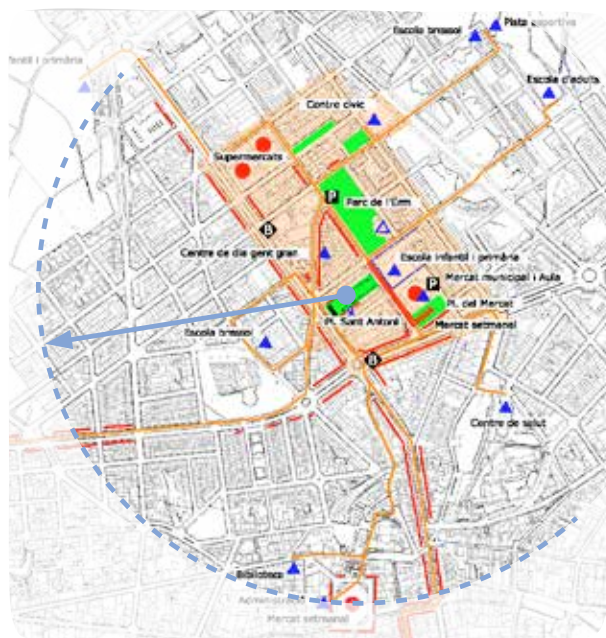
Mitjà

3

VITALITAT

Mitjà

3

Mapa d'ubicació de l'espai de relació dins del barri i la xarxa quotidiana amb radi de proximitat de 10 min a peu sense dificultat cap a l'entorn.

Qualitats de l'espai: La plaça reuneix les condicions de **proximitat** per la seva ubicació dins de la xarxa quotidiana que permet connectar-se amb altres espais de relació, equipaments, comerços i transport públic. El disseny respon a les qualitats d'**autonomia** per la seva accessibilitat, il·luminació i visibilitat, afavorint que els infants juguin sols de manera segura. Les activitats de l'entorn i les que donen vida dins de l'espai generen **vitalitat**. Malgrat que el disseny possibilita la **diversitat** d'activitats com el pas, l'estada i el joc, i que s'organitzen activitats esporàdiques on conviuen diferents persones del municipi, el tipus de comerç i la monopolització en l'ús interfereixen en ella.

Accés al barri des de la plaça, amb bars i comerços a les plantes baixes, 2013.

Diferents usos de la plaça durant el dia (esquerra) i durant la nit (dreta) amb comerç, persones que travessen i terrasses de bars on es reuneixen homes principalment, 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Estudiar la possibilitat d'ubicar altres usos dins de la plaça que atreguin a persones diverses, com altres tipus de bars i comerços, un local social amb activitats per entitats o obrir els passos laterals cap als carrers del darrere, per tal de millora la **diversitat** i **vitalitat** de l'espai.
- Analitzar la percepció d'inseguretat que existeix entorn a l'espai juntament amb les persones que no l'utilitzen i principalment amb les dones.

Equipament quotidià

Mercat i Aula, barri de l'Erm, Manlleu

PROXIMITAT

Alt

4

DIVERSITAT

Mitjà

3

AUTONOMIA

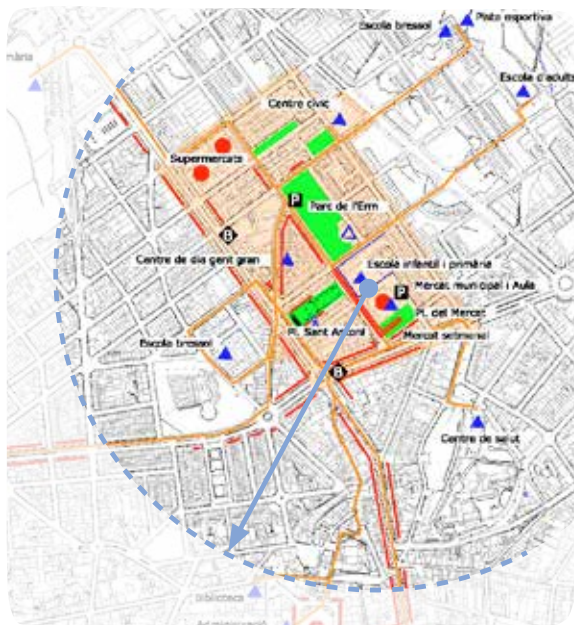
Alt

4

VITALITAT

Alt

4

Accés a la zona central del barri des del nucli antic, amb espais de prioritat per a vianants davant l'escola i el mercat municipal, 2013.

Qualitats de l'espai: És un equipament que té **proximitat** a la resta de la xarxa quotidiana i tant l'edifici com l'entorn tenen qualitats d'**autonomia**, tot i que la connectivitat amb una part del barri es veu dificultada per un carrer amb fort desnivell amb escala i la façana que dona a l'escola no té finestres al carrer. La percepció de seguretat de l'edifici i l'entorn que l'envolta és molt positiva respecte a la del barri, amb això s'aconsegueix que diferents persones del municipi utilitzin l'espai i generi **diversitat**. Si bé hi conviuen diferents persones, les que realitzen les activitats de l'Aula Mercat en la seva majoria no són del barri. El disseny de l'espai permet la simultaneïtat d'activitats i l'horari del mercat s'estén amb el restaurant i els usos de l'aula i generen més **vitalitat**, tot i que per la ubicació de l'accés no són tan visibles les activitats a la primera planta.

Vista de l'edifici del mercat a l'entorn de prioritat per avianants i famílies accedint a l'escola al seu davant, 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Millorar la informació i el punt d'accés a l'aula de la primera planta, de forma que la seva activitat sigui més visible des del carrer i generin **vitalitat** a diferents hores.
- Conèixer els interessos i les necessitats de la població del barri per realitzar-hi més activitats relacionades i considerar oferir suport per a la cura d'infants, de manera que les persones cuidadores també puguin realitzar activitats a l'aula i es potenciï, així, la seva **diversitat**.
- Oferir amb informació clara l'ús dels lavabos públics de manera que sigui possible utilitzar-los des dels espais de relació que envolten l'equipament per millorar la seva **autonomia**.

Vista lateral de l'edifici cap a la plaça del mercat amb bar i restaurant obert a la planta baixa (esquerra) i espai de l'Aula a la primera planta (dreta), 2013.

Municipi: Castellgalí

Ubicació: Comarca del Bages, Catalunya

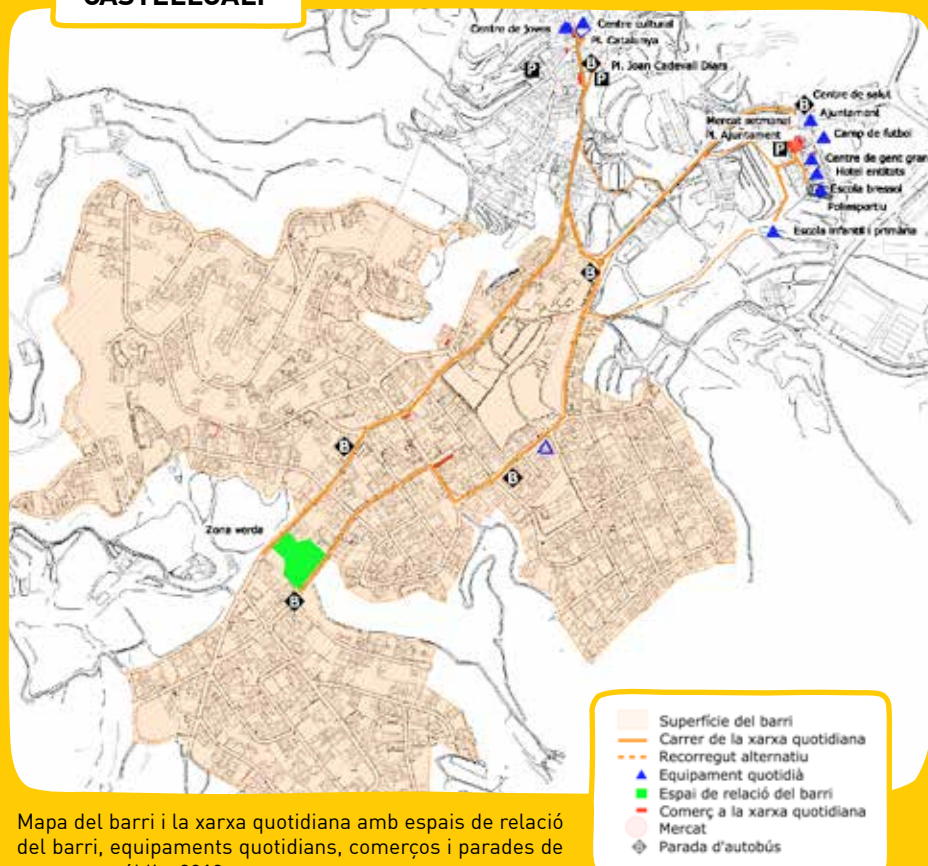
Superfície: 17,21 km²

Població: 2.023 h.

Barri: Urbanització Mas PlanoiSuperfície: 0,687 km²

Tipologia: Urbanització residencial

Població: 1.062 h.

CASTELLGALÍ

Mapa del barri i la xarxa quotidiana amb espais de relació del barri, equipaments quotidians, comerços i parades de transport públic, 2013.

Barri i xarxa quotidiana: Urbanització Mas Planoi, Castellgalí

La urbanització Mas Planoi és on viu la majoria de la població del municipi i on, malgrat la dispersió, existeix certa continuïtat en l'ocupació del territori respecte al nucli antic, on s'ubiquen dos dels equipaments quotidians: el Centre Cultural i el casal de joves. La dependència de la urbanització en relació amb aquest i amb l'altre nucli que concentra la resta dels equipaments és total. A la zona central de la urbanització, on la topografia és més plana i contínua, s'estenen dos carrers que connecten amb la xarxa quotidiana. Allà s'ubica la zona verda, que és l'únic espai de relació creat amb posterioritat a la urbanització sobre el pas d'una riera, la resta d'elements són: carrers de prioritat vehicular i poc espai per a la trobada, alguns comerços com forn de pa, alimentació i bar, i les parades de l'autobús local i interurbà.

Espai de relació: Plaça de l'Ajuntament, zona d'equipaments

S'ubica a una zona destinada exclusivament a equipaments, fora dels altres nuclis, però amb la voluntat de trobar-se territorialment centrada respecte al municipi. Es connecta amb els nuclis urbans de l'entorn per l'avinguda Montserrat, que forma part de la xarxa quotidiana de Mas Planoi. Està envoltada pels equipaments de l'Ajuntament: centre de salut, centre de gent gran, hotel d'entitats i camp de futbol amb bar. A través de la plaça s'accedeix també a la llar d'infants i al pavelló poliesportiu. Una mica més allunyada es troba la nova escola infantil i de primària i, davant d'aquesta, les piscines d'estiu. A aquests equipaments s'accedeix de manera alternativa també des de la plaça, travessant l'aparcament públic. Aquesta connexió és molt utilitzada a les tardes per les famílies que a la sortida de l'escola utilitzen la plaça. L'espai també es fa servir molt els caps de setmana pel camp de futbol i esporàdicament, amb les festes local que s'organitzen al pavelló.

Equipament quotidià: Casal Cultural, nucli antic

El Casal Cultural està dins de la xarxa quotidiana de la urbanització Mas Planoi, tot i que només una petita part d'aquesta es troba en el radi de proximitat. S'ubica al centre del nucli antic, al costat de la plaça de Catalunya, per on s'hi accedeix. Al seu entorn es troben l'església, el centre de joves i dos comerços, un bar i una botiga de queviures. També és pròxim a la parada d'autobús, ubicada a un altre espai de relació proper amb jocs infantils. És un espai de referència per moltes de les persones del municipi com a lloc de trobada i per realitzar activitats. Fins que van obrir el casal de joves i el de gent gran, aquest era l'únic centre del poble.

Barri i xarxa quotidiana

Urbanització Mas Planoi, Castellgalí

PROXIMITAT

Baix

2

DIVERSITAT

Mitjà

3

AUTONOMIA

Baix

2

VITALITAT

Mitjà

3

REPRESENTATIVITAT

Baix

2

Vista de la urbanització a la zona central amb la zona verda i els carrers que formen part de la xarxa quotidiana, 2013.

Qualitats de l'espai: Les característiques de la urbanització i el seu entorn, on la dispersió, la dificultat topogràfica i d'adequació dels espais per a l'ús de vianants de forma segura i accessible són intrínseques i fan que la **proximitat** i l'**autonomia** no siguin qualitats fàcils d'aconseguir. Però l'existència de carrers que li donen continuïtat amb la resta de la xarxa quotidiana a la zona més favorable pel seu recorregut de vianants són molt favorables per treballar aquestes dificultats. Malgrat la monofuncionalitat de la urbanització formada per un teixit d'habitatges unifamiliars, els comerços quotidians, l'espai de relació a la zona verda i la relació amb la resta de la xarxa quotidiana que es desenvolupa al nucli antic i a la zona d'equipaments li generen algunes qualitats de **diversitat** i **vitalitat** al barri i la xarxa quotidiana.

Carrer de la xarxa quotidiana (Av. Montserrat) que connecta els diferents nuclis amb espai per els recorreguts per a vianants i per bicicleta, 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Adequar els carrers de la urbanització amb prioritat de les que formen part de la xarxa quotidiana amb qualitats d'**autonomia**, principalment garantint la continuïtat dels recorreguts per a vianants accessibles i segurs.
- Distribuir les parades d'autobús segons la demanda i ubicar-les a llocs envoltats d'activitat i, si no existeix, generar-la a l'entorn.
- Promoure la varietat tipològica dels habitatges i altres usos i el comerç a la xarxa quotidiana, així com concentrar activitat amb nous usos al voltant de la zona verda per afavorir la **vitalitat** i la **diversitat**.
- Incorporar les qualitats de **representativitat**, principalment a la urbanització, a través del nomenclàtor i de la participació de les persones en la millora del barri.

Zona d'equipaments, plaça de l'ajuntament i aparcament públic (esquerra) i carrer de la xarxa quotidiana amb accés per a vianants al nucli antic (dreta), 2013.

Espai de relació

Plaça de l'Ajuntament, zona d'equipaments, Castellgalí

PROXIMITAT

Alt

4

DIVERSITAT

Alt

4

AUTONOMIA

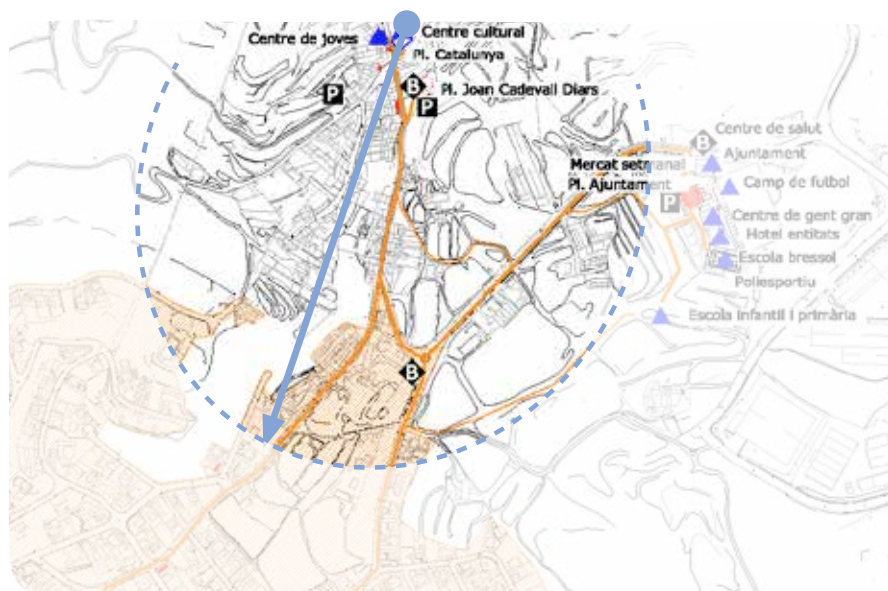
Mitjà

3

VITALITAT

Alt

4

Mapa d'ubicació de l'espai de relació dins del barri i la xarxa quotidiana amb radi de proximitat de 10 min a peu sense dificultat cap a l'entorn.

Qualitats de l'espai: La Plaça de l'Ajuntament respon a la majoria de condicionants de **proximitat**, **diversitat** i **vitalitat**. Això es dona principalment per les activitats que tenen lloc al seu entorn i la proximitat entre elles que fan que, malgrat que no està ubicat en un nucli consolidat d'habitatges i altres usos, sigui un espai pròxim als equipaments que forma part de la xarxa quotidiana. Els diferents programes d'aquests equipaments fan també que sigui un espai utilitzat per diferents persones i durant diferents moments del dia i de la setmana. Es promouen a l'espai altres activitats setmanals, com el mercat i el bibliobús. L'**autonomia** de les persones és la que més dificultat presenta per la manca de condicions d'accessibilitat i elements que poden provocar percepció d'inseguretat, com murs i parets cegues, en els accessos als equipaments més allunyats, com la llar d'infants i l'escola infantil i de primària.

Plaça amb edifici de l'Ajuntament i centre de salut un matí, amb el mercat setmanal i bibliobús, 2013.

Plaça un dia entre setmana per la tarda, amb joves i famílies amb infants jugant (esquerra) i vista des del porxo de l'Ajuntament sobre el camp de futbol i el centre de gent gran (dreta), 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Incorporar a la xarxa quotidiana els camins alternatius al voltant de l'espai i que ja utilitzen les persones cap a les escoles i el nucli antic, millorant la **proximitat** i l'**autonomia** per tal d'afavorir els recorreguts a peu entre ells.
- Consolidar l'entorn de l'espai amb usos residencials o altres que li donin **vi-talitat**, principalment a solars ubicats als carrers de la xarxa quotidiana per donar-li continuïtat amb els nuclis.
- Dotar l'espai de major **diversitat** d'elements que donin suport a l'estada com ombres, taules i més bancs per al descans.

Equipament quotidià

Casal Cultural, nucli antic, Castellgalí

PROXIMITAT

Alt

4

DIVERSITAT

Alt

4

AUTONOMIA

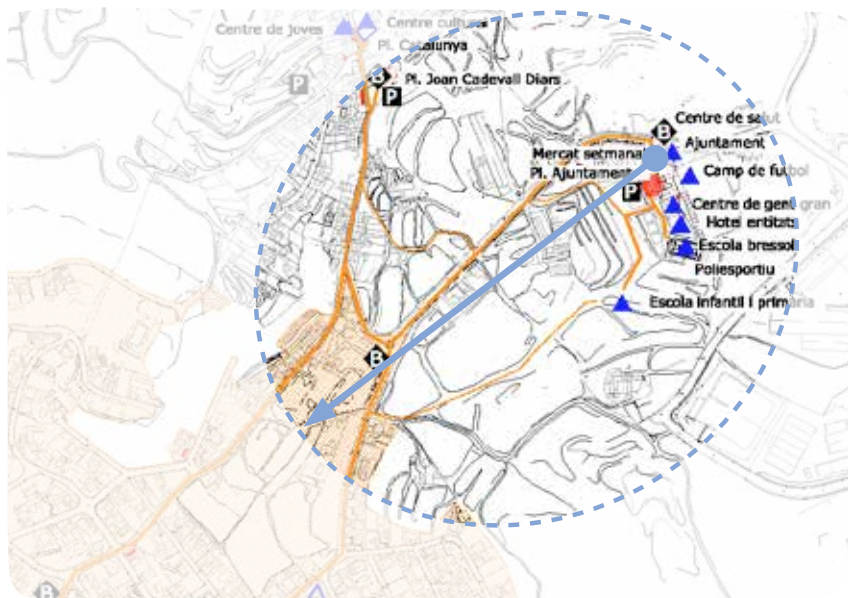
Alt

4

VITALITAT

Alt

4

Mapa d'ubicació de l'equipament dins del barri i la xarxa quotidiana amb radi de proximitat de 10 min a peu sense dificultat cap a l'entorn.

Qualitats de l'espai: Per la seva ubicació, característiques de l'entorn, disseny de l'espai i persones que l'utilitzen, respon a la gran majoria de condicions necessàries de **proximitat**, **autonomia** i **vitalitat**. L'entorn de l'edifici s'ha rehabilitat recentment amb prioritat per a vianants i la plaça constitueix un espai de relació davant de l'accés a l'edifici. L'horari s'estén des de les tres de la tarda fins les nou del vespre fins i tot el cap de setmana, i es generen activitats simultànies i un servei de bar. És un espai de **diversitat** intergeneracional i intercultural. Les persones que l'utilitzen són principalment persones adultes amb criatures o infants després de l'escola, moltes són dones i, algunes d'elles, dones grans que assisteixen a gimnàstica. Altres persones, algunes de les quals són joves, utilitzen els ordinadors i la connexió WIFI. L'espai és flexible i permet adaptar-se a les diferents activitats. S'utilitza també com a sala de festes o com a casal d'estiu. Actualment, després d'obrir-se els altres casals, s'està perdent en part el seu caràcter intergeneracional.

Façana d'accés al Casal, amb rampa cap a la plaça de Catalunya, on es genera un espai de trobada i reunió que perllonga l'activitat cap al carrer, 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Realitzar un estudi de les persones usuàries i de les necessitats, segons les particularitats físiques del territori, per tal de determinar de manera integral amb els altres casals el programa i la ubicació de cadascun, de manera que no es perdi la **diversitat** intergeneracional al Casal Cultural.
- Aprofitar la seva ubicació pròxima als espais de relació per obrir i senyalitzar els lavabos per l'ús públic i millorar l'**autonomia** de l'entorn. També incrementar la **vitalitat** amb activitats que es puguin estendre fora de l'edifici cap a l'espai de relació.

Interior del Casal Cultural amb espai adaptable a diferents usos que permet activitats simultànies (esquerra). Vista des de la zona per a vianants sobre el casal (dreta), 2013.

Municipi: Gavà

Ubicació: Comarca del Baix Llobregat,
Catalunya

Superfície: 30,75 km²

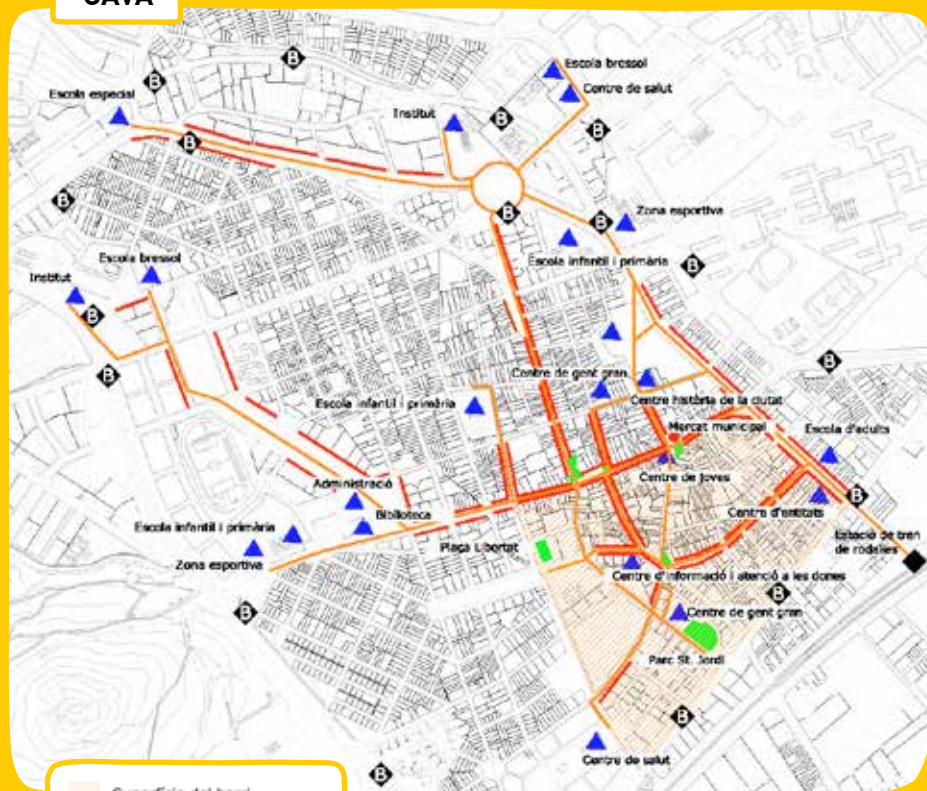
Població: 46.377 h.

Barrio: Nucli antic

Superfície: 0,186 km²

Tipologia: Centre històric

Població: 3.351 h.

GAVÀ

- Superfície del barri
- Carrer de la xarxa quotidiana
- Recorregut alternatiu
- Equipament quotidià
- Espai de relació del barri
- Comerç a la xarxa quotidiana
- Mercat
- Parada d'autobús

Mapa del barri i la xarxa quotidiana amb espais de relació del barri, equipaments quotidians, comerços i parades de transport públic, 2014.

Barri i xarxa quotidiana: Nucli antic, Gavà

El nucli antic de Gavà constitueix amb els diferents eixamples que l'envolten el nucli urbà del municipi tractant-se en general d'un teixit urbà amb molts usos mixtos. La zona del nucli antic concentra la majoria de comerços, mentre els equipaments es troben ubicats principalment a tres zones perimetrals dins del mateix nucli urbà. Es promou la proximitat als petits comerços que venen els productes de l'horta de la zona que són principalment atesos per dones grans. Són molt característics del barri les cantonades i altres petits espais de relació amb bancs i arbres que es distribueixen a molts carrers de la xarxa quotidiana utilitzats per a l'estada i el descans. Altres espais de relació com parcs i places es troben fora del barri però al llarg de la xarxa quotidiana.

Barri i xarxa quotidiana

Nucli antic, Gavà

PROXIMITAT

Alt

4

DIVERSITAT

Alt

4

AUTONOMIA

Mitjà

3

VITALITAT

Alt

4

REPRESENTATIVITAT

Mitjà

3

Una de les cantonades del nucli urbà amb bancs i arbres que permeten el descans, l'estada i la reunió a la xarxa quotidiana, 2013.

Qualitats de l'espai: La continuïtat i compacitat del teixit urbà, els usos mixtos i els carrers sense desnivells pronunciats permeten la **proximitat** en gran part de la xarxa quotidiana tot i que la ubicació de les llars d'infants principalment i centres de salut i instituts no es troben a prop a tot el barri. La varietat d'equipaments, comerços i espais de relació compleix amb la **diversitat** que es requereix per respondre a les necessitats de la vida quotidiana. La **vitalitat** es concentra a la zona del casc antic, amb més usos comercials, i s'estén per alguns carrers de la xarxa quotidiana amb altres comerços, equipaments i espais de relació. La prioritització per a vianants en alguns carrers proporciona **autonomia** principalment a la zona comercial del casc antic i s'hi han senyalitzat els camins escolars segurs cap a les escoles, tot i que no són de prioritat per a vianants. Existeix **representativitat** al reconeixement de les dones en part del nomenclàtor.

Transversalitat de gènere a la gestió urbana: Des de la Regidoria d'Igualtat s'ha realitzat un manual intern per a la gestió amb "Recomanacions per a l'aplicació de la perspectiva de gènere al municipi" amb criteris a tenir en compte en les futures transformacions urbanes.

Carrer de la xarxa quotidiana amb comerços, diferents espais d'estada i escultura representativa de les dones, 2014.

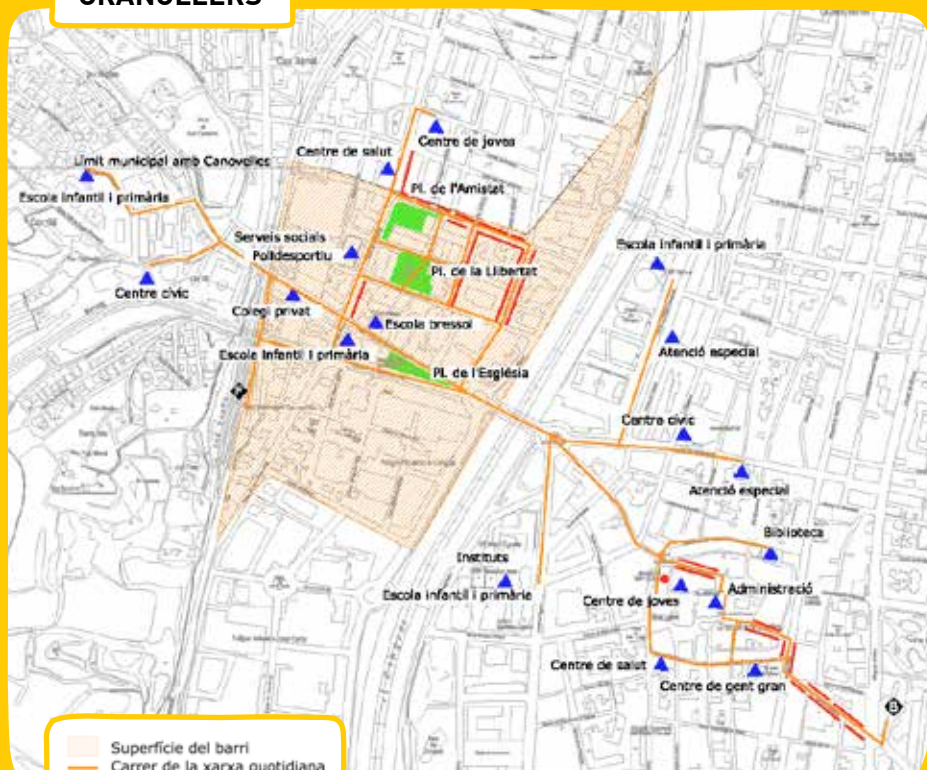
Plantes baixes d'habitatges on es permet la venda de productes de la zona (esquerra) i actuacions de prioritització per a vianants al nucli antic (centre i dreta), 2013.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Millorar la **proximitat** de la xarxa quotidiana obrint una llar d'infants a prop de les escoles i al centre de la xarxa quotidiana. Vincular els centres de salut amb altres usos, principalment els relacionats amb la gent gran.
- Ampliar les actuacions que milloren l'**autonomia**, com les cantonades amb bancs, a tota la xarxa quotidiana i donar prioritat per a vianants a carrers que connecten els equipaments.
- Continuar amb l'equitat de gènere al nomenclàtor i en el reconeixement d'espais que representen la història de la comunitat de forma participativa per a la **representativitat**.

Població: 59.753 h.

Població: 3.816 h.

Mapa del barri i la xarxa quotidiana amb espais de relació del barri, equipaments quotidians, comerços i parades de transport públic, 2014.

Espai de relació: Plaça de la Llibertat, barri del Congost

La plaça de la Llibertat s'ha remodelat amb l'objectiu de ser un espai de relació per a tot el barri incloent-hi a les dones que, per percepció d'inseguretat, evitaven el seu ús. Actualment constitueix l'espai de relació de referència del barri compartit per persones de diferents orígens i edats, principalment dones i infants. Es troba ubicat entre dos blocs de pisos amb plantes baixes on funcionen alguns comerços quotidians com bar, forn de pa i sabateria; i proper a l'escola infantil i de primària, el qual permet que sigui l'espai de trobada després de l'activitat escolar.

Qualitats de l'espai: És un espai dins de la xarxa quotidiana amb **proximitat** a diferents usos malgrat alguna dificultat de connectivitat urbana per la manca de continuïtat d'alguns carrers. La **diversitat** es percep per les persones que l'utilitzen i en el disseny del mobiliari infantil per a diferents edats amb nombrosos bancs per a les persones cuidadores, tot i que la manca d'ombres no afavoreix del tot la permanència. L'**autonomia** de l'espai s'acompleix gràcies a la visibilitat, accessibilitat i possibilitat de recorreguts. Els carrers de l'entorn s'han adequat amb creuaments accessibles i il·luminació que proporciona seguretat encara que no s'arriba a l'espai amb prioritat per a vianants. El disseny de l'entorn afavoreix la simultaneïtat d'usos que permeten la **vitalitat**. L'activitat de l'entorn, excepte la de l'escola, no genera gran dinamisme, però en tractar-se d'un espai que permet l'accés i el pas cap a la resta del barri diferents persones el creuen a en horaris diversos.

Transversalitat de gènere en la gestió urbana: En el marc de la llei de barris, que inclou el punt 6 d'equitat de gènere en l'ús dels espais públics i els equipaments, des de la Regidoria del Pla d'Igualtat (2007) s'ha realitzat un diagnòstic participat amb dones del barri del qual s'han obtingut criteris de gènere per a les actuacions urbanes. A partir d'aquesta experiència s'ha treballat per traslladar aquests criteris a altres barris a través del Pla d'Igualtat (2012-15) que inclou la transversalitat de gènere en la planificació i organització dels espais de la ciutat.

Ús de la plaça a la tarda, després de l'escola, amb un gran nombre de nenes i nens de diferents edats jugant i dones, principalment, xerrant mentre els cuiden, 2012.

Grup de nenes i nens jugant en un espai a l'ombra (esquerra) i carrer de l'entorn amb actuació d'accessibilitat i il·luminació i millora d'espais intermedis per a l'estada (dreta), 2012.

Principals línies d'actuació a seguir:

- Generar més **diversitat** amb elements que donen ombra i permeten la permanència també els dies de pluja i l'accés a lavabos públics des de la plaça.
- Millorar l'**autonomia** de l'entorn de la xarxa quotidiana amb prioritat per a viants.
- Promoure activitats setmanals que generin més **vitalitat** en els horaris en els quals no s'utilitza tant l'espai i donar suport a l'activitat comercial o altres usos a les plantes baixes que donen directament a la plaça. Treballar aquestes actuacions amb les persones veïnes i usuàries principals de l'espai.

GLOSSARI

En aquest glossari es troben definits els conceptes destacats al llarg del text amb l'objectiu d'ampliar i examinar el seu significat.

Activitats externes que generen usos

Activitats que es desenvolupen a l'espai de relació però que no en són pròpies. Pot ser en un local o un bar que es trobi dins d'una plaça o pot ser fora, al perímetre o a l'entorn, com les activitats que genera un equipament, local social o el comerç que atrau altres persones i propicia que s'utilitzi més l'espai i en diferents horaris i dies de la setmana.

Bancs pel descans

Amb suport per l'esquena, alçada apropiada del seient i reposabraços que facilitin l'ús per a gent gran o amb alguna dificultat física per seure però de manera que no sigui excloent (a persones amb obesitat, a qui necessita estirar-se a descansar, a persones amb criatures, etc.), elaborats amb materials que no transmetin el fred o la calor i ubicats cada 50-100 m als carrers de la xarxa quotidiana, tant al sol com a l'ombra i en paviment sense inclinació.

Carrer accessible

Un carrer accessible és aquell que no té desnivells i, quan en té, està preparat amb rampes per cadires de rodes i cotxets, baranes en situacions de desnivells i esglaons, materials que visualitzin les diferències de nivells, pavimentat sense forats i que presenti continuïtat d'aquestes condicions en tot el recorregut; sense obstacles al camí com poden ser pals, papereres, semàfors, senyals de circulació o altres usos públics o privats, permanents o provisionals.

Comerç quotidià

Establiment que ofereix els productes necessaris bàsics d'alimentació i productes de primera necessitat per a la cura de la llar.

Comerç variat

Establiment que permet proveir-se a l'entorn pròxim no només de les necessitats bàsiques d'alimentació i cura de la llar, sinó també de les de vestir i cura personal; o especials, com cultural, esport o altres elements per a la llar i socials, com bars, restaurants, etc.

Condicions urbanes que dificulten la connectivitat a peu

Situacions de la trama urbana que provoquen dificultats per a la connexió entre zones, entorpint o dificultant la proximitat. Per exemple, la situació provocada per carreteres difícils de creuar, vies de ferrocarril amb encreuaments a nivell o amb passos a desnivell que puguin ser insegurs per la dificultat topogràfica, per desnivells pronunciats o grans superfícies, edificades o no, sense continuïtat de la trama urbana.

Cura del paisatge urbà

Rehabilitació de façanes, cablejat de serveis que no queden a la vista i cura en el disseny i manteniment dels elements de l'espai públic, com tipus de mobiliari, materials utilitzats, contenidors, etc.

Diferents opcions de desplaçament

Carrers per on poden desplaçar-se persones, bicicletes i cotxes en cas de no ser exclusivament per a vianants. Han de disposar de les mesures necessàries en el disseny i la senyalització, encara que no es determina una manera única de resoldre'l ja que depèn del context físic i social, però haurà de garantir la convivència de diferents modalitats i prioritzar sempre l'ús per a vianants.

Diferents persones

Persones de diferent sexe, edat, diversitat funcional, origen i cultura, en aquest últim cas, si tenen presència en el barri. Es consideren: dones-homes, criatures dependents, independents, joves, adults, majors tercera edat (65 a 75 anys aprox.) i quarta edat (majors de 75 anys aprox.).

Elements físics que generen percepció d'inseguretat

Situacions que provoquen la falta d'ús o apropiació dels espais públics pel fet de transmetre inseguretat. Com els passos a desnivell sense il·luminació, espais de poca visibilitat, solars abandonats o sense ús, espais deteriorats o amb manca de manteniment, etc.

Escala de barri

Espai ampliat del veïnat on es realitzen les tasques quotidianes. És on, en una situació òptima, es troben els espais de relació, equipaments quotidians, comerços necessaris pel dia a dia i transport públic. Pot estendre's aproximadament en un radi de 10 min a peu que és el trajecte proper que pot recórrer una persona sense dificultats.

Escala de veïnat

Espai que es troba en la proximitat de l'habitatge, el que es comparteix amb les persones veïnes i on és possible trobar-se i socialitzar. Pot estendre's entre 250 o 300 m aprox. Correspon a una distància que, en condicions accessibles, poden recórrer les persones grans, amb dificultats de mobilitat o amb criatures. Poden ser espais intermedis entre l'habitatge i el carrer, cantonades que permetin l'estància o altres espais indeterminats.

Escala suprabarrial

Espai que es troba fora de l'escala de barri on hi ha la resta d'espais de relació, equipaments i comerços que no necessiten ser a l'escala de barri perquè no estan relacionats amb dependències familiars. Poden estendre's aproximadament en un radi de 20 min a peu, considerant que és el trajecte proper que una persona sense dificultats pot recórrer o fer en transport públic.

Espai accessible

Aquell espai que afavoreix l'autonomia perquè està preparat per ser utilitzat amb confiança per qualsevol persona, fins i tot les que tenen dificultats de mobilitat, com les persones grans o aquelles que van en cadira de rodes i les que porten carretons d'anar a plaça o cotxets infantils. Han de complir els mateixos requisits que un carrer accessible, sense desnivells, o en cas de tenir-los, resoldre-ho amb les mateixes condicions que el carrer.

Espai intermedi

Espai entre els edificis i el carrer, amb bancs i accessible, que permeti l'espera i la reunió.

Espai monopolitzat

Quan un espai públic, de relació o un equipament és ocupat i utilitzat per un grup concret de persones la presència de les quals exclou la d'altres, i impedeix l'ús divers de l'espai.

Espai que afavoreixi la reunió o socialització

Espai situat amb relació als equipaments, a un espai intermedi o exterior, com una plaça o carrer ampli que permeti la trobada. Ha de ser accessible, amb bancs per a l'estància de diferents grups i mobiliari o elements que invitin a ser-hi en relació amb les persones usuàries de l'equipament, com activitats de jocs, físiques, taules i, si és exterior, amb protecció del sol i de la pluja.

Horaris variats del transport públic

Autobús, metro, tramvia, infraestructures d'accessibilitat com ascensors o escales i rampes mecàniques, amb freqüència eficaç que serveixi a les necessitats de les persones per poder realitzar les diferents activitats quotidianes. En cas de transport públic en poblacions petites, es considera un mínim de freqüència d'un servei d'autobús o tren durant el dia en horari de 6 a 22 h, de manera aproximada perquè es pugui evitar l'ús del cotxe privat. Però per tal que respongui a la vida quotidiana, s'han de realitzar estudis de mobilitat que s'ajustin a les necessitats particulars de la població.

Il·luminació per a vianants contínua

Il·luminació que prioritza l'existència d'espais per on circulen i romanen les persones, distribuïda de manera que no generi contrastos ni zones fosques.

Imatges discriminatòries

Imatges utilitzades per a la publicitat, l'art urbà, el disseny gràfic o altres elements que promouen o indueixen a la discriminació en funció del sexe, edat o origen i cultura. En cas d'imatges sexistes, anuncis on la dona és vista com un objecte sexual, elements que estigmatitzen el ser home-dona com els lavabos amb canviadors de criatures només per a dones o la senyalització de carrers només amb formes masculines.

Informació per ubicar-se

Mapa amb ubicació i informació de la xarxa quotidiana (espais, equipaments, transport públic, zones comercials) i punt d'ajuda.

Lavabos públics

Lavabos d'ús públic que poden ser de manteniment públic o gestionats per un equipament, entitat o comerç que garanteixi la seva cura i ús públic. Han d'ubicar-se amb relació a altres usos, dins d'equipaments, locals socials o comerços com pot ser un bar, de manera que s'evitin espais insegurs o on es poden generar actes vandàlics, i per facilitar la seva neteja i manteniment, sempre d'accés gratuït. Pot ser d'ús controlat per un sistema de clau que se sol·liciti en el mateix espai.

Mesures de control de la invasió de vehicles

Diferents elements o mesures de control que es prenguin per evitar que cotxes, motocicletes o altres vehicles envaeixin els espais de prioritat per a vianants.

Parada segura i accessible

Aquelles parades que tenen marquesina que protegeix del sol i de la pluja, amb laterals transparents per tal de no obstaculitzar la visió, amb banc pel descans, il·luminació contínua i ubicades en un entorn amb visibilitat. Una parada segura ha de permetre l'accés a persones amb cadires de rodes i cotxets. Les parades han d'oferir alhora informació amb mapa del recorregut segons la xarxa quotidiana, horaris i connexions.

Percepció de seguretat

Circumstància que permet moure's amb llibertat en un context urbà a qualsevol hora i dia de la setmana. La inseguretat pot percebre's sense que la persona hagi sofert un acte concret de violència; són les dones qui expressen una percepció major d'inseguretat en els espais públics i qui restringeixen en major mesura el seu ús. La percepció d'inseguretat està influenciada pels fets de violència que passen a la societat, com la violència masclista.

Planta baixa oberta a l'espai públic

Façanes de les plantes baixes dels edificis obertes amb accessos visibles, finestres al carrer i sense murs que es tanquen a l'espai públic. Els edificis en desús poden tenir aquestes qualitats però la manca d'activitat també provoca que estiguin tancats al carrer.

Prioritat per a vianants

Particularitat del carrer o l'espai públic obert, accessible i senyalitzat de manera que deixi clara aquesta prioritat davant el cotxe. En el cas dels carrers, amb una amplada mínima que permeti el pas de tres persones alhora; amb semàfors en funció del pas de vianants, cantonades amb passos de vianants a nivell de les voreres i que permetin la visibilitat des del cotxe de les persones que creuen. El disseny d'aquests espais ha d'incentivar la circulació rodada a baixa velocitat.

Punts d'emergència

Lloc on és possible anar en cas que es necessiti ajuda i que han d'estar preparats per atendre també casos de violència de gènere. Pot ser un espai senyalitzat com un punt d'ajuda, un equipament que ofereixi aquesta atenció a la ciutadania o un element senyalitzat a l'espai públic, com un polsador o telèfon que connecti amb un servei d'atenció i ajuda i que respongui amb rapidesa.

Radi màxim de 5, 10 o 20 min a peu sense dificultat

Distància del recorregut que pot realitzar una persona d'edat mitjana, condicions físiques òptimes i sense dificultats afegides, com acompanyar criatures o persones grans, portar carretons, cotxets o càrrega. Per saber si un recorregut el poden fer persones que tinguin altres capacitats de mobilitat o dificultats, es contempen el condicionants d'accessibilitat, no en funció del temps sinó de la qualitat del recorregut.

Recorreguts alternatius

Condicció de l'espai que, en cas de necessitat o emergència, permeti la sortida en diferents sentits i no en una sola direcció, estant a més senyalitzats.

Teixit urbà consolidat d'habitatges i altres usos

Teixit urbà on existeix continuïtat i compacitat en l'edificació, contràriament a un teixit dispers. En aquest cas interessa que sigui per ús principalment d'habitatges però combinat amb altres usos comercials, espais de relació i equipaments públics, altres usos terciaris com oficines o tallers, evitant les grans superfícies que generin àrees monofuncionals.

Vigilància informal

Vigilància que es realitza de manera espontània per la presència de persones, que garanteix la cura dels espais públics i afavoreix així la percepció de seguretat sense necessitat de càmeres o personal de seguretat contractat.

Visibilitat

Capacitat de veure el que es troba al nostre voltant i al llarg del nostre camí. Que no existeixin elements que obstaculitzin la visió o que el disseny de l'espai impedeixi que pugui veure's en totes les direccions generant espais amagats amb murs, murets, arbustos, escales, desnivells o altres construccions (permanents o provisionals). També es considera dins de la visibilitat el poder ser vista, situació que generen els entorns amb activitats i gent al carrer, així com els edificis que s'obren a l'espai públic i afavoreixen la vigilància informal i la sensació de seguretat.

Xarxa d'espais de relació complementaris

Espais de relació ubicats a una distància màxima de 300 m entre si o a 5 min a peu sense dificultat en un recorregut accessible, que complementin l'activitat que ofereixen. Es considera que un espai de relació ha de permetre com a mínim la reunió, l'activitat física, el joc infantil per a diferents edats, etc., i si no compleix amb alguna d'aquestes condicions, ha de poder complementar-se amb altres que sí que compleixin.

RECURSOS

Referències citades

ARENDT, Hannah (1.ª edició 1958). *La Condición humana*. Buenos Aires: Ediciones Paidós, 2009.

BOFILL LEVI, Anna. *Guia per al planejament urbanístic i l'ordenació urbanística amb la incorporació de criteris de gènere*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2008.

Disponible a: http://dones.gencat.cat/web/.content/03_serveis/docs/publicacions_eines11.pdf

CARRASCO BENGUA, Cristina; SERRANO, Mònica. *Compte satèl·lit de la producció domèstica (CSPD) de les llars de Catalunya 2001*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Institut Català de les Dones. Col·lecció Estudis 1, 2006.

CASANOVAS, Roser; GUTIÉRREZ VALDIVIA, Blanca. "La vida cotidiana en las áreas monofuncionales de baja densidad". A: *Postsuburbia. Rehabilitación de urbanizaciones residenciales de baja densidad*. Zaida Muxí Martínez (coord.). Barcelona: Comanegra, 2013.

CIOCOLETTO, Adriana. *Urbanismo para la vida cotidiana. Herramientas de análisis y evaluación urbana a escala de barrio desde la perspectiva de género*. Tesis Doctoral. Directores: Pilar García Almirall i Zaida Muxí Martínez. Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (UPC-ETSAB), 2014.

Disponible a: <http://www.tdx.cat/browse?value=Ciocoletto%2C+Adriana&type=author>

CIOCOLETTO, Adriana; GUTIÉRREZ VALDIVIA, Blanca. "Indicadores urbanos espaciales para la evaluación de los espacios cotidianos desde la perspectiva de género". A: *Estudios urbanos género y feminismo. Teorías y experiencias*. Blanca Gutiérrez Valdivia i Adriana Ciocoletto (Coord.) Barcelona, Col·lectiu Punt 6, 2012.

Disponible a: <http://issuu.com/punt6/docs/publicaciondefinitivaestudiosurbano>.

COL·LECTIU PUNT 6. *Recomanacions per a la implantació de la perspectiva de gènere al projecte urbà*. Ajuntament de Gavà, 2010.

Disponible a: www.gavaciatat.cat/documents/1694232/1699661/Manual+d%27Urbanisme+setembre+2010.pdf/1e94a3c1-144c-48ba-9a53-8c4051006bd5

COL·LECTIU PUNT 6. "¿Qué aporta la perspectiva de género al urbanismo?" A: *Revista Feminismo/s* nro.17. *La arquitectura y el urbanismo con perspectiva de género*. María Elia Gutiérrez Mozo (coord.). Universidad de Alicante, 2011.

COL·LECTIU PUNT 6. *Dones treballant. Guia de reconeixement urbà amb perspectiva de gènere*. Barcelona: Comanegra, 2014.

Disponible a: http://issuu.com/punt6/docs/dones_treballant_final_baixa

MIRALLES-GUASCH, Carme. "Dinámicas metropolitanas y tiempos de la movilidad. La región metropolitana de Barcelona, como ejemplo". A: *Anales de Geografía* vol. 31 p. 125-145, 2011.

MUXÍ MARTÍNEZ, Zaida. "Ciudad próxima: Urbanismo y género". A: *Ciudad y Territorio 75: La ciudad Habitable*, 2006.

PRATS, Maria; GARCÍA RAMÓN, M. Dolores; CÁNOVES, Gemma. "El uso del tiempo en la ciudad. Un enfoque cualitativo y de género". A: *Anales de geografía de la Universidad Complutense*, núm 14, 1995.

SÁNCHEZ DE MADARIAGA, Inés. *Urbanismo con perspectiva de género*. Sevilla: Instituto Andaluz de la Mujer, 2004.

Altres publicacions relacionades amd eines d'anàlisi urbana des de la perspectiva de gènere

BOFILL LEVI, Anna. *Planejament urbanístic, espais urbans i espais interiors des de la perspectiva de les dones*. Quaderns de l'Institut / 6. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.

Disponible a: http://dones.gencat.cat/web/.content/03_serveis/docs/publicacions_quaderns06.pdf

CARRASCO BENGEOA, Cristina. *Estadístiques sota sospita: proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2007.

Disponible a: http://dones.gencat.cat/web/.content/03_serveis/docs/publicacions_eines07.pdf

COL·LECTIU PUNT 6. "Construyendo entornos seguros desde la perspectiva de género". A: Col·lecció Grana. Ciutats i persones 29. *No surtis sola. Espais públics segurs amb perspectiva de gènere*. Maria Freixenet Mateo (coord.). Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, 2011.

Disponible a: <http://www.icps.cat/archivos/CiPdigital/CiP-I5CollectiuPunt6.pdf>

GARCIA ALMIRALL, Pilar; GUTIÉRREZ VALDIVIA, Blanca; CIOCOLETTI, Adriana. *Hàbitat para la convivencia. Herramientas de análisis y evaluación urbana*. Barcelona: Centro de Política del Suelo y Valoraciones, Universidad Politécnica de Cataluña (UPC), 2012.

Disponible a: http://www-cpsv.upc.es/HabitatConvivencia/HABITAT_I_CONVIVENCIA_%20Boletin.pdf

HIRIA KOLEKTIBOA. *Manual de análisis urbano. Género y vida cotidiana*. Donostia-San Sebastián: Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco, 2010.

Disponible a: http://www.garraioak.ejgv.euskadi.net/r41-430/es/contenidos/evento/urbanismo_inclusivo/es_urbincl/adjuntos/Analisis%20urbano.pdf

KAIL, Eva. "Gender Implementation in Vienna – an overview". A: *Estudios Urbanos género y feminismo: Teoría y Experiencias*. Barcelona: Col·lectiu Punt 6, 2012.

Disponible a: <http://issuu.com/punt6/docs/publicaciondefinitivaestudiosurbano>.

MIRALLES-GUASCH, Carme. *Dones, mobilitat, temps i ciutats*. Quaderns de L'Institut /14. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2010.

Disponible a: http://dones.gencat.cat/web/.content/03_serveis/docs/publicacions_quaderns14.pdf

MUXÍ MARTÍNEZ, Zaida. *Recomanacions per a un habitatge no jeràrquic ni androcèntric*. Eines 13. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2009.

Disponible a: http://dones.gencat.cat/ca/serveis/centre_documentacio/publicacions/eines/eines_13/

RODIGOU, Maite; NAZAR, Mara; MONSERRAT, Sofia. *Caminando nuestros barrios, construyendo ciudades sin violencia*. Rosario, Argentina: Red Mujer y Hábitat (LAC) – CISCESA, UNIFEM, 2009.

Disponible a: http://www.redmujer.org.ar/pdf_publicaciones/cartilla_pedagogica.pdf

SÁNCHEZ DE MADARIAGA, Inés. "Indicadores para un urbanismo con perspectiva de género". A: *Los desafíos de la conciliación de la vida familiar y profesional en el siglo XXI*. Cap. XIV. Coord. Elena Casado Aparicio, Concepción Gómez Esteban. Madrid: Fundación Ortega y Gasset, 2006

TANDON, Surabhi y WOMEN IN CITIES INTERNATIONAL. *A Handbook on Women's Safety Audits in Low-income Urban neighbourhoods: A Focus on Essential Services*. New Delhi: Jagori, 2010.

Disponible a: <http://jagori.org/wp-content/uploads/2006/01/Handbook1.pdf>

TORNS, Teresa; BORRÀS, Vicent; MORENO, Sara. "La vida cotidiana: exploración de un marco conceptual y una propuesta de indicadores". A: *Working Paper* núm.10. Barcelona: Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball, 2006.

Links amb més recursos

Col·lectiu Punt 6:

<http://punt6.wordpress.com/>

Diputació de Barcelona (*Urbanisme i gènere. Una visió necessària per a tothom*):

<http://www.diba.cat/pdfs/UrbanismeGenere.pdf>

Dossiers del temps (Ajuntament de Barcelona):

http://w110.bcn.cat/porta/site/UsosDelTemps/menuitem.3bf0b3f28e0a377c-f740f740a2ef8a0c/?vgnnextoid=497acdbdce61c210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&lang=es_ES

Gender mainstreaming in Vienna:

<https://www.wien.gv.at/english/administration/gendermainstreaming/office.html>

Generourban:

<http://generourban.blogspot.com.es/>

Hàbitat para la Convivencia (CPSV-UPC):
<http://www-cpsv.upc.es/HabitatConvivencia/>
Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS):
<http://www.icps.cat/publicaciones/materiales-cip>

Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS):
<http://www.icps.cat/publicaciones/materiales-cip>

Postsuburbia:
<http://issuu.com/punt6/docs/postsuburbia>

Red Mujer y hábitat de América Latina
<http://www.redmujer.org.ar/publicaciones.html>

Women in Cities International (WICI):
<http://www.femmesetvilles.org/index.php/en/>

Women Transforming Cities:
<http://womentransformingcities.org/>

Women's Design Service:
<http://www.wds.org.uk/>

Aquest llibre és una reelaboració de la tesi doctoral d'Adriana Ciocoletto, *Urbanismo para la vida cotidiana. Herramientas de análisis y evaluación urbana a escala de barrio desde la perspectiva de género*, dirigida per Pilar Garcia Almirall i Zaida Muxí Martínez, de la Universitat Politècnica de Catalunya, Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (UPC-ETSAB), i llegida el 17 de juliol de 2014 davant del tribunal format per Carlos Marmolejo, Carme Miralles-Guasch i Inés Sánchez de Madariaga. La seva edició ha comptat amb la valuosa col·laboració de les especialistes de Col·lectiu Punt 6, del qual és membre l'autora de la tesi, Adriana Ciocoletto, junt amb Roser Casanovas, Marta Fonseca Salinas, Blanca Gutiérrez Valdivia, Zaida Muxí Martínez i Sara Ortiz Escalante les aportacions de les quals són presents en cadascun dels articles d'aquest treball.

Aquesta publicació ha estat possible gràcies al suport de l'Àrea de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona.

Per a la coordinació dels continguts s'ha comptat amb la col·laboració del despatx Montaner Muxí Arquitectes.

Editorial Comanegra

Consell de Cent, 159, 08015 Barcelona | www.comanegra.com

Autores

Adriana Ciocoletto i Col·lectiu Punt 6

Fotografies

Autores: Col·lectiu Punt 6

Edició: Diego Yriarte

Mapes

Les bases gràfiques utilitzades per a la realització dels mapes han estat cedides per:

Servei d'Equipament i Espai Públic de la Diputació de Barcelona per als municipis de Torelló, Manlleu i Castellgalí.

Ajuntament de Gavà per al municipi de Gavà

Ajuntament de Granollers per al municipi de Granollers

Montaner Muxí Arquitectes per a la Ciudad Autónoma de Buenos Aires

Traducció al català

Sara Ortiz Escalante

Correcció de textos

Marina Albaladejo i John H. Ingle

Disseny gràfic

Francesc Polop disseny

Il·lustracions

Júlia Gaspar

Impressió

Impremta Aubert

ISBN: 978-84-16033-39-3

Depòsit legal: B 20664-2014

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

ESPAIS PER A LA VIDA QUOTIDIANA

Auditoria de Qualitat Urbana amb perspectiva de Gènere

L'urbanisme té una importància fonamental en la vida de les persones ja que és la disciplina que determina la configuració dels espais que constitueixen el suport físic dels usos socials. Els usos dels espais i les activitats que s'hi realitzen dependran de l'experiència de la vida quotidiana, per tant, és imprescindible analitzar-los en funció de les tasques que les persones aconsegueixen en el seu dia a dia.

La perspectiva de gènere redefineix l'urbanisme desenvolupat a la societat capitalista actual, on s'han privilegiat els espais i les activitats relacionades amb la producció davant les tasques reproductives referents a la cura i als espais quotidians que apleguen aquestes activitats.

L'Auditoria de Qualitat Urbana amb perspectiva de Gènere (AQUG) és una eina d'avaluació urbana per valorar si els nostres barris i ciutats responen a les necessitats de les persones sense provocar discriminacions de cap tipus. L'Auditoria permet comprovar l'aplicació transversal de la perspectiva de gènere a l'urbanisme, tant pel que fa a la configuració dels espais com a la gestió, a partir de l'anàlisi integral dels aspectes socials, físics i funcionals d'un entorn urbà determinat.

Aquest manual ha estat dissenyat perquè el pugui aplicar tothom qui intervé en les decisions urbanes (persones veïnes, professionals, entitats i administracions) i és, a més, una eina pedagògica per a totes les persones que estudien, analitzen o treballen la definició dels espais urbans.

El nostre agraïment a totes les persones que han col·laborat en les entrevistes i els tallers participatius i de formació i a totes les dones que al llarg d'aquests anys ens han brindat la seva experiència, que ha contribuït al nostre coneixement per a l'elaboració d'aquesta eina.

punt6.wordpress.com

**Diputació
Barcelona**

comanegra